

ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Success in Thesis Writing of Graduated Master Degree

Students of Hatyai University

อรุณศรี พุ่มนวล

Arunsree Phumnuan

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of

Master of Art in Human and Social Development

Prince of Songkla University

2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย
ผู้เขียน นางสาวอรุณศรี พุ่มนวล
สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จรจิตร)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ช่อลดา พันธุเสนา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จรจิตร)

.....
(รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ประธาน)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ประธาน)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์
และสังคม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกริกชัย ทองหนู)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่
ผู้เขียน นางสาวอรุณศรี พุ่มนวล
สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม
ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ 2) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้นักศึกษา สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะลึก จำนวน 28 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา การบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2544–2549 และ ผู้ให้ข้อมูลร่วม ประกอบด้วย ผู้บริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา จำนวน 2 คน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก / ร่วม จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 2 คน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านผู้เรียน ได้แก่ ด้านความคาดหวังที่จะสำเร็จภายใน 2 ปี การสนับสนุนจากครอบครัวในด้าน ความเข้าใจ การให้กำลังใจ คำแนะนำ และลดภาระความรับผิดชอบ การสนับสนุนจากเพื่อนในการ ให้กำลังใจและให้การช่วยเหลือบางประการ และการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านหลักสูตรและ การจัดการหลักสูตร และปัจจัยด้านทรัพยากร ได้แก่ เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน การคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนที่มีความสามารถ มีกระบวนการสอนโดยใช้ วิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา นอกจากนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ควรมีเวลาให้คำปรึกษาอย่างเพียงพอ มีความรู้ และประสบการณ์ มีการให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาที่ชัดเจนและถูกต้อง ควรมีแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ที่หลากหลายและเพียงพอ ส่วนการจัดการหลักสูตร ควรเน้นการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาจากผู้มีประสบการณ์ ด้านการบริหารการศึกษาจะมีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์มากกว่า นอกจากนี้ปัจจัยด้าน การบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์ ควรมีคู่มือการทำวิทยานิพนธ์ ขั้นตอนการตรวจรูปแบบ การเขียนและการจัดพิมพ์ที่ชัดเจน การให้คำแนะนำและการติดตามด้วยการโทรศัพท์ นัดประชุม กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน จากบัณฑิตวิทยาลัยจะมีส่วนช่วยได้มาก

2. ปัญหาและอุปสรรคต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน ได้แก่ ปัญหาการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน การจัดสรรเวลาในการดำเนินงาน ทักษะในการจัดพิมพ์เอกสาร นอกจากนี้ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร เป็นปัญหาเกี่ยวกับมีรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยน้อยเกินไป โดยเฉพาะความรู้ด้านสถิติการวิจัย มีอาจารย์ประจำจำนวนน้อย อาจารย์ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการสอนน้อย แหล่งค้นคว้าทางวิชาการมีน้อย และมีเจ้าหน้าที่ช่วยดูแลตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์น้อย

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการบริหารจัดการ คือ ผู้เรียนควรมีการเลือกหัวข้อปัญหาวิจัยที่ถนัด มีการวางแผนดำเนินงานตามแผน และมีความกระตือรือร้นให้มาก ส่วนด้านสถาบัน ควรมีการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าศึกษาในแผนการทำวิทยานิพนธ์ ควรสรรหาอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณลักษณะในการให้คำปรึกษา ตลอดจนเพิ่มแหล่งค้นคว้าทางวิชาการให้เพียงพอ

Thesis Title	Success in Thesis Writing of Graduated Master Degree Students of Hatyai University
Author	Arunsree Phumnuan
Major Program	Human and Social Development
Academic Year	2008

Abstract

The research was aimed to study factors effecting master's degree students' achievements, problems, obstacles, and management to ensure that students would be graduated within the curriculum. The research was qualitatively conducted through the in-depth interview: Hatyai University twenty-eight master's degree students in education administration from 2001 to 2006, two administrators of education curriculum, four thesis advisors, and two staffs of the graduate school.

The research revealed as follows:

1. The factors related to thesis achievements were the following: (1) students' personal factors: the expectation of graduation within two years, family understanding, encouragement, suggestions, reducing burdens, and the full support of supervisors, (2) curriculum and curriculum management and resources: the appropriateness of the curriculum related to students' needs, choosing proficient lectures with teaching approaches emphasized the importance of students' analysis, making decision, and solving problems. The general advisors and thesis advisors should provide sufficient time, knowledge and experiences, encouragement, and clear and accurate advice. The academic sources should be more various and enough. The graduate students who had experiences in education administration were likely to be successful in doing researches, and (3) thesis management processes: having a handbook, accuracy of layout and publishing, giving advice and following up by phone, and making appointments and arrangements from the graduate school.

2. The problems and obstacles in doing thesis were from personal factors: falling behind the schedule, time arrangements, and typing skills. The curriculum and administration which

provided fewer courses in research methodology also hindered the students' achievements, especially statistics. The fulltime lecturers, lacking modern teaching technology, academic sources, and the staffs looked after the layout of writing and typing were still insufficient.

3. The suggestions and management of conducting research: the students should select a topic that they feel ease, have careful planning, and become more active. For the university, it should consider the qualifications of the students who choose to do research and provide the qualified advisors, including increasing academic sources.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(10)
รายการภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 แนวคิด เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
พลวัต จุดมุ่งหมายของบัณฑิตศึกษา และบัณฑิตศึกษาของไทย	7
สภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่	15
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน	18
- ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	18
- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังว่าจะสำเร็จ	19
- การสนับสนุนทางสังคม	21
ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร	23
ปัจจัยด้านทรัพยากร	27
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์	41
แนวคิดและกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ	48
กรอบแนวคิดในการวิจัย	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	55
เครื่องมือในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการศึกษา	59
ผลการศึกษาข้อมูล	59
สรุปผลการศึกษา	89
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	90
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	114
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	124
ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	125
ข หนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย	131
ค ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หาบัณฑิต	134
ง ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยมหาดไทย	151
ประวัติผู้เขียน	155

รายการตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ จำแนกตามปีการศึกษา	3
2 จำนวนนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ปีการศึกษา 2544 – 2549	17
3 จำนวนนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2547 – 2549	17
4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	59

รายการภาพ

ภาพที่		หน้า
1	จำนวนนักศึกษาทั้งหมด ปี 2549 จำแนกตามระดับการศึกษา	14
2	ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร	25
3	รูปแบบการติดตาม	47
4	กรอบแนวคิดในการวิจัย	52
5	สรุปผลการศึกษา	89
6	แสดงระดับความคาดหวังว่าจะสำเร็จของผู้ให้ข้อมูลที่สำเร็จการศึกษา ภายใน 2 ปี และผู้ที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี	99
7	ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่	152

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 28 กำหนดให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม ทำให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการและการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสังคมต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาวิชาการและการสร้างองค์ความรู้ให้แก่สังคม ดังที่ เกษม วัฒนชัย (2544 : 3) กล่าวไว้ว่า กำลังคนระดับบัณฑิตศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ เนื่องจากการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการผลิตกำลังคนระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะทางมากขึ้น มีความสามารถในการวิเคราะห์วิจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาและบุกเบิกวิทยาการใหม่ ๆ ให้สามารถสนองตอบความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถชี้นำสังคมไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ ตลอดจนสามารถนำความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพมาประยุกต์ปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเอง หน่วยงาน และสังคมโดยรวมให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น ดังนั้น สถาบันที่จะเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องและความเหมาะสมกับความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการณ์ของประเทศเป็นสำคัญ วัตถุประสงค์ในการเปิดสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแต่ละสาขาจะต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนในระดับสูงในสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการในแต่ละสาขา โดยอาศัยผลการวิจัยค้นคว้าเป็นปัจจัยสำคัญ และเพื่อส่งเสริมให้ผู้ศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการในระดับสูงและเป็นผู้มีจริยธรรม ดังนั้นผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้า และพัฒนาสังคมให้เป็นที่พึงประสงค์

ปัจจุบันการผลิตบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษายังประสบปัญหาที่สำคัญ เช่น จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามเวลาที่หลักสูตรกำหนด โดยเฉพาะหลักสูตรที่กำหนดให้นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถสำเร็จการศึกษาทันเวลาที่หลักสูตรกำหนด คือ นักศึกษาใช้เวลาเฉลี่ยในการเรียนและทำ

วิทยานิพนธ์ นานถึง 4.5 ปี (พศิน แดงจวง. 2545) จากระยะเวลาตามหลักสูตรประมาณ 2 ปี และมีนักศึกษาจำนวนหนึ่งต้องลาออกก่อนกำหนด บางคนต้องลาออกหรือพ้นสภาพ หรือลาออกแล้วกลับมาศึกษาใหม่ ทำให้นักศึกษาเหล่านั้นสูญเสียดังกล่าว เศรษฐกิจ สถานภาพสังคม หน้าที่การงาน และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง อีกทั้งส่งผลต่อประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะมีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ อาจารย์และนิสิตนักศึกษา ถ้าอาจารย์มีความสามารถในการสอนหรือถ่ายทอดให้กับนิสิตนักศึกษา และนิสิตนักศึกษา มีความสามารถในการเรียนหรือศึกษาหาความรู้ย่อมทำให้มหาวิทยาลัยประสบผลสำเร็จในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนความพร้อมด้านสภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เช่น ความพร้อมของห้องสมุด เอกสารตำรา ห้องเรียน หลักสูตร ฯลฯ เหล่านี้มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทั้งสิ้น (วรรณภา ปุณณโชติ. ม.ป.ป; อ้างถึงใน อภิญาณี เจริญประไพ. 2543) ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งที่กำลังประสบปัญหาดังกล่าว รวมทั้งมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกของภาคใต้ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาที่สนองตอบต่อความต้องการพัฒนากำลังคนของท้องถิ่น และเริ่มจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาที่สำเร็จ มีคุณภาพ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ตอบสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติได้อย่างสูงสุด การจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่มี แผนการเรียน 2 แผน คือ แผน ก แบบ ก(2) เรียนรายวิชาและทำวิทยานิพนธ์ และแผน ข เรียนรายวิชาและทำสารนิพนธ์ โดยมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมากเพราะถือว่านักศึกษาที่เรียนในแต่ละหลักสูตรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ จึงได้เน้นกระบวนการเรียนการสอนและการทำวิจัยอย่างเข้มข้นเพื่อให้เกิดคุณภาพแก่ตัวนักศึกษาและส่งผลให้งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์มีคุณภาพด้วย แต่การจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่ผ่านมาพบว่า นักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ใช้เวลาในการเรียนรวมทั้งการทำวิทยานิพนธ์เกินกว่าเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดในหลักสูตร โดยสรุปจากผลการสำรวจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2549 พบว่า มีนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด (2 ปี) มีเพียงร้อยละ 13.33 และนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด (2 ปี) มีเพียงร้อยละ 37.09 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ จำแนกตามปีการศึกษา

หลักสูตร	ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษา (คน)						
		ที่รับเข้าศึกษา	สำเร็จการศึกษา 2 ปี		สำเร็จการศึกษาเกิน 2 ปี		ที่คงค้าง	
			N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ
M.Ed.	2544	38	15	39.47	17	44.73	6	15.78
	2545	20	2	10.00	8	40.00	10	50.00
	2546	24	1	4.16	3	12.5	20	83.33
	2547	22	2	9.09	-	-	20	90.90
	2548	32	2	6.25	-	-	30	93.75
	2549	29	-	-	-	-	29	-
	รวม	165	22	13.33	28	16.96	115	69.69
M.B.A.	2547	19	14	73.68	-	-	5	26.31
	2548	17	9	52.94	-	-	8	47.05
	2549	26	-	-	-	-	26	-
	รวม	62	23	37.09	-	-	49	79.03

ที่มา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (2550)

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตร กำหนดในแต่ละหลักสูตรแล้วจะเห็นว่านักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมีอัตราการสำเร็จ การศึกษาสูงกว่านักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องจากนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตส่วนใหญ่เลือกเรียนแผน ข คือ เรียน รายวิชาคั่นคว้าอิสระ ส่วนนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่เลือกเรียนแผน ก คือ ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาไม่สำเร็จการศึกษาเป็น จำนวนมาก ทำให้เกิดการสูญเสียทางการศึกษาคือ ไม่สามารถผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ ตอบสนองความต้องการของประเทศได้ทันทั่วทั้งที่ เนื่องจากนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษบางคนทำวิทยานิพนธ์ไม่สำเร็จ เพราะสิ้นสุดระยะเวลาการศึกษา และปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ อายุของนักศึกษาโดยเฉลี่ยประมาณ 45 ปี ซึ่งเมื่อเข้ามาศึกษา

แล้วอาจทำให้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวในการเรียน อีกทั้งนักศึกษาบางคนทำงานรับราชการ แล้วลาศึกษาต่อเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ บางครั้งติดภารกิจต้องไปราชการในวันที่มีการเรียนการสอน จึงไม่สามารถเข้าเรียนได้ส่งผลให้มีจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาค้างสะสมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงกระทบต่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในด้านการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาด้านภาระงานการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของอาจารย์ รวมทั้งการสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่ายของนักศึกษาด้วย

จากสภาพปัญหาและผลกระทบดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ เพื่อเข้าถึงปัญหาและเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตให้สามารถสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดอย่างมีคุณภาพสูงสุด รวมทั้งลดการสูญเปล่าทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และค่าเสียโอกาสของนักศึกษาในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์เพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผู้เกี่ยวข้องในการผลิตมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ได้ทราบสาเหตุที่ทำให้ นักศึกษาสำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่ากำหนด เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประกอบการวางแผน ดำเนินการผลิตมหาบัณฑิตของ มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่
2. ได้แนวทางการเร่งรัดการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่
3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยช่วยให้การดำเนินการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรระดับ มหาบัณฑิตในสาขาวิชาอื่น ๆ และการจัดการศึกษาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของ นักศึกษา เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ซึ่งเป็นวิธีการพูดคุย ซักถามแบบตัวต่อตัวระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยในการนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ต่อไป โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2544–2549 จำนวน 28 คน ส่วนผู้ให้ข้อมูลร่วม ประกอบด้วย ผู้บริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก/ร่วม จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่ประจำบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 2 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง การที่นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด 2 ปี

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ขณะเรียน ความคาดหวังว่าจะสำเร็จ และการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่าจะสำเร็จ และการสนับสนุนทางสังคม ดังนี้

2.1.1 ความคาดหวังว่าจะสำเร็จ หมายถึง การคาดคะเนของบุคคลว่าสิ่งที่ปฏิบัตินั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดหวัง โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้ลักษณะความคาดหวังตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura) ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ 1) ความคาดหวังในความสามารถ (efficacy expectation) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่า ตนเองสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่างที่กำหนดไว้ได้ และสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ 2) ความคาดหวังในผลลัพธ์ (outcome expectation) เป็นการคาดคะเนของบุคคลว่าพฤติกรรมที่จะปฏิบัตินั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง

2.1.2 การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น ข่าวสาร วัสดุสิ่งของหรือทางด้านจิตใจ จากครอบครัวและเพื่อน

2.2 ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร หมายถึง เนื้อหารายวิชาและการบริหารจัดการให้การเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ พ.ศ. 2544

2.3 ปัจจัยด้านทรัพยากร หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหารหลักสูตร และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจนแหล่งค้นคว้าทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ได้จัดให้บริการแก่นักศึกษา

2.4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง ขั้นตอนและแนวปฏิบัติการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนกฎระเบียบต่างๆ รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการให้นักศึกษาบรรลุความสำเร็จในการเรียน

บทที่ 2

แนวคิด เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อสำคัญๆ ประกอบด้วย

1. พลวัต จุดมุ่งหมายของบัณฑิตศึกษา และบัณฑิตศึกษาของไทย
2. สภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาดใหญ่
3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน ดังนี้
 - 3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน
 - ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล
 - แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังว่าจะสำเร็จ
 - การสนับสนุนทางสังคม
 - 3.2 ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร
 - 3.3 ปัจจัยด้านทรัพยากร
 - 3.4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์
4. แนวคิดและกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

พลวัต จุดมุ่งหมายของบัณฑิตศึกษา และบัณฑิตศึกษาของไทย

บัณฑิตศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการ การพัฒนาและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นการศึกษาชั้นสูงที่มีพันธกิจหลักในการผลิตองค์ความรู้ที่เป็นนวัตกรรม ผลิตผู้นำทางปัญญาชั้น "หัวกะทิ" (elites) หรือมหาบัณฑิตและคณาจารย์บัณฑิต ผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพเฉพาะด้าน ข้อน่าสังเกตคือองค์ความรู้ที่เป็นผลผลิตของการศึกษาในระดับดังกล่าวมิใช่ความรู้เพื่อประโยชน์ในภาคปฏิบัติเฉพาะหน้า แต่เป็นการแสวงหาความรู้เพื่อความรู้ (knowledge for its own sake) เป็นความรู้ที่เรียกว่า "ปัญญา" ปลูกป่ล่อยจิตใจให้จิตของผู้ศึกษาเป็นอิสระจากอวิชา ขณะเดียวกันเป็นการยกระดับจิตใจ (cultivation of mind) ให้ผู้นั้นมีความเป็นอารยะ (วิจัย ต้นศิริ. 2549: 177-178)

นโยบายการผลิตบัณฑิตชั้นสูงอาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ผู้บริหารบัณฑิตวิทยาลัยกลุ่มหนึ่งเห็นว่าบัณฑิตศึกษาควรเน้นการสร้างความเป็นครู แต่อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าควรเน้นการเป็นนักวิจัย ด้วยเหตุที่เชื่อว่านักวิจัยที่ดีจะเป็นครูที่ดีได้อยู่แล้วโดยธรรมชาติ เมื่อศึกษาพัฒนาการในต่างประเทศ ช่วงศตวรรษที่ 19 จะเห็นว่ามหาวิทยาลัยในประเทศเยอรมันเน้นการวิจัยเป็นภารกิจหลัก โดยมีความเชื่อเรื่องการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific method) ส่วนมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ เช่น มหาวิทยาลัยออกฟอร์ด และมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เน้นการสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาสูง มีคุณพินิจ และมีความรู้รอบด้าน ตามแนวทางและอุดมคติของการศึกษาแบบเสรี (liberal) ที่สนใจใฝ่หาความรู้เพื่อความรู้ ส่วนสหรัฐอเมริกาเป็นแบบผสมระหว่างเยอรมันและอังกฤษ มหาวิทยาลัยที่ตั้งในระยะแรก คือ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ดำเนินการในรูปแบบอังกฤษ ต่อมาจึงเริ่มเห็นความสำคัญของการวิจัยตามแบบอย่างของประเทศเยอรมัน โดยมีการตั้งมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปคิน เมื่อปี 1876 ซึ่งเริ่มต้นด้วยงานวิจัยและบัณฑิตศึกษาแล้วจึงขยายลงมาปริญญาตรี (ชนิตา รัชภัลเมือง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2549 : 1)

ข้อนำสังเกตประการหนึ่ง คือ มหาวิทยาลัยในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาเหนือมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตต่างกัน มหาวิทยาลัยในทวีปอเมริกาเหนือถือว่าผู้เรียนเพิ่งก้าวเข้าสู่แวดวงวิชาการและการวิจัย จึงกำหนดให้มีการเรียนรายวิชา (coursework) ในชั้นเรียนและการทำคุณวุฒินิพนธ์ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒินิพนธ์ซึ่งอาจมีอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษาเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย ส่วนมหาวิทยาลัยในยุโรปถือว่าผู้เรียนหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตเป็นผู้ที่คร่ำหวอดในแวดวงวิชาการอยู่แล้ว เช่น เป็นอาจารย์หรือนักวิชาการที่สอนและทำวิจัยอยู่เป็นประจำ การทำคุณวุฒินิพนธ์จึงเป็นเสมือนการแสดงให้เห็นถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางวิชาการ (scholarly maturity) ของผู้เรียน มหาวิทยาลัยจึงอาจไม่กำหนดให้เรียนรายวิชา (coursework) เลย แต่ให้ทำวิทยานิพนธ์ภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งอาจมีเพียงคนเดียว และส่งงานคุณวุฒินิพนธ์ให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกวิพากษ์อย่างเข้มข้นก่อนอนุมัติให้สำเร็จการศึกษา (สิทธิ์ ธีรสรณ์. 2547 : 4) ดังนั้น หลักสูตรบัณฑิตศึกษาจึงเป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับการทำวิจัย โดยเฉพาะปัจจุบันเมื่อก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์และสังคมฐานความรู้ ดังจะเห็นได้จากภารกิจและหน้าที่ใหม่ของการอุดมศึกษา ตามข้อตกลงในปฏิญญาโลกว่าด้วยการอุดมศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย (ไพฑูริย์ สินลารัตน์. 2546 : 2-5) คือ

1. การส่งเสริมให้ดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่องเต็มที่และจริงจัง แม้เป็นภารกิจอยู่แล้ว แต่อุดมศึกษาจะต้องส่งเสริมงานวิจัยและใช้ความรู้จากการวิจัยนั้นช่วยพัฒนาสังคมทั้งในด้านวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ทั้งจะต้องส่งเสริมการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีควบคู่ไปกับการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการสร้างสรรค์ทางศิลปะ การเปลี่ยนแปลงนี้จะนำไปสู่

การเปลี่ยนแปลงจุดเน้นของวิชาการครั้งสำคัญและนำไปสู่การเปลี่ยนระบบการจูงใจและรางวัลในระบบของการบริหารบุคคลด้วยเช่นกัน

2. การส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการควบคู่กับจริยธรรมและความรับผิดชอบ
3. การเน้นตัวผู้เรียน การคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์
4. ให้ความสนใจกับบุคคลและเทคโนโลยี

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยชั้นนำหลายแห่งจึงมีแนวโน้มที่จะปรับรูปแบบการจัดการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับบัณฑิตศึกษาและงานวิจัย เป็นการปรับรูปแบบจากมหาวิทยาลัยเน้นการสอน (teaching university) มาเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย (research university) หรือมหาวิทยาลัยเน้นวิจัย (research-based university) ซึ่งเน้นบทบาทด้านการวิจัยเพื่อแสวงหาคำตอบ ค้นหาคำถามใหม่ หรือแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แก่สังคมและมนุษยชาติ โดยมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีแนวคิดพื้นฐานของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษารอบคลุมหลักการของการสืบเสาะแสวงหาความรู้ ความเป็นนักวิชาการ ความเชี่ยวชาญ ความเป็นเลิศ และการพัฒนาควบคู่กันไปเสมอ

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นกลไกในการผลิตผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพเฉพาะด้าน ซึ่งจะกลายเป็นผู้นำทางปัญญา ผู้สานต่อ และผู้สร้างสรรค์องค์ความรู้ที่เป็นนวัตกรรม หลักสูตรในระดับนี้ จึงใช้รูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวของอังกฤษและเยอรมันในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งให้ความสำคัญต่อการทำวิจัยเป็นหลัก โดยจะฝึกฝนให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการทำวิจัยด้วยตนเอง พร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและสร้างสิ่งใหม่เพื่อนำมาใช้พัฒนาและคิดค้นแสวงหาความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ส่วนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของไทยนั้น เริ่มพัฒนามาตั้งแต่ช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ได้ออกประกาศแนวการศึกษา พ.ศ. 2477 โดยระบุนการเปิดหลักสูตรถึงระดับปริญญาโทและเอกในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และการทูต และได้เริ่มรับนักศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและเอกครั้งแรก แต่ยังมีจำนวนน้อย เนื่องจากขาดความพร้อมด้านอาจารย์ และในปี พ.ศ. 2487 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้เปิดหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิตเป็นหลักสูตรแรก

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามาเริ่มขยายตัวอย่างจริงจัง เมื่อก้าวสู่ยุคเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจในสมัยรัฐบาลปฏิวัติของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยมีการจัดตั้งสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสภาการศึกษาแห่งชาติในปี พ.ศ. 2502 ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานและเร่งรัดการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ซึ่งได้รับความสำคัญอย่างมากจากรัฐบาล ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้ระบบอุดมศึกษามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความพร้อมด้านคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมีมากขึ้น เนื่องจาก

การได้รับความช่วยเหลือจากมิตรประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ในการจัดสรรทุนศึกษาต่อเพื่อพัฒนา อาจารย์ในสถาบันต่าง ๆ นับแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา เช่น มูลนิธิฟูลไบรท์ ได้ทำ ข้อตกลงแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับไทย และเริ่มจัดสรรทุนให้นักศึกษาไทยไปศึกษาต่อ ปีละ 15 คน มาตั้งแต่ พ.ศ. 2493 หรือโครงการร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยอินเดียนากับวิทยาลัย วิชาการศึกษาประสานมิตร ภายใต้การสนับสนุนขององค์การยูเอสเอ (USAID) โดยมีการส่งคณาจารย์ ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาไปศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยอินเดียนาเป็นจำนวนถึง 150 คน ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2497 – 2505 เป็นต้น จากการพัฒนาคนอย่างจริงจังโดยการสนับสนุนของมิตรประเทศ ทำให้ จำนวนคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยค่อย ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจัยที่ทำให้มหาวิทยาลัย สามารถขยายการจัดการศึกษาถึงระดับบัณฑิตศึกษาได้อย่างจริงจัง

นอกจากนี้ แรงกระตุ้นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การจัดตั้งมหาวิทยาลัยภูมิภาคจำนวน 3 แห่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2503 – 2508 ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ส่งผลต่อความต้องการเพิ่มจำนวนอาจารย์มากขึ้น จึงทำให้มีการเร่งรัด การผลิตกำลังคนระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับขณะนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญการขยายการผลิตบัณฑิต เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่รัฐบาลริเริ่มขึ้น ได้ประสบปัญหาด้านกำลังคน นับตั้งแต่ช่วงกลางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) จนถึงขั้นที่รัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย ในความรับผิดชอบของสภาการศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัด ปรับปรุงคุณภาพอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาเป็นอันดับแรก โดยงานที่ต้องทำขั้นต้น คือ ผลิตบัณฑิต ขึ้นปริญญาโทและเอกมาเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อสอนบัณฑิตสาขาวิชาที่สอดคล้องกับ ความต้องการเร่งด่วนที่กำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย สาขาวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และเศรษฐศาสตร์ โดยมี ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต เป็นผู้อำนวยการ โครงการคนแรก

จากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้งานบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยได้รับการพัฒนาและส่งเสริม อย่างจริงจัง จนทำให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี พ.ศ. 2510 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2510 - 2514) จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตได้เพิ่มขึ้นเป็น 2,516 คน จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ 6 แห่ง และ เมื่อถึงปี พ.ศ. 2514 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตได้เพิ่มขึ้นเป็น 5,512 คน หรือเพิ่มขึ้นในอัตราสูงถึงเกือบร้อยละ 20 ต่อปี และในปี พ.ศ. 2527 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้เริ่มเข้ามาจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยวิทยาลัยเกริก เปิดหลักสูตรปริญญาโทสาขาเศรษฐศาสตร์เป็นแห่งแรก หลังจากนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2528 – 2534 ได้มี

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเน้นหนักในด้านสาขา สังคมศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นงานบัณฑิตศึกษาไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ส่วนการจัดดำเนินงาน บัณฑิตศึกษาในประเทศไทย มีรูปแบบการดำเนินการแตกต่างกันออกไป ซึ่งจำแนกเป็น 4 รูปแบบ (นิพนธ์ วรรณเวช, 2548 : 56-58) ดังนี้

1. การจัดดำเนินงานในรูปแบบบัณฑิตวิทยาลัย

การจัดตั้งเป็นบัณฑิตวิทยาลัย มีฐานะเป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารบัณฑิตวิทยาลัย ได้แก่ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยหรือเทียบเท่าคณบดี และ/หรือผู้ช่วยคณบดี บัณฑิตวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกับคณะวิชาที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ควบคุมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันและให้เป็นที่ปฏิบัติตามระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย สายงานของบัณฑิตวิทยาลัยส่วนใหญ่จะประกอบด้วย สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งจะแบ่งสายงานเป็นงานบริการการศึกษา และ/หรืองานวิชาการ และงานธุรการ ส่วนงานสอนนั้นดำเนินการโดยภาควิชาที่มีการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

การบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัยจะมีคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยหรือเทียบเท่า ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและระเบียบข้อบังคับของบัณฑิตวิทยาลัย การพิจารณาหลักสูตร และควบคุม การศึกษาให้เป็นที่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์และนโยบายของบัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจนให้คำปรึกษาและ เสนอความเห็นแก่คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รูปแบบบัณฑิตวิทยาลัยจะมีรายละเอียดในการบริหารงาน แตกต่างกันไปในแต่ละสถานศึกษา ตามความเหมาะสมและโครงสร้างในแต่ละสถาบัน

มหาวิทยาลัยซึ่งดำเนินงานในรูปแบบนี้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เป็นต้น

2. การจัดดำเนินงานในรูปแบบสถาบันเฉพาะทาง

การจัดดำเนินงานรูปแบบนี้มีการจัดตั้งเป็นสถาบันคล้ายมหาวิทยาลัย มีฐานะเทียบเท่า กรม สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันมีภารกิจทางการสอนระดับบัณฑิตศึกษาและให้บริการทาง วิชาการ ซึ่งดำเนินการโดยคณะและสำนักต่าง ๆ โดยมีสำนักงานอธิการบดีเป็นหน่วยงานกลาง ของสถาบัน ทำหน้าที่และรับผิดชอบในการประสานงานการบริหารการศึกษา การบริหารบุคคล การคลัง การพัสดุ และซ่อมบำรุง งานสารบรรณ การให้บริการด้านการศึกษา ด้านโสตทัศนอุปกรณ์ และการให้บริการต่าง ๆ แก่คณะ/สำนัก ตลอดจนการควบคุมให้การปฏิบัติงานเป็นที่ปฏิบัติตามระเบียบ

ของทางราชการอีกส่วนหนึ่งด้วย ผู้บริหารสถาบัน ได้แก่ อธิการบดี และรองอธิการบดีฝ่ายต่างๆ สถาบันซึ่งดำเนินงานในรูปแบบนี้ ได้แก่ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

3. การจัดดำเนินงานในรูปแบบสถาบันนานาชาติ

สถาบันนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษา บริหารงานโดยคณะกรรมการอำนวยการสถาบัน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลสัญชาติต่าง ๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบกำหนดนโยบาย และควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย สถาบันซึ่งดำเนินการในรูปแบบนี้ ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย

4. การจัดดำเนินงานในรูปแบบสถาบันอิสระภายในมหาวิทยาลัย

การจัดเป็นหน่วยงานอิสระในรูปแบบของสถาบันภายในมหาวิทยาลัย จะมีการบริหารงานอย่างมีอิสระมาก ไม่ต้องอยู่ในการควบคุมของมหาวิทยาลัย ทำให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวสูง การบริหารงานจัดในรูปแบบของคณะกรรมการ สถาบันซึ่งดำเนินงานในรูปแบบนี้ ได้แก่ สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การบริหารงานบัณฑิตศึกษาในแต่ละรูปแบบ จะประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 2 ชุด คือ กรรมการบริหาร ซึ่งจะทำหน้าที่กำหนดนโยบายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทั่วไป พิจารณาหลักสูตรและรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ควบคุมการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายของสถาบันกำหนดคุณสมบัติและเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมเพื่อแต่งตั้งเป็นคณาจารย์บัณฑิตศึกษา ตลอดจนให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นแก่ผู้บริหารสถาบัน กรรมการอีกชุดหนึ่ง คือ กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะหรือกรรมการวิชาการประจำสาขา ซึ่งเป็นผู้จัดดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาที่อยู่ในความรับผิดชอบ

หลักการทั่วไปในการจัดดำเนินการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะอนุกรรมการจะพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบเปิด โดยที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปอาจนำไปใช้เป็นแนวทางได้ ดังนี้

1. การเปิดสอนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ต้องเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ และตรงกับความต้องการอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ
2. วิธีการจัดการศึกษา จะต้องเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนโดยสม่ำเสมอ
3. การจัดระบบห้องสมุด และห้องปฏิบัติการเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย จะต้องจัดให้ได้เพียงพอกับเกณฑ์มาตรฐานและมีความเหมาะสม

4. วิธีการรับเข้าศึกษา ต้องใช้วิธีรับโดยใช้เกณฑ์ความสามารถทางสติปัญญาเพื่อประสิทธิภาพ และคุณภาพการศึกษา

5. งบประมาณที่ใช้เพื่อการจัดการศึกษา สาขาวิชาใดก็ตามจะต้องจัดในลักษณะพึ่งตนเอง ให้มากที่สุด โดยไม่เป็นภาระงบประมาณแผ่นดิน และมีแผนใช้จ่ายที่แสดงให้เห็นขีดความสามารถ ในการพึ่งตนเองทางการเงินในระยะยาว

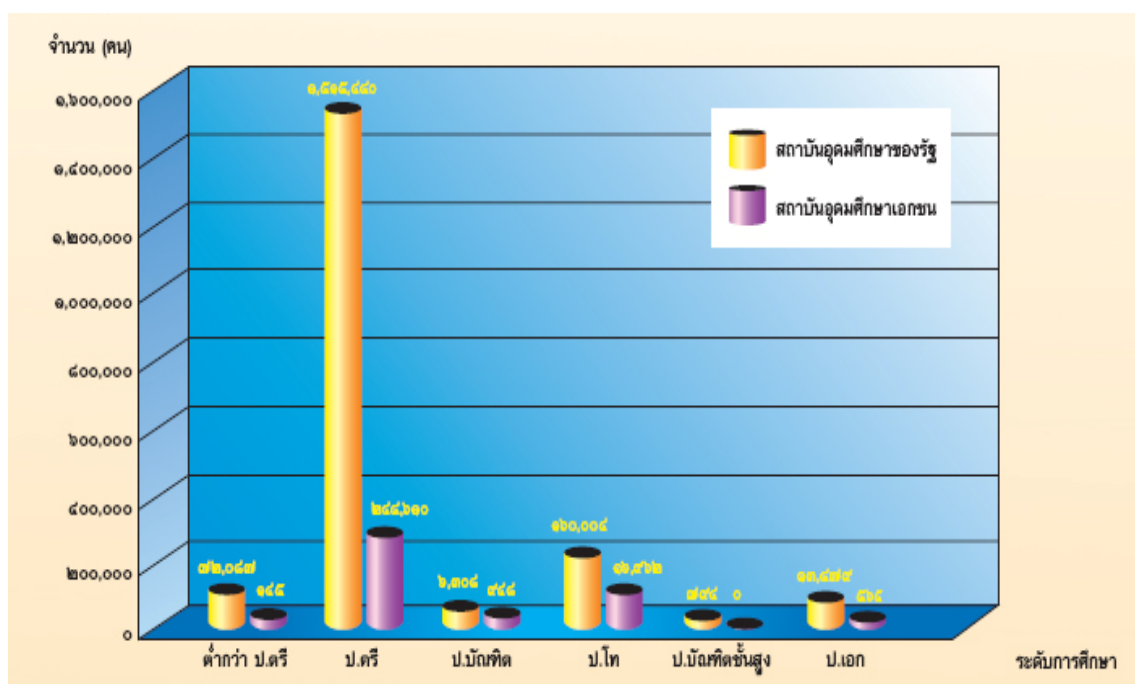
6. สถาบันที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์ประจำที่มีคุณวุฒิ และมี ประสิทธิภาพทางวิชาการที่เหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย ในการนี้จะต้องใช้ อาจารย์พิเศษให้น้อยที่สุด เพราะการใช้อาจารย์พิเศษที่เป็นอาจารย์ประจำของสถาบันอื่น อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันนั้น ๆ ด้วย

7. ก่อนการดำเนินการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในระบบใด จะต้องมีการประเมินผลการ จัดการศึกษาในลักษณะนั้น ๆ เสียก่อนว่าได้ผลดีหรือไม่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงระบบ ให้เหมาะสมก่อนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

8. หลักเกณฑ์และวิธีการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ควรให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของ ทบวงมหาวิทยาลัย รูปแบบการจัดดำเนินงานบัณฑิตศึกษาจะต้องมีการดำเนินการให้ครบระบบทั้งใน ด้านการวางแผนการดำเนินงานล่วงหน้าอย่างชัดเจน การจัดองค์การรับผิดชอบและกำหนดอำนาจ หน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน การบริหาร บุคลากร ทั้งบุคลากรวิชาการและบุคลากรฝ่ายสนับสนุนวิชาการ การประสานงานกับคณะวิชา ภาควิชา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม การจัดงบประมาณและทรัพยากรในลักษณะพึ่งตนเองให้ มากที่สุด ตลอดจนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เป็นระยะ ๆ

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ใช้รูปแบบการดำเนินการแตกต่างกันออกไปตามความ เหมาะสมและโครงสร้างของแต่ละสถาบัน โดยสถาบันอุดมศึกษามีทั้งมหาวิทยาลัยที่เป็นของ รัฐบาล มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยเกิดใหม่ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัย ราชวมงคล รวมจำนวน 127 แห่ง ต่างเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาทั้งปริญญาโทและปริญญาเอก เพื่อ แสดงศักยภาพทางวิชาการของมหาวิทยาลัย (สุเมธ แสงนาทร. 2549 : 2) โดยสถาบันอุดมศึกษา ดังกล่าวอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งมีจำนวน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งหมด ปี 2549 ดังภาพที่ 1 (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2549)

ภาพที่ 1 จำนวนนักศึกษาทั้งหมด ปี 2549 จำแนกตามระดับการศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2549 : 111)

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของไทยในระยะแรกนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2504 - 2509) หลังจากนั้นเป็นต้นมา การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาก็ได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยจากข้อมูลสถิติจำนวนนักศึกษาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐยังมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา อาจเนื่องจากความพร้อมทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ทางการศึกษา ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะมีค่าใช้จ่ายอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ต่างแข่งขันกันเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นมากมาย เพื่อให้ผู้ที่สนใจศึกษาต่อได้มีโอกาสเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองสนใจ และยังเป็นที่น่าสังเกตว่าบางสาขาวิชาหรือบางมหาวิทยาลัยมีผู้สนใจศึกษาต่อจำนวนน้อยลง อาจเนื่องจากมหาวิทยาลัยมีทุนการศึกษาน้อยและอาจารย์ไม่มีทุนวิจัยให้ดำเนินโครงการที่น่าสนใจ ทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักศึกษาได้ หรือบางมหาวิทยาลัยมีอัตราการแข่งขันต่ำ แต่จำเป็นต้องรับนักศึกษาเข้าเรียนเพื่อให้มีจำนวนมากพอที่จะบริหารหลักสูตรได้อย่างคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์ นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาจึงมีปัญหาทั้งทางด้านคุณภาพ (พื้นฐานความรู้) ความตั้งใจจริงในการเรียนและการทำวิจัยรวมทั้งการอุทิศเวลาอย่างเต็มที่กำลัง ส่งผลให้สำเร็จการศึกษาหรือผลงานไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร

สภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาดไทย

มหาวิทยาลัยมหาดไทย เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกของภาคใต้ เริ่มจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยใช้รูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาในรูปแบบของบัณฑิตวิทยาลัย มีฐานะเป็นคณะ / หน่วยงานหนึ่งในมหาวิทยาลัยมหาดไทย ภายใต้การบังคับบัญชาของอธิการบดี และรองอธิการบดี และภายใต้การบริหารงานของคณบดี มีคณะกรรมการ 2 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและในหลักสูตรสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง จะมีผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการ ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

1. คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ทำหน้าที่กำหนดนโยบายต่าง ๆ ในการบริหารงานระดับบัณฑิตศึกษา
2. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ทำหน้าที่กำกับดูแลการเรียนการสอนในหลักสูตรสาขานั้น ๆ

ผู้บริหารบัณฑิตวิทยาลัยประกอบด้วย คณบดีและรองคณบดี โดยมีสำนักงานเลขานุการเป็นหน่วยงานปฏิบัติการอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของคณบดีและรองคณบดี มีเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัยเป็นหัวหน้าสำนักงาน ซึ่งในการบริหารจัดการนั้นบัณฑิตวิทยาลัยมีบทบาทและหน้าที่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ ดังนี้

บทบาทและหน้าที่

1. วางแผน กำหนดนโยบาย และควบคุมมาตรฐานการศึกษา การวิจัย ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี
2. ทำการประสานงานและสนับสนุนให้ความสะดวกในการจัดการศึกษา การวิจัย แก่คณะที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา
3. ทำหน้าที่ประเมินและสรุปผลโครงการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
4. จัดทำหลักสูตรหรือพิจารณาถ่วงถ่วงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
5. ดำเนินการคัดเลือกผู้สมัครเข้ารับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
6. กำหนดมาตรฐานอาจารย์ผู้สอน ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา และรักษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน
7. ดำเนินการเรียนการสอนโครงการระดับบัณฑิตศึกษา ที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะหนึ่งคณะใด
8. จัดดำเนินการหรือประสานงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาเสริมพื้นฐาน
9. อำนวยความสะดวก สนับสนุน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์โครงการระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย

วิสัยทัศน์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่เป็นองค์กรกำกับมาตรฐาน ประสานงาน ดำเนินงาน การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความเป็นเลิศและเป็นที่ยอมรับ ของสังคมเป็นผู้นำมหาวิทยาลัยเอกชนในภาคใต้

พันธกิจ

1. สนับสนุนและประสานงานการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะและ วิชาร่วมอย่างมีคุณภาพทั้งเชิงวิชาการและปฏิบัติการและเป็นที่ยอมรับของสังคม
2. กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ กำกับมาตรฐานหรือคุณภาพภายใต้นโยบายของ มหาวิทยาลัยเพื่อความมั่นใจว่าผลผลิตได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติ
3. สร้างเสริมความแข็งแกร่งของงานด้านวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์และงานค้นคว้าวิจัยต่าง ๆ
4. บริหารจัดการหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาและสาขาวิชาร่วมระดับบัณฑิตศึกษา

ภารกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ดำเนินภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่ชุมชน และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

หลักสูตรที่เปิดสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้รับนักศึกษาเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีหลักสูตรที่เปิดสอนจำนวน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ โดยนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้มีงานทำ แต่ละคนจะมีอาชีพที่หลากหลายกัน ออกไป มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคใต้ตอนล่าง ปัจจุบันมีนักศึกษาจำนวนทั้งหมด 227 คน รายละเอียดดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 จำนวนนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2544 – 2549

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษา (คน)			
	ที่รับเข้าศึกษา	สำเร็จการศึกษา 2 ปี	สำเร็จการศึกษาเกิน 2 ปี	ที่คงค้าง
2544	38	15	17	6
2545	20	2	8	10
2546	24	1	3	20
2547	22	2	-	20
2548	32	2	-	30
2549	29	-	-	29
รวม	165	22	28	115

ที่มา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (2550)

ตารางที่ 3 จำนวนนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา
2547 – 2549

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษา (คน)			
	ที่รับเข้าศึกษา	สำเร็จการศึกษา 2 ปี	สำเร็จการศึกษาเกิน 2 ปี	ที่คงค้าง
2547	19	14	-	5
2548	17	9	-	8
2549	26	-	-	26
รวม	62	23	-	49

ที่มา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (2550)

จากข้อมูลจำนวนนักศึกษาทั้งสองหลักสูตร พบว่า นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่นั้นเลือกเรียนแผน ก คือ ทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญกับการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมาก เพราะถือว่านักศึกษาที่เรียน แผน ก จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงได้เน้นกระบวนการในการทำ

วิทยานิพนธ์อย่างเข้มข้นเพื่อให้เกิดคุณภาพแก่ตัวนักศึกษาเองและส่งผลให้วิทยานิพนธ์มีคุณภาพด้วย ส่วนนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ส่วนใหญ่เลือกเรียนแผน ข คือ เรียนรายวิชาคั่นคว้าอิสระ

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า จำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาออกไปนั้น มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับ จำนวนนักศึกษาที่รับเข้ามา ทำให้การใช้เวลาเรียนจริงของนักศึกษาไม่สามารถเป็นไปตามที่หลักสูตร กำหนด ส่งผลให้การสำเร็จการศึกษาล่าช้า และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การผลิตมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ในแต่ละปีการศึกษาไม่เป็นไปตามแผนการศึกษา ที่วางไว้ ซึ่งการผลิตมหาบัณฑิตออกไปสู่สังคมนั้นยังมีหลายประเด็นที่จะต้องนำมาพิจารณา ไม่ว่าจะเป็นจำนวนนักศึกษาที่เข้ามารับการศึกษาและจบออกไปเป็นมหาบัณฑิต การเรียนการสอน หรือ องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการผลิตมหาบัณฑิต ซึ่งเป็นการบ่งบอกให้ทราบถึงวิธีการจัดการและ วิธีดำเนินการที่แท้จริง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพียบพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ และสติปัญญาเพียงพอที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะในสาขาวิชาเฉพาะทางให้มีความชัดเจน โดยในการผลิตให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาเป็น บัณฑิตที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างมาสนับสนุน เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

การเรียนระดับบัณฑิตศึกษาผู้เรียนจะเรียนให้ประสบผลสำเร็จหรือมีสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนได้นั้น นอกจากขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนและการจัดการเรียนการสอนแล้ว ยังมีปัจจัยที่สำคัญที่ ทำให้การเรียนของผู้เรียนสัมฤทธิ์ผล คือ ตัวของผู้เรียนเอง ซึ่งจะต้องมีความพร้อมด้านปัจจัยส่วนบุคคล ความคาดหวังว่าจะสำเร็จ รวมทั้งการสนับสนุนทางสังคม สิ่งเหล่านี้มีส่วนผลักดันต่อความสำเร็จ ในการศึกษาของผู้เรียนทั้งสิ้น

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ทวิศักดิ์ จินดานุรักษ์ (อ้างถึงใน ฉัฐพงษ์ จันทร์ก้อน. 2546 : 49) กล่าวว่า การวางแผน การเรียน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักศึกษา เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องทำงาน และใช้เวลาบางส่วน ในการศึกษา ดังนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนการเรียนของตนเอง เพื่อให้สามารถศึกษาเอกสารการสอน

ทั้งหมดได้ทันก่อนการสอบ การวางแผนการเรียนมีทั้งการวางแผนระยะยาวตลอดหลักสูตรเพื่อให้เรียนได้ครบตามหลักสูตรและการวางแผนในแต่ละภาคเรียน การจัดการตารางเรียนก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนการเรียน เนื่องจากนักศึกษาที่เรียนดีจะรู้จักการจัดการตารางเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปฏิบัติตามตารางเวลาได้ ซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาและยังได้กล่าวอีกว่า ความมีวินัยในตนเอง เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ แม้จะมีอุปสรรคก็จะไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึง เรื่องการแบ่งเวลาว่า การเรียนสำหรับผู้ที่ไม่มีเวลาเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติได้ ผู้เรียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพหรือมีงานทำอยู่แล้ว การศึกษาของบุคคลดังกล่าวจะศึกษาไปพร้อมกับการทำงาน ฉะนั้นต้องมีการแบ่งเวลาให้เหมาะสม อย่างไรก็ตามผู้เรียนบางคนมีภาระการทำงานมากทำให้มีเวลาในการศึกษาน้อยจึงทำให้เกิดปัญหาในการเรียนซึ่งอาจจะทำให้การเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ส่วน จิตรกรรณ์ อุดตโม และคณะ (2539) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาที่มีปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสำเร็จ การศึกษาล่าช้า ได้แก่ ระยะเวลาที่ใช้ทำวิจัย ลักษณะการลาศึกษาต่อ ระยะเวลาที่ใช้เรียนกระบวนวิชา เกรดเฉลี่ยสะสมระดับปริญญาโท อาชีพ อายุ และสถานภาพสมรส

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังว่าจะสำเร็จ

กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการสลับซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของพฤติกรรม และเชื่อว่าการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์จะต้องวิเคราะห์เงื่อนไขและสิ่งเร้าของพฤติกรรมซึ่งเป็นการเสริมแรง และเป็นการศึกษาถึงสิ่งเร้าจากภายนอกพร้อมด้วย การมีปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรมอาจจะอธิบายได้ว่า พฤติกรรมของบุคคล ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แนวคิดของเบนจามินของพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมไม่แยกจากกัน เชื่อว่ามนุษย์มักจะใช้เงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของบุคคลจะมีส่วนช่วยตัดสินใจในการปฏิบัติครั้งต่อไป พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรขึ้นอยู่กับความรู้จากสังคม สิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในบุคคล เช่น ความคิด อารมณ์ ความคาดหวัง การศึกษาพฤติกรรมของบุคคลจะต้องวิเคราะห์เงื่อนไขและสิ่งเร้าที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งสิ่งเร้าเหล่านี้จะเป็นตัวเสริมแรงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีสมมติฐานของทฤษฎี คือ ถ้าบุคคลมีความเชื่อในความสามารถของตนเอง โดยทราบว่าต้องทำอะไรบ้างและเมื่อทำแล้วจะได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ บุคคลนั้น

ก็จะปฏิบัติพฤติกรรมนั้นออกมา ซึ่ง กุลวรรณ นาครักษ์ (2550 : 12 – 13) กล่าวถึงความคาดหวังของบุคคลไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความคาดหวังในความสามารถ (efficacy expectation) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าตนเองสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่างที่กำหนดไว้ได้เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

2. ความคาดหวังในผลลัพธ์ (outcome expectation) เป็นการคาดคะเนของบุคคลว่าพฤติกรรมที่จะปฏิบัตินั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล 3 ทาง คือ การเลือกกิจกรรม การใช้ความพยายาม และความสามารถของการใช้ความพยายามนั้น กล่าวคือ บุคคลจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เชื่อว่าเกินความสามารถของตน และจะปฏิบัติพฤติกรรมที่พิจารณาแล้วว่าตนเองมีความสามารถที่จะปฏิบัติได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองยังเป็นตัวกำหนดความมากน้อยและความคงทนของการใช้ความพยายามของบุคคล บุคคลที่ไม่ค่อยแน่ใจในความสามารถของตนเองมักไม่ค่อยใช้ความพยายามหรือเลิกปฏิบัติพฤติกรรมได้ง่าย เมื่อเผชิญปัญหาหรืออุปสรรค ในขณะที่บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อเอาชนะอุปสรรคและบุคคลที่มีความพยายามสูงมักจะปฏิบัติพฤติกรรมได้สำเร็จ

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม แบนดูรา พบว่า ความคาดหวังในความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถพัฒนาได้ 4 วิธี คือ

1. การปฏิบัติให้สำเร็จด้วยตนเอง (performance accomplishment) ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ของบุคคลจากประสบการณ์ของบุคคล การทำงานให้สำเร็จโดยใช้ประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นแหล่งสำคัญที่สุด ความสำเร็จจะทำให้บุคคลนั้นรับรู้ความสามารถของตนเองสูง และความล้มเหลวที่เกิดขึ้นซ้ำๆ จะทำให้บุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ

2. ประสบการณ์จากบุคคลอื่น (vicarious experience) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากได้เห็นผู้อื่นปฏิบัติพฤติกรรมนั้นและตนเองก็สามารถปฏิบัติพฤติกรรมอย่างที่ได้เห็นได้เช่นกัน

3. การชักจูงด้วยคำพูด (verbal persuasion) เป็นวิธีการที่ใช้กันมากและใช้ได้ง่าย การชักจูงเพื่อให้เกิดกำลังใจและกระตุ้นให้บุคคลใช้ความสามารถของตนเองในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพและจัดพฤติกรรมไม่เหมาะสม

4. การกระตุ้นทางอารมณ์ (emotion arousal) การให้บุคคลเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองเน้นสิ่งแวดล้อมที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพเพื่อก่อให้เกิดการรุกร้าทางอารมณ์ ภาวะที่อารมณ์ถูกกระตุ้นปลุกเร้าสูง บุคคลอาจจะแปลความหมายว่าเป็นอาการที่บ่งบอกถึงความอ่อนแอ จึงรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ ในภาวะที่อารมณ์สงบบุคคลมักรับรู้ความสามารถของตนเองสูง

พศิน แดงจวง (2537) ได้ทำวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการสำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทของนักศึกษาสังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยได้ค้นพบตัวปัจจัยสำคัญเชิงจิตวิทยา คือ ค่านิยมของผู้เรียน ได้แก่ มีความภูมิใจที่ได้มีโอกาสศึกษาในหลักสูตรของสถาบันนี้ ผู้สอนมีความยุติธรรมในการตัดเกรด คิดว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาจะมีโอกาสเลื่อนตำแหน่ง/บรรจุนานใหม่ มีความหวังอยู่ที่ได้รับปริญญาโทเป็นหลัก ประเมินความรู้ความสามารถของตนเองเป็นระยะ สนใจอ่านและทบทวนเอกสารที่ได้รับจากอาจารย์อย่างสม่ำเสมอ

3. การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ สามารถเรียนหรือทำงานได้ดี และทำให้รู้สึกว่าคุณค่าอยู่ในสังคม ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เพนเดอร์ (อ้างถึงใน วิมลวรรณ ศิริวงศ์, 2548 : 20) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ การที่บุคคลรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ การได้รับการยอมรับ ได้รับการรัก รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น โดยได้รับจากกลุ่มบุคคลในระบบสังคม เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านจิตอารมณ์ วัสดุอุปกรณ์ ข่าวสาร คำแนะนำ ซึ่งทำให้บุคคลนั้นสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

กุลวรรณ นาครักษ์ (2550 : 13-14) ได้กล่าวไว้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง สิ่งที่ได้รับแรงสนับสนุนได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่ม แล้วมีผลทำให้ผู้รับได้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ผู้รับต้องการ

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล (2549 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีบุคคลที่พร้อมจะให้การช่วยเหลือ ได้รับการคุ้มครอง และสามารถเข้าถึงบริการของสังคมได้โดยมีข้อจำกัดน้อย ความรู้สึกมีคุณค่า และความสุขในชีวิต

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน สิ่งของ จากบุคคลรอบข้าง ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าในสังคม ส่งผลให้มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ได้

หลักการที่สำคัญของการสนับสนุนทางสังคม

1. จะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ให้ และผู้รับแรงสนับสนุน
2. ลักษณะของการติดต่อสัมพันธ์นั้นจะต้องประกอบไปด้วย

- 2.1 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ทำให้ผู้รับเชื่อว่ามีคนสนใจ เอาใจใส่ มีความรักและความหวังดีในคนอย่างจริงใจ
- 2.2 ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นข่าวที่มีลักษณะทำให้ผู้รับรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับในสังคม
- 2.3 ข้อมูลข่าวสารมีลักษณะที่"ผู้รับ" เชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีประโยชน์
3. ปัจจัยนำเข้าของการสนับสนุนทางสังคม อาจอยู่ในรูปของข่าวสาร วัสดุสิ่งของหรือทางด้านจิตใจ
4. จะต้องช่วยให้ผู้รับได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ ในที่นี้คือ การมีสุขภาพอนามัยดี

ประเภทของแรงสนับสนุนทางด้านสังคม แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. แรงสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (emotional support) คือ การให้ความรัก เอาใจใส่ ยกย่อง ให้ความไว้วางใจ ห่วงใย รับฟังความคิดเห็น การยอมรับ เห็นคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคม
2. แรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร (information support) คือ การให้การสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสาร การให้คำแนะนำ ตักเตือน ปรึกษา
3. แรงสนับสนุนทางสังคมเครื่องมือหรือสิ่งของ (instrumental support) คือ การช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เงิน เวลา
4. แรงสนับสนุนโดยการให้การประเมิน (appraisal support) คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเห็นพ้อง การยอมรับในสิ่งที่คนอื่นแสดงออก

แม็คเนต (อ้างถึงใน สุธีรา ตั้งตระกูล, ม.ป.ป : 19) ได้ศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมกับการเผชิญความเครียดในผู้ป่วยที่ไร้ความสามารถ โดยการประเมินสิ่งที่คุกคามและการตอบสนองต่อความเครียด ผลการศึกษาพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด กล่าวคือ แรงสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อการลดอุบัติการณ์ของความเครียดในชีวิต ช่วยให้บุคคลรับรู้เหตุการณ์เครียด สามารถควบคุมตนเองและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

จากแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม จะเห็นได้ว่า นอกจากปัจจัยที่อยู่ในตัวผู้เรียนแล้วยังมีปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม อันประกอบไปด้วย เพื่อนและครอบครัว ซึ่งจะมีส่วนช่วยผลักดันไปสู่การสำเร็จทางการเรียน โดยการให้กำลังใจ กำลังกาย และกำลังทรัพย์แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง มีอารมณ์มั่นคง รู้สึกมั่นใจและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตลอดจนมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ทั้งในด้านการเรียนและการดำรงชีวิต ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในที่สุด

ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร

หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายและเป็นเครื่องมือให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศเน้นหนักไปในทางใด ดังคำกล่าวที่ว่า “หากจะเปรียบเทียบความมุ่งหมายทางการศึกษาในระดับชาติเป็นอุดมคติอุดมการณ์ความใฝ่ฝันของบุคคลแล้ว หลักสูตรก็เปรียบได้กับโครงการของการปฏิบัติเพื่อให้อุดมการณ์นั้นบรรลุถึงความสำเร็จ หากจะเปรียบเทียบความมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นผลที่มุ่งหวังแล้ว หลักสูตรก็เปรียบได้กับมรรควิธีที่จะนำความมุ่งหมายดังกล่าวไปสู่ผลสำเร็จ การจัดการศึกษาในประเทศใดก็ตาม จะไม่สำเร็จลุล่วงไปตามที่กำหนดไว้ถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นโครงการและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา” (สุมิตร คุณานุกร. 2523 : 2)

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540 : 7-9) ได้สรุปไว้ว่า หลักสูตร คือ เอกสารที่บรรจุแผนงานหรือโครงการและเนื้อหากิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมต่าง ๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้น ๆ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยที่แผนงานหรือโครงการนั้นๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สมบูรณ์ คือ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน มีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบระเบียบ มีการนำแผนงานและโครงการนั้นไปปฏิบัติในสถานการศึกษา จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จนสามารถวัดผลประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ และสาระของปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการ มีประเด็นในการศึกษา 2 ประเด็น คือ องค์ประกอบของหลักสูตรและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรอาจมีได้หลายประเภท หลายรูปแบบ และหลายระดับ แต่ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรใดก็ตาม ก็จะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญอย่างน้อย 4 ส่วน ซึ่งแต่ละส่วนมีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ถือได้ว่าเป็นทิศทางของการจัดการศึกษา เป็นส่วนที่จะทำให้ทราบว่าพัฒนาผู้เรียนไปในลักษณะใด การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะต้องกระทำหลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานแล้วว่า ควรจะดำเนินการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของสังคมและของผู้เรียนได้อย่างไร และต้องให้สอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติด้วย

2. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ มีความสำคัญในฐานะที่เป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่สมบูรณ์จะ

ผนวกความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะคติเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้ พัฒนานิสัย ระบบความคิดและการกระทำที่เหมาะสมประกอบกันไป

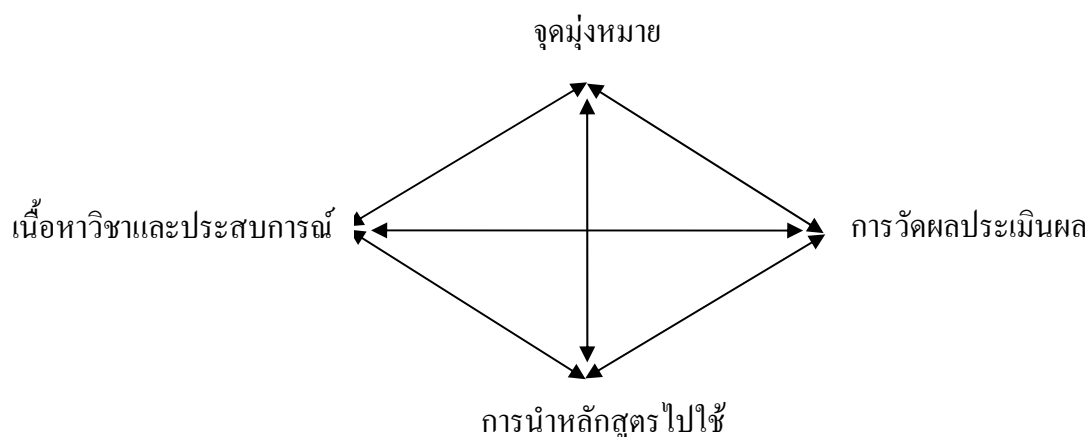
3. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นองค์ประกอบส่วนที่สาม ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติขึ้นมา การนำหลักสูตรไปใช้รวมถึงกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง แต่กิจกรรมที่สำคัญที่สุดคือ “การเรียนการสอน” ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้หลักสูตร ถ้าครูศึกษาหลักสูตรจนเข้าใจถ่องแท้สามารถนำไปใช้ได้อย่างดี ก็จะทำให้หลักสูตรเกิดสัมฤทธิ์ผลได้

4. การประเมินผล เป็นองค์ประกอบสุดท้าย หลังจากที่ได้้นำหลักสูตรไปใช้แล้วจะต้องมีการประเมินผลว่า การนำหลักสูตรไปใช้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งสี่ของหลักสูตร

การกำหนดองค์ประกอบทั้งสี่ของหลักสูตร ต้องให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และมีผลต่อกัน ขั้นแรกผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องเริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยพิจารณาว่า การศึกษาในระดับนั้น ๆ ควรเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้นแล้วควรมีคุณสมบัติอย่างไร คุณสมบัติของผู้เรียนที่กำหนดในจุดมุ่งหมายนั้นจะครอบคลุมทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมด้านต่างๆ ควบคู่กันไป เมื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้จบหลักสูตรออกมาเป็นจุดมุ่งหมายแล้วขั้นต่อไปคือพิจารณาว่าเนื้อหาวิชาใดหรือประสบการณ์ใดบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือบรรลุถึงคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายนั้น การกำหนดองค์ประกอบส่วนนี้ควรมีปริมาณและสัดส่วนของเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ต่าง ๆ เหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ต่อไปจึงพิจารณาว่า การนำหลักสูตรไปใช้หรือการจัดการเรียนการสอนนั้นควรเป็นแบบใด ปฏิบัติอย่างไรและจะดำเนินการวัดผลอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ นั้น ในขั้นสุดท้ายจะต้องมีการประเมินผลว่าการนำหลักสูตรไปใช้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด องค์ประกอบของหลักสูตรทั้ง 4 ส่วน จึงมีความสัมพันธ์กัน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร

ที่มา : อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540 : 9)

ลักษณะหลักสูตรที่ดีควรเป็นดังนี้ 1) ควรจะมีการกำหนดปรัชญา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจน 2) จะต้องสร้างความเข้าใจในปรัชญาและจุดมุ่งหมาย รวมทั้งความตระหนักถึงความสำคัญของแต่ละหลักสูตรให้กับผู้บริหารหลักสูตรและผู้สอนโดยอ้อมแท้ 3) ควรมีการวางระเบียบขั้นตอน และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตรรวมถึงระยะเวลาที่จะต้องมีการทบทวนหรือประเมินผลการดำเนินงานหลักสูตรด้วย 4) ในการพิจารณาจัดทำหลักสูตรใหม่ หรือการประเมินผลการดำเนินการหลักสูตรเก่าก็ตาม ควรมีส่วนทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ และผู้แทนสมาคมวิชาชีพ ผู้แทนองค์กรที่ใช้บัณฑิตร่วมอยู่ด้วย 5) การพัฒนาหลักสูตรใหม่จะต้องคำนึงถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความมุ่งหวังของผู้ใช้บัณฑิต / ตลาดแรงงาน นโยบายการพัฒนาประเทศ นโยบายของสถาบันอุดมศึกษา การมีส่วนร่วมของสังคมภายนอก และเพื่อนร่วมวิชาชีพ ระเบียบ กฎเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติตามระเบียบของทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งความพร้อมด้านต่างๆ 6) ควรมีการทบทวนติดตามผลการดำเนินการหลักสูตรเป็นระยะๆ โดยสม่ำเสมอซึ่งโดยทั่วไปควรมีการประเมินทุก 5 ปี เป็นอย่างน้อย โดยประเมินทั้งในด้านความเหมาะสม ความทันสมัย วิธีการบริหาร การใช้ทรัพยากร รวมทั้งคุณภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตด้วย ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยและสนองตอบความต้องการได้อย่างแท้จริง

จากงานวิจัยของมนตรี จุลสมัย และคณะ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาประสิทธิภาพทางการศึกษาบางประการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การที่ประสิทธิภาพทางการศึกษาเชิงปริมาณค่อนข้างต่ำมากนั้น ควรมีการทบทวนหลักสูตรและการเรียน

การสอนใหม่ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาที่ต้องเรียนจนจบหลักสูตร จำนวนรายวิชาและการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งควรมีการทบทวนเงื่อนไขต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ เช่น จำนวนหน่วยกิตของวิทยานิพนธ์ ลักษณะของวิทยานิพนธ์ รวมทั้งขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากทุกหลักสูตรกำหนดว่านักศึกษาสามารถเรียนจบได้ภายใน 2 ปี แต่ความเป็นจริงมีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เรียนจบได้ตามที่กำหนด ส่วนงานวิจัยของอภิญญา เจริญประไพ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบบางประการที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการวิจัย พบว่า ความพร้อมด้านหลักสูตรควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการเสริมการจัดการศึกษาในระดับนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในบางเรื่องผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรควรรับไว้พิจารณา เช่น เนื้อหาบางวิชาไม่เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้ รายวิชาบางวิชาไม่มีความจำเป็นสำหรับสาขาที่เรียน ถ้าได้มีการศึกษาอย่างเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้ และมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งก็จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ส่วนผลจากการสำรวจข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวพบว่านิสิตบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวในการเรียนในเรื่องการขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ ดังนั้นทางมหาวิทยาลัยจึงควรมีการจัดหลักสูตรเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษโดยไม่คิดหน่วยกิตสำหรับวิชาภาษาอังกฤษ เนื่องจากการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามุ่งเน้นให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจำเป็นมากในการค้นคว้าวิทยการที่ก้าวหน้าและทันสมัยในสาขาวิชาของตนและยังต้องฟังตำราและวารสารจากต่างประเทศเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของรัตน์ ยืนนาน (ม.ป.ป. : 1-3) ได้ทำวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏนครปฐม (พ.ศ. 2542 – 2545) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ใช้เพื่อการดำเนินโครงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏนครปฐม เพื่อประเมินปัจจัยด้านกระบวนการในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏนครปฐม และเพื่อประเมินปัจจัยด้านคุณภาพบัณฑิต ซึ่งเป็นผลผลิตของการดำเนินโครงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ซึ่งพบว่าข้อเสนอแนะในการเปิดสอนระดับปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ได้แก่ การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา ควรเป็นผู้สำเร็จปริญญาตรีที่สาขาตรงกับหลักสูตร และสถาบันควรมีอาจารย์ผู้สอนในสาขาอย่างเพียงพอ

จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตรเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จการศึกษา เนื่องจากในการจัดการศึกษาหากมีหลักสูตรที่เหมาะสม

ทันสมัย มีประสิทธิภาพทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลง จะช่วยให้ผู้ใช้หลักสูตรมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร ซึ่งจะเป็นแนวทางที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จในการศึกษา

ปัจจัยด้านทรัพยากร

ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ บุคลากร/เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการงานด้านบัณฑิตศึกษา ซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน การให้คำแนะนำและคำปรึกษา ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนแตกต่างกัน นอกจากนี้ทรัพยากรยังรวมถึงแหล่งค้นคว้าทางวิชาการต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. อาจารย์ผู้สอน

ในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายนั้น ปัจจุบันผู้สอนต้องใช้กระบวนการที่ใหม่ โดยผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากการควบคุมและให้ความรู้แก่ผู้เรียน มาเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม เอื้ออำนวย กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติ และการจัดกระบวนการเรียนการสอนของผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงไป เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งจะมีรูปแบบและลีลาการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

ชลวิทย์ บุญถูก (2542 : 45) ได้กล่าวถึงครูผู้สอนไว้ว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการสอน เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ

โรไมน์ (อ้างถึงใน ฉัฐพงษ์ จันทรก้อน. 2546 : 52) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของผู้สอนให้ได้ผลดี ควรประกอบด้วย

1. บุคลิกภาพของผู้สอน ผู้สอนควรมีความกระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน มีความสนใจที่จะสอนและความเป็นกันเองกับผู้เรียน
2. การเตรียมสอน ผู้สอนควรเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้ผู้เรียนทราบวัตถุประสงค์ที่จะเรียน รวมทั้งหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ
3. การเสนอเนื้อหา ผู้สอนควรอธิบายอย่างชัดเจน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดสามารถใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อสอนเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย
4. การประเมินผล ผู้สอนควรประเมินผลเป็นขั้นๆ แจ้งให้ผู้เรียนทราบผลสอบโดยเร็วและให้กำลังใจผู้เรียน
5. การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้สอนควรฟังความคิดเห็นของผู้เรียน และประเมินผลการสอนของตนเองอยู่เสมอ

นอกจากนี้ ธีรนุช จงอารี (2542) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของความเป็นครู มีดังนี้

1. ครูต้องสอนได้ เพราะงานแรกที่ได้รับมอบหมาย คือ ต้องสอน การสอน คือ การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีในหลักพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ ได้ตรัสถึงเรื่องบุคคลประเภทต่าง ๆ ไว้ในทศก ซึ่งได้ตรัสไว้ถึงครูอาจารย์ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ ฝึกฝนแนะนำให้เป็นคนดี สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง ยกย่องให้ปรากฏ ในหมู่คณะ และสร้างเครื่องคุ้มกันในสารทิศ

อย่างไรก็ตาม การสอนของครูแต่ละคนนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะและลักษณะของตนเอง (teaching skill and style) และการสอนนั้นเป็นการนำทักษะหลายด้านมาผสมผสานกัน การนำเทคนิค มาประกอบการเสริมทักษะในการสอนนั้นจะช่วยให้การสอนดีขึ้น ดังนั้นในการสอนของครูจึงต้องใช้ทักษะหลายด้านร่วมกับประสบการณ์ด้วย ครูต้องสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และต้องมุ่งจัดสรรการเรียนรู้ไปในทิศทางที่ดีและมีคุณธรรมในสังคม บทบาทการสอนของครูจะต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ ดังนี้ 1) สอนเนื้อหาวิชาการตามหลักสูตรในวิชาที่ตนทำหน้าที่ 2) สอนการปรับตัวให้เหมาะสมในสังคม 3) สอนให้ศิษย์ได้เติบโต มีความคิดที่มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพในสังคม

2. ครูต้องเป็นตัวอย่าง ศิษย์นั้นจะ “เรียน” จากตัวครู และ “เลียน” จากตัวครู การเป็นตัวอย่างหรือเป็นต้นแบบนั้นเป็นสิ่งที่มียุทธผลมากกว่าการบอกกล่าวเฉยๆ เพราะว่าการแสดงต้นแบบให้เห็นด้วยสายตาเป็นภาพที่เด็กมองเห็นชัดเจนและง่ายต่อการลอกเลียนแบบ ยิ่งกว่าการรับฟังและบอกเล่าอย่างปกติ การวางตัวของครูเป็นตัวอย่าง (เยี่ยงอย่าง) แก่ลูกศิษย์ได้มาก แม้ว่าลูกศิษย์จะมีความคิดความอ่านของตนเองที่ไม่ต้องการเลียนแบบทุกประการ แต่ครูคือครูที่ศิษย์พิจารณาว่ามีความหมายสำคัญอยู่มาก ลูกศิษย์จะสนใจมองดูนับแต่การแต่งกาย การประพฤติปฏิบัติของครูเป็นประสบการณ์ให้เขาได้พิจารณา นอกจากนี้การรู้ตัวเองของครู การแนะนำให้ศิษย์ประพฤติตนให้เหมาะสมจำเป็นที่ครูจะต้องประพฤติตนให้เหมาะสมด้วย เพราะจะได้ทำตัวอย่างให้ศิษย์เห็นและเป็นการแสดงออกถึงความจริงใจที่ยึดปฏิบัติตามที่ครูแนะ ครูควรระลึกไว้ว่าครูนั้นเป็นต้นแบบและสิ่งที่ศิษย์เลือกยึดถือเป็นมาตรฐานทางจริยธรรมด้วย (choice of moral standard)

3. ครูต้องเป็นผู้มีความสามารถ ความสามารถอาจจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ใหญ่ๆ คือ ความสามารถทั่วไป (general ability) หมายถึง ความสามารถรวมที่จะทำงานทุกๆ ทาง ทุกๆ ด้าน ส่วนความสามารถเฉพาะพิเศษ (specific ability) หมายถึง กำลังที่จะทำการเฉพาะนั้นได้ ในทันทีทันใด คุณลักษณะในข้อนี้นอกจากครูจะต้องมีความสามารถทั่วไป มีสติปัญญาความสามารถแล้ว ครูจะต้องทราบถึงการเปลี่ยนแปลงใหม่หรือนวัตกรรมทางการศึกษา (innovation in teaching) เพื่อจะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ในการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกับการวินิจฉัยและการ

รักษาโรคทางการแพทย์ ในการเรียนการสอนนั้นครูจะต้องประเมินตัวเอง ประเมินการสอนและปรับปรุงข้อบกพร่องในสิ่งที่ตนสอน นอกจากครูจะต้องเข้าใจบทบาทความเป็นครูของตนเองแล้ว ครูจะมีความสามารถดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างชัดเจน 2) การประเมินการเรียนการสอน 3) จิตวิทยาการเรียนรู้ 4) การจัดทำแผนการสอน 5) การนำโสตทัศนูปกรณ์มาช่วยสอน 6) โปรแกรมการสอนแบบระบบการศึกษา

4. ครูต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ การมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน ต่อวิชาที่ตนสอน และงานที่ตนทำ

5. ครูต้องมีสุขภาพดี คำว่าครูมาจากภาษาบาลี “ครู” แปลว่าหนัก ดังนั้นสุขภาพทางด้านร่างกายจึงเป็นสิ่งสำคัญ แต่ที่สำคัญกว่าคือสุขภาพจิต ครูจึงจำเป็นต้องมีสุขภาพจิตที่ดีด้วย

6. ครูต้องมีความกระตือรือร้น ความกระตือรือร้นของครูนั้นอาจจะเป็นการใฝ่หาความรู้ใส่ตน เพราะจะต้องถือว่าการใฝ่หาความรู้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนนั้นเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของการพัฒนาคน การเพิ่มพูนความรู้ของครูมีหลายรูปแบบ การประชุมสัมมนา การอบรมระยะสั้น จะทำให้ครูที่ขาดความรู้ในเรื่องที่ตนสอนมีความรู้เพิ่มเติม และทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น ความกระตือรือร้นของครูนั้นไม่ใช่มุ่งเน้นเฉพาะการพัฒนาตัวครูเท่านั้น แต่จะต้องมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาการเรียนการสอนด้วย ครูที่สอนมานานอาจจะขาดความกระตือรือร้น ควรจะต้องหาความสดชื่นให้ตัวเอง และครูต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวครูกับลูกศิษย์ด้วย

7. ครูต้องมีความรับผิดชอบ ครูที่ดีจะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ซึ่งจะสะท้อนถึงการมีสุขภาพจิตที่ดีของครู ลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตดี คือ เป็นผู้ที่มีความสามารถและเต็มใจที่จะรับผิดชอบอย่างเหมาะสมกับอายุ เหมาะสมกับบทบาทหรือตำแหน่งหน้าที่การงาน

วรนนท์ สุกพิพัฒน์ (2541 : 167 - 168) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาคควรเป็นผู้มีความสามารถด้านวิชาการ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ทำการสอน ใฝ่รู้ สนใจติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ๆ ต้องก้าวทันโลก มีความสามารถด้านการสอนโดยมีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลการสอนเป็นไปตามจุดหมายที่วางไว้ สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ กล้าแสดงความคิดเห็น รู้จักใช้กระบวนการหรือสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและติดตามการสอนตลอดเวลา

สำหรับออคูลย์ วิริยเวชกุล (2541 : 53 - 54) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนว่า คุณภาพของอาจารย์นับเป็นปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ คุณภาพของอาจารย์ในที่นี้รวมถึงคุณวุฒิ ประสบการณ์ ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ความมีวัฒนธรรมและอารยธรรม รวมทั้งการอุทิศตนต่อภาระที่รับผิดชอบ มหาวิทยาลัย

หรือสถาบันอุดมศึกษาใดมีอาจารย์ที่มีคุณภาพตามความหมายที่กล่าวนี้จำนวนมากๆ ย่อมมีความได้เปรียบในการสร้างผลผลิตตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ในทางกลับกันหากสถาบันใดไม่มีอาจารย์ที่มีคุณภาพ ผลผลิตที่ออกมาจากสถาบันนั้นก็จะสามารถทำนายได้ว่าจะมีส่วนทำให้ความรู้ความสามารถไม่ถึงระดับที่คาดหวัง

ในระดับบัณฑิตศึกษา องค์ประกอบคุณภาพอาจารย์จำเป็นจะต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการวิจัยเพิ่มขึ้นอีกด้วย โดยเฉพาะอาจารย์ที่มีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศส่วนใหญ่จึงใช้ความพยายามทุกรูปแบบที่จะดึงดูดอาจารย์ที่เป็นนักวิจัยที่มีชื่อเสียงมาสู่สถาบันของตน อาจารย์ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมานี้จะดึงดูดทั้งเงินและงานวิจัย และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามาสู่สถาบัน นับเป็นการส่งเสริมชื่อเสียงเกียรติภูมิให้แก่สถาบันอีกทางหนึ่งด้วย

สุจินต์ สังข์แสดม (2544 : 34) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับทหารกองประจำการ พบว่า ผู้สอน หรือครูประจำกลุ่ม ขาดการอบรมเพิ่มเติมในเนื้อหาวิชาเฉพาะ และการใช้สื่อทำให้ไม่สามารถแนะนำแนวทางในการศึกษาให้กับนักศึกษาได้ดีเท่าที่ควร ทำให้กระทบต่อการเรียนการสอน การสอบ และการสำเร็จการศึกษา และพรศรี โรจนมณี (2540 : 68-70) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการสอนของอาจารย์วิชาบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการบัญชี ในด้านการเตรียมการสอน ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านผู้เรียน โดยรวมแล้วมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนเป็นปัญหาระดับมาก รองลงมาที่เป็นปัญหาระดับน้อย คือ ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอนและด้านผู้เรียน

จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าผู้สอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการเรียนของผู้เรียน กล่าวคือ ผู้สอนมีบทบาทในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในกิจกรรมการเรียน เป็นผู้ช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ช่วยวางวัตถุประสงค์ และออกแบบเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งช่วยจัดอุปกรณ์การเรียน จัดสิ่งแวดล้อมและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนบรรลุความสำเร็จในการเรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการกำหนดกิจกรรม นอกจากนี้วิธีสอนและสื่อมีความสัมพันธ์ต่อการเรียนเช่นกัน กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นวิธีการที่ผู้สอนนำมาใช้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติไปสู่ผู้เรียน โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้เลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้ รู้จักพัฒนาตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยให่วิธีสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ในการสอนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องมีความพร้อมที่จะสอนทั้งในเนื้อหา และมีเทคนิควิธีการสอนเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องน่าสนใจ และสร้างบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ ถ้าอาจารย์ขาดเทคนิคพฤติกรรมการสอนที่ดี ย่อมทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ไม่น่าเบื่อหน่าย ขาดแรงจูงใจและความสนใจที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และในทางกลับกันถ้าผู้สอนมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก็จะสูงตามเช่นกัน

2. อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพในการศึกษา คือ อาจารย์ที่ปรึกษา โดยอาจารย์ที่ปรึกษาจะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย จะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือดูแล ให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร ลักษณะรายวิชา การเลือกวิชาเรียน การลงทะเบียนเรียน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถจัดแผนการศึกษาให้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของนักศึกษาแต่ละคน นอกจากนี้ อาจารย์ที่ปรึกษายังเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาแนะนำในด้านต่างๆ เช่น ให้ข้อมูลและแนะนำด้านบริการและสวัสดิการที่มหาวิทยาลัยมีให้นักศึกษา ตลอดจนให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหา การปรับตัวในด้านต่างๆ ของนักศึกษา เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและเรียนได้จนสำเร็จการศึกษา

เมื่อศึกษาภาระหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการในมหาวิทยาลัยตามแนวทางที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดให้ สามารถสรุปได้(ชนิตา รัชต์พลเมือง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ .2549) ดังนี้ 1) ให้การปรึกษานำนินิตเกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกวิชาเรียน 2) ให้คำแนะนำนินิตนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียน 3) ควบคุมการลงทะเบียนเรียนของนินิตนักศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ 4) ให้คำปรึกษาแก่นินิตนักศึกษาเพื่อเลือกวิชาเอก-โท และการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 5) ให้การแนะนำนินิตนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียน การค้นคว้า และติดตามผลการเรียนของนินิตนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ 6) ทักท้วงการลงทะเบียนเรียนบางรายวิชาของนินิตนักศึกษา เมื่อพิจารณาเห็นว่าลงทะเบียนเรียนวิชานั้นๆ ไม่เหมาะสม 7) ให้การปรึกษานำหรือคัดเตือนเมื่อผลการเรียนของนินิตนักศึกษาต่ำลง 8) ให้การปรึกษานำและช่วยเหลือนินิตนักศึกษาเพื่อการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการเรียนในวิชาต่างๆ 9) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดค่าคะแนนระดับเฉลี่ยของนินิตนักศึกษา 10) ให้การศึกษาแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับสูง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาโดยการให้คำปรึกษาวิชาการ สามารถนำมาใช้แนะนำนักศึกษาให้ไปสู่ระดับความสามารถทางวิชาการ

ที่สูงขึ้นได้ ดังที่ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ อภิภา ปรัชญพฤทธิ และปัทมศิริ ชีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ (2549 : 2) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา นิสิตระดับปริญญาตรีและปริญญาโทให้ความคิดเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบันมีบทบาทในด้านนี้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตปริญญาเอกให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น 2) บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา นิสิตทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกให้ความคิดเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบันมีบทบาทในด้านนี้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา 3) บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงาน นิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความคิดเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบันมีบทบาทด้านนี้อยู่ในระดับมาก 4) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบัน พบว่า นิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในทุกด้าน ทั้งด้านการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาด้านการพัฒนา นิสิต และด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงาน โดยอาจารย์ที่ปรึกษามีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยสูงกว่าความคิดเห็นของนิสิต ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

3. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นบุคคลสำคัญที่สุดในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ มีบทบาทหน้าที่ทั้งด้านบริหาร วิชาการ ที่ปรึกษา และประกันคุณภาพ กล่าวคือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องให้คำแนะนำทางวิชาการ กำกับดูแลความก้าวหน้าในการดำเนินงานให้นิสิตนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพมาตรฐานได้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ปฏิบัติตามนโยบาย กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย คุณิสิตนักศึกษาให้มีพัฒนาการทั้งด้านอารมณ์ สังคม ร่างกาย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อที่จะได้พัฒนาตนให้มีความเป็นนักวิชาการหรือนักวิจัยมืออาชีพ รวมทั้งเป็นแบบอย่างของครูและนักวิจัยที่ดีด้วย

คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กำหนดในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 กล่าวถึงเฉพาะคุณสมบัติด้านวิชาการและประสบการณ์ด้านการวิจัยในสาขาวิชาที่จะให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษา แต่จากการประมวลเอกสารและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า นิสิตนักศึกษามีความคาดหวังให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้รู้และติดตาม

กฎระเบียบของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์และการสำเร็จการศึกษา มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา รวมทั้งมีคุณสมบัติทางวิชาการและคุณลักษณะอื่นๆ ที่สำคัญคือ

1. ความสามารถและศรัทธางานวิชาการ (academic competence and enthusiasm)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องมีศรัทธาต่อการทำงานวิชาการ มีโลกทัศน์กว้าง มีความรอบรู้ทันเหตุการณ์ในสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ขณะเดียวกันก็มีความรู้ลึกในศาสตร์และระเบียบวิธีการวิจัย (subject and methodology knowledge) ในสาขาวิชาที่นิสิตนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนมีผลงานที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น อย่างไรก็ตาม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อาจไม่จำเป็นต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะไปทุกเรื่อง แต่ต้องสามารถให้คำแนะนำที่ดี เสนอแนะแนวทางหรือระเบียบวิธีการวิจัย และประเมินคุณภาพของผลงานวิจัยในเรื่องนั้นๆ ได้

กอร์ดอน บี เดวิส (อ้างถึงใน ชนิดา รักษ์พลเมือง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ .2549 : 21-23) เห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องมีความสามารถในเบื้องต้นอย่างน้อย 2 ด้าน คือ

1.1 ความสามารถเชิงปฏิบัติการ (operational competence) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องสามารถทำสิ่งที่นิสิตกำลังทำอยู่ทุกอย่าง โดยเฉพาะอาจารย์ที่ให้คำปรึกษานิสิตที่ยังไม่มีวุฒิภาวะหรือไม่มีประสบการณ์ทำงานวิจัย

1.2 ความสามารถในการตรวจงาน (review competence) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องมีความเข้าใจประเด็นปัญหาที่ศึกษาเพียงพอที่จะให้คำแนะนำ ให้ข้อคิด หรือเสนอการตัดสินใจที่ดีให้กับการทำวิทยานิพนธ์

เมื่อเทียบความสามารถทั้งสองด้านแล้วจะเห็นว่าความสามารถในการตรวจงานสำคัญกว่าความสามารถเชิงปฏิบัติการ อาจารย์ที่ดีจึงไม่ควรรับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเพียงคนเดียว หากไม่มีความรู้หรือยังมีความรู้น้อยในเรื่องที่นิสิตขอคำปรึกษา ควรบอกความจริงดังกล่าวให้นิสิตนักศึกษาในความดูแลของตนได้รู้ พร้อมทั้งเสนอให้ตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมหรือใช้รูปแบบคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (sommittee model) หรือคณะที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (supervisory-panel system) โดยแต่งตั้งอาจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาการและ/หรือวิธีวิจัยสำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนั้น ข้อสำคัญต้องไม่เสนอให้ตั้งผู้ที่ขาดคุณสมบัติด้านวิชาการที่จำเป็นแต่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวมาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในกรณีที่ไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มากกว่า 1 คน ควรมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคนให้ชัดเจน รวมทั้งตกลงแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษาและการแก้ไขปัญหาหรือความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันไว้ล่วงหน้า เพื่อการให้คำปรึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น

2. ความสามารถในการประพฤติตนเป็นแบบอย่างของนักวิจัย (role model) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องเป็นแบบอย่างของนักวิจัย แสดงตนเป็นผู้ให้ความสำคัญกับงานวิจัย และมีนิสัยการทำงาน (work habits) ที่สมควรนำไปเป็นเยี่ยงอย่าง เช่น รับผิดชอบ รอบคอบ มีระเบียบ ใส่ใจ รายละเอียดที่จำเป็น ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เสร็จภายในกำหนดเวลา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จึงต้องเป็นผู้ที่ "ไม่หยุดนิ่ง" สามารถผลิตผลงานวิชาการและงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยนิกอยู่เสมอว่าตนกำลังเป็นแบบอย่างนักวิจัยที่ดีสำหรับนิสิตนักศึกษา

3. ความรู้ด้านหลักจิตวิทยาการให้คำแนะนำและคำปรึกษา (advising and counseling) การทำวิทยานิพนธ์เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับนิสิตนักศึกษาในความดูแล หากทั้งสองฝ่ายเต็มใจที่จะเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน จะทำให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นประสบการณ์ที่มีความสุขและสร้างสรรค์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จึงต้องรู้จักใช้หลักจิตวิทยาที่จะช่วยให้สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจนิสิตนักศึกษา ทั้งในด้านวิชาการและอุปนิสัยส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตด้วยว่าการให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างจากนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี นิสิตนักศึกษาในระดับนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมาแล้วระยะหนึ่งโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการให้คำปรึกษาแบบต่าง ๆ เพื่อจะได้เลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาในความดูแล

นอกจากนี้ยังต้องมีความสามารถอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาอีกด้วย อาทิ

- ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับนิสิตนักศึกษาโดยทั่วไปมักมีลักษณะเชิงอำนาจ แต่ทั้งสองฝ่ายอาจร่วมกันกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ที่เห็นว่าเอื้อต่อการทำงานวิทยานิพนธ์ โดยต้องทำความเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน จะได้ไม่มีปัญหาในภายหลัง

- ความสามารถในการประเมินศักยภาพของนิสิตนักศึกษาและตั้งเป้าหมายการทำงานให้สอดคล้องกัน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรประเมินความรู้ความสามารถของนิสิตนักศึกษาเพื่อตั้งความคาดหวังในการทำวิทยานิพนธ์ การประเมินที่ถูกต้องจะมีผลให้ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน หากประเมินสูงไปนิสิตนักศึกษาอาจรู้สึกที่อาจารย์ให้งานมากจนทำไม่ไหว ตามไม่ทัน แต่หากประเมินต่ำไปอาจทำให้คิดว่าอาจารย์ดูถูกหรือน่าเบื่อ นอกจากนี้การตั้งความคาดหวังยังต้องคำนึงถึงความเชื่อมั่นและความกระตือรือร้นที่จะทำวิจัยของนิสิตนักศึกษาที่มีระดับมากน้อยต่างกันด้วย

4. คุณลักษณะส่วนบุคคล (personal characteristics) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่พึงประสงค์ควรมีบุคลิกภาพและทัศนคติต่อนิสิตนักศึกษา ดังนี้

บุคลิกภาพส่วนตัว (personal attributes)

- คุณลักษณะที่พึงประสงค์ : ฉลาดปราดเปรื่อง น่าศรัทธา เชื่อถือได้ มีมนุษยสัมพันธ์
จริงใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น อดทน ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น (sensitive) ยืดหยุ่นแต่มีศักดิ์ศรี ยึดความ
ถูกต้องเมื่อเกิดปัญหา เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม

- คุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ : เย็นชา ไร้อารมณ์ ขอบบงการ โหม่งนาง กระด้าง ทัศนคติต่อ
นิสิต นักศึกษา (attitudes toward students)

- คุณลักษณะที่พึงประสงค์ : มีความสนใจประเด็นปัญหาที่ทำวิจัยร่วมกัน ต้องการเห็น
ความสำเร็จ เชื่อมมั่นในความสามารถและมั่นใจว่านิสิตนักศึกษาจะทำสิ่งที่จำเป็นต้องทำได้ ปฏิบัติ
ต่อนิสิตนักศึกษาเยี่ยงนักวิชาการ เอาใจใส่ ให้ความสนใจ เคารพความคิดเห็นและมองเห็นความ
พยายามของนิสิตนักศึกษา รักษาระยะห่างไว้พอควร ประนีประนอมข้อขัดแย้ง/ความคิดเห็นที่ไม่
ตรงกัน เต็มใจจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
เพื่อนิสิตนักศึกษา

- คุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ : เจ้ากี้เจ้าการ ขอบบงการ พยายามชักนำให้นิสิตนักศึกษา
เห็นคล้อยไปกับตนเอง ไม่ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น ไม่รับฟังมุมมองที่ต่างออกไปข่มขู่ ใช้อำนาจ
คุกคาม ไม่ชอบแสดงอารมณ์เพราะเห็นว่าเป็นความอ่อนแอ สร้างปัญหากับอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ถ้ามี) หรือคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

หน้าที่และบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีหน้าที่สำคัญในการสอนให้นิสิตนักศึกษาสามารถทำการค้นคว้า
วิจัยได้ด้วยตนเอง บทบาทหลักของอาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้แก่ การเป็นครูผู้สอน แต่ขณะเดียวกันต้อง
เป็นผู้ชี้แนะ (guide) พี่เลี้ยงหรือผู้ดูแล (mentor) ผู้สร้างความเชื่อมั่น ผู้ให้กำลังใจ และเพื่อนร่วม
วิชาชีพรุ่นพี่ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนิสิตนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จึง
เป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยทั่วไป ใน
ระยะแรกอาจารย์ที่ปรึกษามักทำหน้าที่เป็นครูผู้สอน ส่วนนิสิตนักศึกษาเป็นผู้เรียนรู้ แต่เมื่อเวลา
ล่วงเลยไปทั้งสองฝ่ายจะกลายเป็นเพื่อนร่วมวิชาชีพ นิสิตนักศึกษาเปรียบเสมือนนักวิจัยรุ่นใหม่
ทำงานภายใต้การดูแลของ นักวิจัยอาวุโส อย่างไรก็ตามบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
อาจแตกต่างกันไปตามสาขาวิชาที่ศึกษาด้วย

สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2546 : 31-32) ได้สรุปบทบาทของอาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไว้ 9 บทบาท คือ 1) บทบาทในฐานะนักวิชาการและนักวิจัยที่ทันสมัย เป็น
ผู้แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเอง โดยใช้กระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้
ทันสมัย ก้าวทันต่อความก้าวหน้าในศาสตร์ของตน 2) บทบาทในฐานะครู มีจิตวิญญาณของความ

เป็นครู เป็นผู้ที่มุ่งมั่นชี้แนะ อบรมสั่งสอน และถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งชี้แนะให้นิสิตนักศึกษา แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จนสามารถทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพได้สำเร็จตามศักยภาพ 3) บทบาทในฐานะต้นแบบ ควรมีบุคลิกลักษณะ โลกทัศน์ และพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีให้นิสิตนักศึกษายึดถือหรือเลียนแบบได้ 4) บทบาทในฐานะที่ปรึกษา ต้องสามารถคิดวิเคราะห์ คิดเชิงวิพากษ์ สามารถให้ข้อคิดเห็นให้ข้อมูลป้อนกลับ ชี้แนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ที่ถูกต้องให้นิสิตนักศึกษาได้ โดยไม่ทำให้นิสิตนักศึกษาหลงทางหรือหลงประเด็น รวมทั้งต้องเป็นผู้มีศาสตร์และศิลปะในการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี 5) บทบาทในฐานะผู้มีความพร้อมในการเป็นที่ปรึกษา ต้องมีความพร้อม 3 ด้าน คือ ความพร้อมด้านเวลาในการดูแลนิสิตนักศึกษาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ความพร้อมด้านวิชาการในเรื่องที่นิสิตนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์สามารถให้ความรู้หรือเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการ เป็นที่พึ่งของนิสิตนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ได้ดี และมีความพร้อมด้านจิตใจ ให้การดูแลนิสิตนักศึกษาด้วยความเข้าใจ เห็นใจใส่ใจและปรารถนาดีต่อนิสิตนักศึกษา ให้ความสนิทสนมและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษาเหมือนเป็นเพื่อนร่วมงาน 6) บทบาทในฐานะผู้รอบรู้สาระและแหล่งข้อมูล ต้องเป็นผู้มีความรู้กว้างและลึกทั้งองค์ความรู้และแหล่งความรู้ทางวิชาการ พร้อมทั้งจะให้คำแนะนำที่ดี รอบรู้ทั้งกฎระเบียบ นโยบายของภาควิชา คณะ หรือมหาวิทยาลัย กำหนดการ/เงื่อนไขการสอบ เกณฑ์การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาวางแผนงานได้เหมาะสม 7) บทบาทในฐานะผู้บริหารจัดการ ต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ โครงการวิจัย สามารถให้คำแนะนำนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหาร โครงการวิจัยหรือการทำวิทยานิพนธ์ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถบริหารเวลาของตนเองและบริหารตัวนิสิตนักศึกษาได้ 8) บทบาทในฐานะนักประเมิน ต้องมีศักยภาพในการประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์ และประเมินความสามารถของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งมีความสามารถวิเคราะห์ ประเมินความรุนแรงของปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล 9) บทบาทในฐานะผู้ร่วมงาน ต้องให้เกียรตินิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิตเหมือนเป็นเพื่อนร่วมงาน เมื่อมีการผลิตผลงานวิจัยร่วมกัน

จากงานวิจัยของ สุภลักษณ์ ล้อมลาย และศศิธร ไทยรินทร์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อการแนะนำ ควบคุม และให้การปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า สำหรับด้านบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาคาดหวัง ควรจะมีลักษณะ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรมีลักษณะของความเป็นคนมีคุณธรรมและเมตตาธรรม ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นประธานหรือกรรมการที่ปรึกษา และควรมีประสบการณ์ในการวิจัยมาก่อน ต้องสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงอาจารย์จะต้องสนใจที่จะหาความรู้

เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ต้องเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาและผู้อื่น ขณะเดียวกันต้องรู้จักใช้คำพูดที่เหมาะสมและสุภาพอ่อนโยน ต้องเป็นผู้มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน รวมถึงอาจารย์ควรที่จะมีการแนะนำ หรือปลุมนิเทศให้แก่ นักศึกษาในความดูแลสามารถวางแผนการวิจัยไว้ล่วงหน้าได้ ควรแนะนำในเรื่องที่ตนเองมีความ สันตัดมากที่สุด และประเด็นสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ควรมีการนำบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นกรรมการ ร่วมสอบวิทยานิพนธ์ด้วย อาจารย์ควรที่จะมีการแนะนำหรือข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ และไม่ อยากรที่จะเห็นความขัดแย้งที่ไม่ใช่ทางด้านวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ทรงธรรม ชีระกุล (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำ วิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัย ที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง คือ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และมีข้อเสนอแนะ ในการทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบความสำเร็จ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาควรทุ่มเทเวลาเอาใจใส่ดูแลและ ให้คำปรึกษาแนะนำนิสิตอย่างเต็มที่ อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีประสบการณ์การวิจัยและมีตำแหน่งทาง วิชาการ นอกจากนี้ ปิยนุช มีชาญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ข้อเสนอแนะใน การทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ผู้วิจัยน่าจะสามารถเลือกประธานและกรรมการร่วมได้เอง จะช่วยให้ผู้วิจัย และคณะกรรมการที่ปรึกษามีความเข้าใจตรงกันขึ้นการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์

จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีบทบาทหน้าที่ ทั้งในด้านวิชาการและด้านสังคม โดยทั่วไปอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะต้องมีความรับผิดชอบ ต่อนิสิตนักศึกษา โดยการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกระบวนการสำคัญที่จะเอื้ออำนวยให้นักศึกษา ประสบผลสำเร็จในการศึกษา และได้รับกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของการเป็น นักวิชาการและ นักวิชาชีพชั้นสูง นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าในไม่ช้านี้ มหาวิทยาลัยของรัฐจะประสบปัญหาขาดแคลนครุฑาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการวิจัยสูง เนื่องจากการเกษียณอายุราชการและการออกจากราชการก่อนกำหนดเวลา สภาพดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อ การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548 อีกประการหนึ่งน่าสังเกตว่ามหาวิทยาลัยยังไม่มีการวางระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขาดการพัฒนาความรู้ทักษะในการให้คำปรึกษา และการบริหารงานวิจัย และขาดระบบตรวจสอบคุณภาพการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีประสิทธิภาพ ยิ่งกว่านั้นอาจารย์ส่วนใหญ่ยังขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติภารกิจดังกล่าว และมักจะเห็นว่างานสอน

และงานผลิตผลงานวิจัยเป็นหน้าที่หลักของการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยมากกว่าการให้คำปรึกษา วิทยานิพนธ์ ส่งผลให้นักศึกษาที่อยู่ในความดูแลไม่สามารถสำเร็จการศึกษาได้ดังที่ตั้งเป้าหมายไว้

4. แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้น แหล่งค้นคว้าทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมาก เพราะ การศึกษาในระดับนี้จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยด้วยตนเอง จากแหล่งบริการ วิชาการต่างๆ แหล่งบริการค้นคว้าทางวิชาการที่นักศึกษาใช้บริการมากที่สุดในปัจจุบันก็คือ ห้องสมุด และระบบสารสนเทศ

ห้องสมุด หมายถึง แหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือ ตำรา วารสาร รายงานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ สไลด์ วิดีทัศน์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และอื่นๆ รวมทั้งการให้บริการ สืบค้นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัย

ระบบสารสนเทศ หมายถึง ระบบการดำเนินการรวบรวม จัดเก็บและจัดการข้อมูลเพื่อ ประโยชน์ในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ประจวบ ไชยสาส์น (2542 : 11) ได้กล่าวถึงห้องสมุดว่า นอกจากจะเป็นที่รวบรวมทรัพยากร สารสนเทศทั้งหลายแล้ว ยังบรรจุเอาสรรพวิทยาการหลายสาขาที่สมบูรณ์ ยังเป็นแหล่งช่วย ให้นักศึกษามีปัญญาเพิ่มขึ้นอีกด้วย ฉะนั้นห้องสมุดก็เป็นเป้าหมายสำคัญในการที่ทบวงมหาวิทยาลัย หรือรัฐบาลจะดำเนินการจัดสรรงบประมาณในการที่จะปรับปรุงสมรรถนะและขีดความสามารถ เพื่อให้ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยได้มีสมรรถนะและขีดความสามารถและคุณภาพสูงขึ้น ถ้าห้องสมุด เปรียบเสมือนบ้าน ถ้าปลูกบ้านสวยงามปานใด ไม่มีคนอยู่ ไม่มีคนใช้ ไม่มีคนมาเยี่ยมเยียนก็คง คล้ายกับสถานที่ที่นานๆ คนจะมาเยี่ยมทีหนึ่ง กลายเป็นโบราณวัตถุหรือกลายเป็นสถานที่ที่รวม ของบรรดาหนังสือ แล้วหนังสือก็อ่านกันเอง

ห้องสมุดควรมีหนังสือตำรับตำรา และระบบจัดการห้องสมุดที่ทันสมัยโดยระบบ อิเล็กทรอนิกส์หรือมีบรรณารักษ์หรือมีผู้บริหารที่ดี และก็ลงหมายถึงกระบวนการในการที่จะทำให้ผู้คน หรือประชาคมในมหาวิทยาลัยนั้นมาใช้บริการ มาแสวงหาภูมิปัญญาและความรู้ในห้องสมุด และ อุปกรณ์ในห้องสมุดที่มีอยู่ การประเมินคุณภาพของห้องสมุดต้องดูปริมาณของสิ่งที่อยู่ในห้องสมุด และผลการใช้ห้องสมุดว่าก่อให้เกิดองค์ความรู้และปัญญาอย่างไร น่าจะเป็นลักษณะที่ต้องประเมิน ทั้งรูปธรรมและนามธรรมด้วยความต้องการของผู้ใช้เป็นตัวกำหนดลักษณะคุณภาพปริมาณ สิ่งของที่อยู่ในห้องสมุดนั้นมีความสำคัญพอๆ กัน ผู้เชี่ยวชาญที่จะต้องนั่งคิดนั่งเขียนว่าห้องสมุด นั้นควรมีอะไรบ้าง โดยไม่คำนึงถึงผู้ใช้หรือผู้ต้องการแสวงหาความรู้และปัญญา ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการห้องสมุดก็จะเป็นส่วนสำคัญด้วย

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2547 : 41 -43) กล่าวว่า ห้องสมุดเป็นสถานที่ซึ่งเก็บรวบรวมหนังสือ และสื่อการศึกษาต่างๆ เพื่อให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ทั้งตามหลักสูตรการเรียนรู้ ตามความสนใจของแต่ละบุคคล และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ในรูปแบบต่างๆ ในสมัยโบราณห้องสมุดคือแหล่งเก็บสะสมหนังสือ และสื่อเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นหนังสือ คำว่าห้องสมุดจึงเป็นชื่อที่เหมาะสมต่อมาได้มีการพัฒนาสื่อออกเป็นรูปแบบต่างๆ มากมายมีทั้งสื่อที่เป็นเสียง สื่อที่เป็นภาพ มีทั้งภาพนิ่งและภาพที่เคลื่อนไหวได้ และมีชนิดที่ประสมประสานหลายรูปแบบ กระบวนการศึกษาที่อาจจะใช้วิธีหยิบจับดูโดยตรง หรือใช้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์สื่อเพื่อการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดรูปแบบเป็นหนังสือเหมือนดังแต่ก่อน อีกต่อไป ต่อมาจึงมีการเรียกชื่อต่างออกไปบ้าง เช่น เรียกเป็นศูนย์ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ และอื่นๆ แต่ทั้งหมดก็มีเป้าหมายเดียวกันคือ เพื่อให้บริการการศึกษา ค้นคว้าความรู้ และเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนนั่นเอง ห้องสมุดจึงกล่าวรวมถึงศูนย์เพื่อการเรียนรู้ต่างๆ ด้วย แม้ว่าแหล่งหรือศูนย์นั้นจะไม่มีหนังสือหรือสมุดอยู่เลยก็ตาม

จากงานวิจัยของ ดนัยศักดิ์ โกวิทวิบูล (2543) ได้ศึกษาสภาพการใช้ ความต้องการและ ลักษณะการใช้สารนิเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรีรวมทั้งศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้บริการสารนิเทศ พบว่า บุคลากรที่คอยแนะนำด้านบริการไม่ค่อยตอบคำถามขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และบุคลากรมีน้อย ส่วนปัญหาด้านครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ที่ใช้ค้นข้อมูลมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้มีปัญหาด้านวัสดุห้องสมุด คือ วัสดุทุกประเภทมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ หนังสือเนื้อหาเก่ามาก ไม่ทันสมัย ไม่สามารถนำมาประกอบอ้างอิงในการค้นคว้าทำรายงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนาพร แยมเทศ (2546) ได้ศึกษาบทบาทของห้องสมุดในการสนับสนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัญหาการใช้ห้องสมุดด้านทรัพยากรสารสนเทศด้านปริมาณตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ เห็นว่า ขาดแคลนหนังสือหรือทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัยเป็นปัญหาลำดับที่ 1 ปัญหาลำดับที่ 2 คือ ทรัพยากรสารสนเทศมีไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาด้านคุณภาพของทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษาและอาจารย์เห็นว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่มีไม่สอดคล้องกับวิชาที่เปิดสอนเป็นลำดับที่ 1 ส่วนปัญหาลำดับที่ 2 คือ ไม่พบหนังสือบนชั้น และงานวิจัยของ พร พนมมหาราช (2544) ได้ทำการศึกษาปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาด้านแหล่งค้นคว้าภายในมหาวิทยาลัยเป็นปัญหาที่นักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะแหล่งค้นคว้าภายในมหาวิทยาลัยจะเป็นสิ่งที่ช่วยในการสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาให้เป็นไปตามแผนการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งงานวิจัยของ นิรุช จงอารี (2542 : 122) ได้ศึกษาแนวทางการเร่งรัดการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ควรจะมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดซื้อ จัดหาเอกสาร หนังสือ ตำราที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ให้มีจำนวนเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ควรจะมีการสำรวจหนังสือ ตำราที่เก่า ล้าสมัย ซึ่งไม่สามารถนำข้อมูลมาประกอบการอ้างอิงได้ และควรพัฒนาวิธีการที่จะบริการผู้ใช้ห้องสมุด โดยให้เข้าถึงหนังสือได้อย่างรวดเร็ว

จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร หากห้องสมุดมีข้อมูลข่าวสาร มีสาระความรู้อย่างกว้างขวางและเหมาะสม เน้นให้บริการข้อมูลทางวิชาการ ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนเป็นหลัก ห้องสมุดก็จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญหรือกล่าวได้ว่าห้องสมุดเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด ดังนั้นความสำคัญของห้องสมุดจึงเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของสถานศึกษา สถานศึกษาใดมีห้องสมุดที่ไม่พร้อม ก็ยากที่จะจัดการศึกษาให้ดีได้ ในทางตรงข้ามโรงเรียนที่มีห้องสมุดที่พร้อมก็จัดบริการการศึกษาได้ดีนักเรียนก็ได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง

ในกระบวนการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ห้องสมุดก็มีความสำคัญยิ่งเพราะผู้เรียนจะได้ไปแสวงหา ค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ได้อ่าน ได้ดู ได้ฟัง หรือได้สัมผัสความรู้ที่แตกต่างกัน หากสถานศึกษาทำห้องสมุดให้ทันสมัย ก็อาจจะนำสาระความรู้ทั้งหลายที่มีอยู่ในโลกมารวมไว้ในห้องสมุดทั้งหมดได้ เพราะในโลกยุคปัจจุบันระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถนำความรู้จากแหล่งอื่นๆ ในโลกที่เชื่อมโยงถึงกันได้ ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดแหล่งความรู้ที่กว้างขวางใหญ่โตมากทำให้ผู้เรียนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นนั้น สามารถเข้าถึงความรู้เหล่านี้ได้ ส่งผลให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากห้องสมุดจะให้บริการแก่ผู้เรียนแล้วครูอาจารย์ก็ได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าประกอบการเรียนการสอน และการวิจัยเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ผลสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนยังขึ้นอยู่กับการให้บริการทางด้านการศึกษา และสวัสดิการต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในส่วนนี้ด้วย โดยต้องตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการแก่นักศึกษาที่ประสบปัญหาทางด้านการศึกษา อันประกอบไปด้วย 1) ให้บริการตอบคำถามเรื่องทั่วๆ ไปที่นักศึกษาควรทราบ 2) รับคำร้อง รับข้อร้องเรียน และรับเอกสารที่นักศึกษากรอกข้อมูลแล้ว เพื่อส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อ 3) ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการลงทะเบียนเรียน เรื่องหลักสูตร เรื่องการเรียน และอื่นๆ 4) ประสานงานกับคณะ สาขาวิชา ฝ่ายทะเบียนและประมวลผล ฝ่ายการเงินและการบัญชี ศูนย์คอมพิวเตอร์ สำนักกิจการนักศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัย 5) แจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา 6) รับชำระเงินค่าบริการในบางเรื่องที่ไม่ต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบหรืออนุมัติ เช่น ค่าธรรมเนียมต่างๆ ค่าปรับ ค่าเอกสาร ค่าสมัครสอบ เป็นต้น 7) รายงานข้อมูลและปัญหาต่างๆ ที่พบจากการให้บริการแก่

นักศึกษา ให้มหาวิทยาลัยรับทราบเป็นระยะๆ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา 8)ปรับปรุงระบบการให้บริการ เพื่อให้รองรับและสนองต่อการขยายตัวของมหาวิทยาลัย

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์

การบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์เป็นการจัดการในส่วนของขั้นตอน แนวปฏิบัติ ตลอดจนกฎ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้จะเป็นตัวช่วยชี้้นำให้การดำเนินงานเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

1. ขั้นตอน แนวปฏิบัติ

การเรียนระดับบัณฑิตศึกษานั้น นักศึกษาจะต้องศึกษาขั้นตอนและแนวปฏิบัติของการศึกษาให้เข้าใจทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนหรือแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งสิ่งที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสนใจก่อนเรียนจบตามหลักสูตร คือ การทำวิทยานิพนธ์ หลายคนมองว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร ทำขั้นตอนไหนก่อน ซึ่งสาเหตุเหล่านี้เกิดจากนักศึกษาไม่ได้ศึกษาขั้นตอนวิธีการจากเอกสาร ไม่มีที่ปรึกษาที่เป็นผู้รู้ รวมทั้งได้จากการบอกเล่าของรุ่นพี่ ทำให้วิตกกังวลในการทำวิจัย ก่อนที่จะลงมือทำ ในที่สุดทำให้งานวิจัยไม่สำเร็จตามเป้าหมาย แต่ถ้านักศึกษาศึกษาขั้นตอนหรือแนวปฏิบัติและดำเนินการตามแนวปฏิบัติจะพบว่าเป็นเรื่องที่ย่างและไม่ง่ายยาก ขึ้นอยู่กับการวางแผนของตัวนักศึกษาเอง ซึ่งขั้นตอนนี้จะเป็นตัวช่วยชี้้นำให้การดำเนินงานเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง เหมาะสม ส่งผลให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในการเรียน

ขั้นตอนหรือแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์

โดยทั่วไปขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ไม่ว่านักศึกษาศึกษาในสถาบันใดก็ตาม สามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ ขั้นการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ และขั้นการสอบและเผยแพร่วิทยานิพนธ์ (ปีทมาพร เย็นบำรุง, 2546 : 7-10)

1. ขั้นการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ อาจแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ การได้มาซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การจัดทำและนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ และการจัดทำและนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์

1.1 การกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ หัวข้อวิทยานิพนธ์ (thesis topic) หมายถึงเรื่อง ที่นักศึกษาศึกษาจะทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาสามารถค้นหาหัวข้อวิทยานิพนธ์โดยการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสนใจจากทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทความวารสาร

ทางวิชาการ ตำรา หนังสือ เว็บไซต์ หรือปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการกับอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่คาดว่าจะเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วยก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอในการกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ โดยทั่วไปนักศึกษา มักมีหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ตนสนใจหลายหัวข้อ และในแต่ละหัวข้อก็อาจคิดได้หลายแง่มุม จึงทำให้นักศึกษาอาจผ่านการเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์หลายครั้งก่อนที่จะสามารถกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสมได้

1.2 การได้มาซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยทั่วไปคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก (major advisor) และกรรมการอีก 1-2 ซึ่งทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (co-advisor) การได้มาซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของแต่ละสถาบันการศึกษาอาจมีวิธีการที่แตกต่างกันบ้าง อย่างไรก็ตามการได้มาซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างสมบูรณ์จะต้องเป็นการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากสถาบันการศึกษานั้น ๆ

1.3 การจัดทำและนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ โครงร่างวิทยานิพนธ์หรือเค้าโครงวิทยานิพนธ์ (thesis outline) หมายถึง แผนงานการทำวิทยานิพนธ์อย่างคร่าว ๆ เป็นการนำเสนอข้อมูลที่จำเป็นอย่างย่อ ๆ ในหัวข้อวิทยานิพนธ์และเพื่อให้คณาจารย์ที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันการศึกษาสามารถเข้าใจแนวคิดโดยรวมของวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาจะทำอย่างพอเป็นสังเขป เพื่อพิจารณาตัดสินใจสมควรให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปหรือไม่ และสามารถให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไขก่อนจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ (thesis proposal) ต่อไป

โครงร่างวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ ประเด็นปัญหาการวิจัย วิธีการวิจัย ระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินงาน และประมาณการค่าใช้จ่าย นักศึกษาควรจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จและนำเสนอต่อสถาบันการศึกษาโดยเร็วภายหลังจากการลงทะเบียนเพื่อทำวิทยานิพนธ์ อย่างไรก็ตามบางสถาบันการศึกษาอาจกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนที่นักศึกษาจะต้องนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ก็ได้

1.4 การจัดทำและนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ โครงร่างวิทยานิพนธ์เป็นแผนงานการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งมีรายละเอียดที่แสดงว่านักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าในหัวข้อวิทยานิพนธ์นั้นมาอย่างดี โครงร่างวิทยานิพนธ์ควรเป็นงานเขียนที่มีความสมบูรณ์และผ่านการให้คำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเมื่อได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์แล้ว ถือเป็นข้อผูกพันระหว่างนักศึกษากับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และมหาวิทยาลัยว่าการทำวิทยานิพนธ์จะดำเนินการไปตามแผนงานที่วางไว้ในโครงร่างวิทยานิพนธ์ การปรับเปลี่ยนอาจทำได้เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น

โครงร่างวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ประเด็นปัญหาการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย กำหนดการดำเนินงานวิจัย ทรัพยากรที่ใช้ และแนวทางในการเสนอรายงานวิทยานิพนธ์

นักศึกษาควรจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จและนำเสนอต่อสถาบันการศึกษาโดยเร็ว ภายหลังจากที่โครงร่างวิทยานิพนธ์ได้รับความเห็นชอบแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันการศึกษาให้ความเห็นชอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ก่อนดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ต่อไปอย่างไรก็ดีบางสถาบันการศึกษา อาจกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนที่นักศึกษาจะต้องนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ก็ได้

2. ขั้นตอนการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ อาจแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การดำเนินการวิจัยตามโครงร่างวิทยานิพนธ์ และการจัดทำรายงานวิทยานิพนธ์

2.1 การดำเนินการวิจัยตามโครงร่างวิทยานิพนธ์ หลังจากที่โครงร่างวิทยานิพนธ์ได้รับความเห็นชอบจากสถาบันการศึกษาแล้ว นักศึกษาสามารถเริ่มดำเนินการวิจัยตามแผนที่กำหนดไว้ในโครงร่างวิทยานิพนธ์ โดยเริ่มจากการออกแบบและสร้างเครื่องมือการวิจัยรวมทั้งการวางแผนและเตรียมการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากนั้นนักศึกษาก็ต้องนำร่างเครื่องมือการวิจัยที่ได้ออกแบบและสร้างขึ้น พร้อมทั้งแนวทางการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยและแผนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในกรณีที่มีการปรับแก้ไข นักศึกษาจะต้องดำเนินการปรับแก้ไขตามความเห็นของคณะกรรมการฯ ให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ก่อนที่จะนำเครื่องมือการวิจัยนั้นไปใช้งาน หลังจากรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเสร็จ นักศึกษาจะต้องนำเสนอผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วย

ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนี้ นักศึกษาควรทำงานใกล้ชิดกับคณะกรรมการฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และควรรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการฯ ทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อคณะกรรมการฯ จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาล่วงหน้าได้อย่างทันกาลในกรณีที่เกิดปัญหาขึ้น

2.2 การจัดทำรายงานวิทยานิพนธ์ หลังจากที่ได้ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นักศึกษาสามารถเริ่มจัดทำรายงานวิทยานิพนธ์ตามรูปแบบที่แต่ละสถาบันศึกษากำหนด โดยเน้นที่เนื้อหาส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเสนอผลการวิจัยการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งโดยทั่วไปมักอยู่ในบทที่ 4 และบทที่ 5 ของรายงานวิทยานิพนธ์ สำหรับเนื้อหาในบทที่ 1-3 ซึ่งโดยทั่วไปมักเกี่ยวกับบทนำ (introduction) การปริทัศน์เอกสารและงานวิจัยหรือการปริทัศน์วรรณกรรม (literature review) และระเบียบวิธีวิจัย (research methodology) นั้น นักศึกษาสามารถนำวิทยานิพนธ์ที่ผ่านความ

เห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ รวมทั้งอาจเพิ่มเติมหรือตัดทอนเนื้อหาในกรณีที่เป็นด้วย

ในขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานวิทยานิพนธ์นี้ นักศึกษาควรทำงานใกล้ชิดกับอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รวมทั้งรับข้อคิดความเห็นและคำแนะนำของอาจารย์มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ร่างรายงานวิทยานิพนธ์ที่ดี

หลังจากการจัดทำร่างรายงานวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จ นักศึกษาจะต้องนำเสนอร่างรายงานวิทยานิพนธ์ดังกล่าวต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อรับข้อคิดความเห็นและคำแนะนำก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ร่างรายงานวิทยานิพนธ์ที่มีความสมบูรณ์และพร้อมที่จะนำเสนอต่อสถาบันการศึกษาต่อไป

3. ขั้นตอนการสอบและเผยแพร่วิทยานิพนธ์ อาจแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การสอบวิทยานิพนธ์ การแก้ไขร่างรายงานวิทยานิพนธ์และการนำเสนอรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ และการเผยแพร่วิทยานิพนธ์

3.1 การสอบวิทยานิพนธ์ หลังจากที่นักศึกษาจัดทำร่างรายงานวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จและได้นำเสนอร่างรายงานดังกล่าวต่อสถาบันการศึกษาแล้ว สถาบันการศึกษาจะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์” ซึ่งโดยทั่วไปประกอบด้วยกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม) และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันการศึกษานั้น

การนำเสนอร่างรายงานวิทยานิพนธ์ดังกล่าวถือเป็น “การสอบวิทยานิพนธ์” (thesis defense) ซึ่งนักศึกษาจะต้องแสดงความสามารถในการนำเสนอผลการวิจัย รวมทั้งกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ของตน และสามารถตอบข้อซักถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องและชัดเจน อย่างไรก็ตาม หน้าที่ของนักศึกษาควรคำนึงว่าการสอบวิทยานิพนธ์มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ศึกษานำเสนอผลการวิจัยของตน โดยมีคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทำหน้าที่ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ร่างรายงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามีความสมบูรณ์มากขึ้น ดังนั้น นักศึกษาจึงควรเตรียมตัวให้พร้อมที่จะนำเสนอผลงานของตน รวมทั้งพร้อมที่จะตอบข้อซักถามและรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการฯ เพื่อนำมาปรับปรุงร่างรายงานวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ต่อไป นอกจากนี้ยังควรสร้างบรรยากาศของการสอบวิทยานิพนธ์ให้มีความเป็นมิตรด้วย

ในขั้นตอนการสอบวิทยานิพนธ์นี้ บางสถาบันการศึกษาอาจประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจภายนอกได้มีโอกาสเข้าร่วมฟังการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งนับเป็นการเผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์ทางหนึ่งด้วย

3.2 การแก้ไขร่างรายงานวิทยานิพนธ์และการนำเสนอรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ หลังจากการสอบวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จ นักศึกษาจะต้องดำเนินการแก้ไขร่างรายงานวิทยานิพนธ์ตามข้อคิดความเห็นและคำแนะนำจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นจึงนำเสนอร่างรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับแก้ไขกลับไปยังคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว จึงสามารถจัดทำเป็นรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำเสนอต่อสถาบันการศึกษาต่อไป

3.3 การเผยแพร่วิทยานิพนธ์ หลังจากนำเสนอรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว นักศึกษาควรนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบบทความวิจัยเพื่อนำลงในวารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาจนำเสนอในการประชุมสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์สู่สาธารณชน นำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างต่อไป

ขั้นตอนการเผยแพร่วิทยานิพนธ์เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาไม่ควรละเลยและถือเป็นขั้นตอนที่แสดงว่านักศึกษามีประสบการณ์ตรงในการทำวิจัยที่ครบถ้วนทุกขั้นตอน

จากผลงานวิจัยของ พิภูล เอกวารงกุล (2541) ได้ทำการวิจัย ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา ได้แก่ ไม่ได้เตรียมตัวในการหาประเด็นปัญหาและไม่เข้าใจกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ และฉวีรณูช จงอารี (2542 : 116) ได้ศึกษาแนวทางการเร่งรัดการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ขั้นตอนและกระบวนการเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์มีความเหมาะสม ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของบัณฑิตศึกษาประจำคณะ และการบริหารงานของภาควิชาโดยตรง และส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิตคือนักศึกษานั้นเอง

จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า โดยทั่วไปแล้วแต่ละสถาบันจะมีรูปแบบและขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกันมากนัก จะแตกต่างกันตรงรายละเอียดบางหัวข้อหรือบางประการเท่านั้น ดังนั้นนักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ตามคู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์ของสถาบัน ข้อบังคับ ระเบียบและประกาศของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแล้ว จะสามารถดำเนินงานตามกรอบที่วางแผนไว้ได้ ในส่วนของอาจารย์สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ ถ้านักศึกษาได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ที่ถูกต้องแล้ว จะทำให้สามารถวางแผนล่วงหน้าก่อนลงมือทำจริงได้ชัดเจน มีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนเมื่อใดจะเริ่มทำอันไหนก่อน-หลัง รวมทั้งสร้างนิสัยของนักศึกษาให้ทำงานเป็นระบบมากขึ้น ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาประสบความสำเร็จง่ายขึ้น

2. การติดตาม

การบริหารงานที่ประสบความสำเร็จนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานความสำเร็จของงาน อันจะนำไปสู่การดำเนินการแก้ไขปรับปรุงร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายซึ่งมีการนำการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ (2550 : 25) ให้ความหมายว่า การติดตาม (monitoring) หมายถึง กิจกรรมภายในโครงการซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่และประสิทธิภาพของวิธีการดำเนินงานหากไม่มีระบบติดตามของโครงการแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานให้ลุ้ลวง ค่าใช้จ่ายโครงการสูงเกินกว่าที่กำหนดไว้ กลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการไม่ได้รับประโยชน์หรือได้รับน้อยกว่าที่ควรจะเป็น เกิดปัญหาในการควบคุมคุณภาพของการดำเนินงานเสียเวลาในการตรวจสอบความขัดแย้งในการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานกับกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์จากโครงการในทางตรงข้าม หากโครงการมีระบบติดตามที่ดีแล้ว จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ต้นทุนดำเนินงานด้านต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายของโครงการต่างๆ การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการและเสนอทางแก้ปัญหา การติดตามดูความสามารถในการเข้าถึงโครงการของกลุ่มเป้าหมาย การติดตามดูประสิทธิภาพในการดำเนินงานของส่วนต่าง ๆ ในโครงการ และการเสนอวิธีการปรับปรุงการดำเนินงาน อีกทั้งการติดตามยังเป็นการตรวจสอบดูว่ามีความสอดคล้องกับการใช้ทรัพยากรเพียงใด ซึ่งผลที่ได้จากการติดตามถือเป็นข้อมูลย้อนกลับที่สามารถนำไปปรับปรุงและการตัดสินใจต่อไป

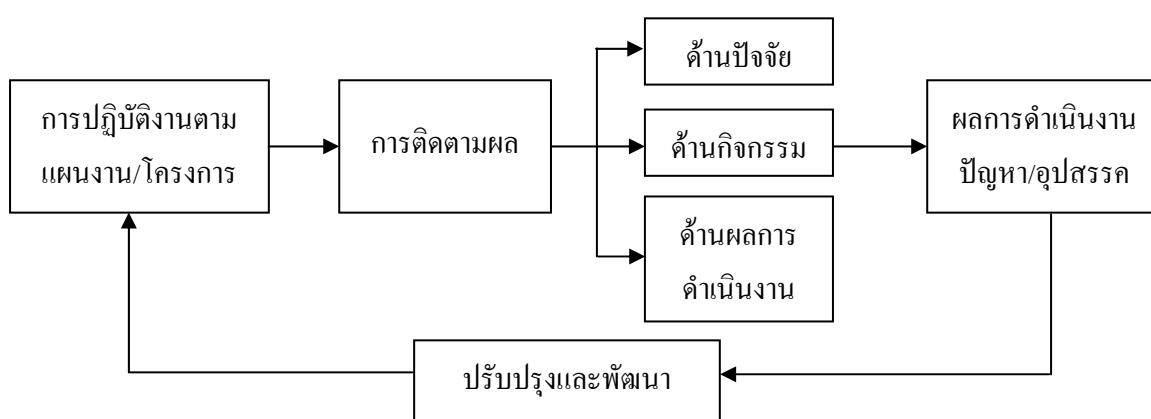
พงกะพรรณ ตะกลมทอง (2551 : 6-7) ได้ให้ความหมายว่า การติดตาม (monitoring) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติให้ผลงานเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมุ่งที่จะตอบคำถามหลักว่า ในการดำเนินงานนั้นได้รับทรัพยากรครบถ้วนหรือไม่ ได้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดหรือไม่ ได้ผลตรงตามที่กำหนดหรือไม่ ข้อมูลจากการติดตามจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเร่งรัดให้งาน/โครงการดำเนินไปตรงตามเป้าหมายของแผนและแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา

เซอร์ทเซอร์ และ สโตน (อ้างถึงใน อัญชลี การุณวรรธนะ, 2548 : 5) มีแนวคิดว่าการติดตามเป็นวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อเป็นเครื่องกำหนดว่าบุคคลมีการพัฒนาในหน้าที่การงานของเขาหรือไม่ รวมทั้งการนำไปใช้หรือปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ และมีการพัฒนาหลังจากนั้นหรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของบุคคลเหล่านี้ด้วย

การติดตามผลเป็นมาตรการที่จะกำกับและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานหรืองาน/โครงการมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และทันตามกำหนดเวลา โดยต้องติดตามทั้งปัจจัย

กิจกรรม และผลการดำเนินงาน ซึ่งการติดตามด้านปัจจัย เป็นการตรวจสอบว่า งาน/โครงการ นั้นได้รับปัจจัยหรือทรัพยากร ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่ การติดตาม ด้านกิจกรรมเป็นการตรวจสอบว่า ได้ปฏิบัติงานตามแผนหรือตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้หรือไม่ และการติดตามผลด้านการดำเนินงาน เป็นการตรวจสอบว่า ได้ผลงานตรงตามแผนหรือไม่ ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลจะนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพต่อไป ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการติดตาม

ที่มา : พงกะพรวณ ตะกลมทอง (2551 : 6-7)

ดังนั้น การติดตามผลจึงต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอในหน่วยงาน เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ตนเอง โดยผู้บังคับบัญชาขั้นต้น ผู้บังคับบัญชาระดับสูง ตลอดจนผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการทุกระดับ เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขอำนวยความสะดวก ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการติดตาม

การติดตามที่มีประสิทธิภาพย่อมทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงการวางแผนที่ตรงเป้า การดำเนินการตามแผนที่ราบรื่น หรือปรับปรุงแก้ไขอย่างได้ผลและปรับแผนให้เหมาะสมมากขึ้นได้ สามารถทราบผลการดำเนินงานของงาน/โครงการ ได้ทั้งภาพรวมและภาพย่อย ซึ่งประโยชน์ของการติดตามสามารถแยกได้ 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริง สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และการพัฒนา
2. ทำให้วางแผนได้ตรงเป้า แก้ปัญหาได้ถูกจุดและพัฒนาได้ตรงตามนโยบาย
3. ช่วยให้ดำเนินการตามแผนได้ราบรื่น สามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคอย่างได้ผล

หรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมมากขึ้น

4. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานตามแผนและโครงการอย่างชัดเจน อะไรประสบผลสำเร็จ แล้วสิ่งใดยังต้องทำต่อไป จำนวนเท่าไร อันจะเป็นข้อมูลไปสู่การตัดสินใจไปสู่สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการติดตามเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดงาน/โครงการ เพื่อให้ได้ข่าวสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดให้การทำงานแล้วเสร็จภายในเวลาในที่กำหนด

แนวคิดและกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้โมเดลที่แตกต่างกันในการหาข้ออธิบายจุดประสงค์แต่ละข้อของการวิจัย โดยทั่วไปแล้ว นักวิจัยเชิงคุณภาพจะเชื่อว่า การพยายามนำข้อค้นพบไปใช้เพื่อการสรุปพาดพิง (generalization) หรือนำไปสู่การสร้างทฤษฎีซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่เป็นแนวทางที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์จะผูกพันหรือเป็นผลกระทบจากสภาพสังคม ประวัติศาสตร์ ตลอดจนบริบททางวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ นั่นคือนักวิจัยเชิงคุณภาพจะปฏิเสธโมเดลซึ่งใช้สมมติฐานเป็นตัวนำในการสร้างทฤษฎีซึ่งนำไปสู่การอธิบายปรากฏการณ์แต่จะใช้วิธีการอธิบายประเภทพิจารณาเป็นรายกรณี และตีความเฉพาะแต่ละกรณีเป็นราย ๆ ไป ดังนั้นนักวิจัยเชิงคุณภาพจะแสวงหาวิธีแปลความหมายพฤติกรรมของมนุษย์ สถาบัน เหตุการณ์ วัฒนธรรม และอื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในแต่ละปรากฏการณ์นั้น ๆ จุดมุ่งหมายสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การทำความเข้าใจในรูปแบบที่ซับซ้อนในสิ่งที่ศึกษาให้มีความลุ่มลึก และมีรายละเอียดมากพอสำหรับบุคคลที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในเรื่องนั้นมาก่อนสามารถทำความเข้าใจในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ เมื่อนักวิจัยเชิงคุณภาพตีความหรือพยายามอธิบายความหมายของเหตุการณ์ การกระทำ และอื่น ๆ พวกเขามักจะใช้วิธีการเหล่านี้ในการตีความ เช่น (1) สร้างแบบแผน (pattern) ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากส่วนย่อย ๆ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล (2) พยายามตีความเพื่อหาความหมายทางสังคม (social meaning) ของเหตุการณ์ และ (3) วิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์และปัจจัยภายนอกต่าง ๆ

เครื่องมือวิจัย

สูกางค์ จันทวานิช (2543: 204 – 205) ได้กล่าวไว้ว่าเครื่องมือวิจัยที่สำคัญที่สุดคือตัวผู้วิจัย เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการใช้คนสัมผัสกับคนโดยตรง นอกจากตัวผู้วิจัยแล้วยังอาจใช้เครื่องมืออื่น ๆ ได้ทุกชนิด จนถือว่าการวิจัยเชิงคุณภาพเป็น multi – instrument approach เครื่องมือ

อันหนึ่งที่มีประโยชน์มากสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ บันทึกภาคสนามของนักวิจัย บันทึกนี้จะบรรยายละเอียดต่างๆ ที่นักวิจัยได้รับรู้ระหว่างการสังเกตหรือสัมภาษณ์ ได้แก่ กิจกรรมที่สังเกต พฤติกรรมที่เกิดขึ้น ปฏิกริยา เวลา บุคคล สภาพแวดล้อม ให้ผู้อ่านเห็นภาพเหมือนกับที่ผู้วิจัยเห็น

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

สุมิตร สุวรรณ (2550 : 1-2) ได้อธิบายไว้ว่าการวิจัยเชิงคุณภาพมีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. การเตรียมตัวทำงานในสนาม

“สนาม” ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ พื้นที่ที่เราจะเข้าไปศึกษาอาจเป็นชุมชน หมู่บ้าน กลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งซึ่งจะตอบปัญหาที่เราต้องการได้ ผู้วิจัยต้องมีการเตรียมตัวเข้าสนาม เริ่มตั้งแต่เตรียมภาษาท้องถิ่น การแต่งกายที่ผสมกลมกลืนกับคนในสังคมนั้นซึ่งจะทำให้อยู่ในที่นั้นได้ดี รวมทั้งเตรียมอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น สมุดบันทึก ดินสอ กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง เมื่อเข้าสนามอาจบอกหรือไม่บอกกับผู้วิจัยเป็นใครก็ได้ เพราะหากคนในสนามทราบว่าเราเป็นใครอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ แต่หากบอกริธีที่ดีที่สุด คือ การบอกความจริงว่าเราเป็นใคร มาทำอะไร อาจมีจดหมายแนะนำหรือใช้คนอื่นเป็นสื่อกลางก็ได้ มีการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกกับคนในสังคมนั้นเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย เช่น การเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นเริ่มทำงานอาจเริ่มต้นด้วยการทำแผนที่ (mapping) ของชุมชนโดยการเดินสำรวจ การเลือกตัวอย่างที่จะศึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เรียกว่าขั้นตอนของการเข้าสนามซึ่งนักวิจัยต้องศึกษาและเตรียมพร้อมทั้งก่อนเข้าสนามและในขณะที่อยู่ในสนาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ผู้วิจัยหยุดพักการใช้แนวคิดหรือทฤษฎีที่ได้ศึกษามาไว้ชั่วคราว โดยนำตัวเองเข้าไปสัมผัสปรากฏการณ์และพยายามเข้าใจถึงวิธีอธิบายปรากฏการณ์แบบคนใน (insider) โดยใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การสังเกต (observation) การสังเกตในวิจัยเชิงคุณภาพมี 2 แบบ คือ

2.1.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) คือ การสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มคนที่ศึกษา มีการกระทำกิจกรรมด้วยกันจนกระทั่งเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและความหมายที่คนเหล่านั้นให้ต่อปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยศึกษา ซึ่งเมื่อสังเกตแล้วจะต้องมีการซักถามและการจดบันทึกข้อมูล (note taking) ด้วย

2.1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation) คือ การสังเกตที่ผู้สังเกตไม่ได้เข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับหรือกิจกรรมกับกลุ่มคนที่ศึกษา โดยไม่ต้องทำให้ผู้ถูกสังเกต

รู้สึกรบกวนเพราะอาจทำให้พฤติกรรมผิดไปจากปกติได้ ซึ่งอาจใช้ในระยะเวลาแรกของการวิจัยแล้ว ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในระยะหลัง

การสังเกตโดยปกติมีสิ่งที่จะต้องสังเกตอยู่ 6 ประการ ได้แก่ 1) การกระทำ คือ การใช้ชีวิตประจำวัน การรับประทานอาหาร การปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน 2) แบบแผนการกระทำ คือ การกระทำหรือพฤติกรรมที่เป็นกระบวนการ มีขั้นตอนจนเป็นแบบแผน ซึ่งให้เห็นสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ของสมาชิก 3) ความหมาย คือ การให้ความหมายของการกระทำหรือแบบแผนพฤติกรรมนั้น 4) ความสัมพันธ์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนหรือสังคมนั้น 5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิก คือ การที่บุคคลยอมรับร่วมมือในกิจกรรมนั้น ๆ 6) สภาพสังคม คือ ภาพรวมทุกแง่ทุกมุมที่สามารถประเมินได้

2.2 การสัมภาษณ์ (interview) การสัมภาษณ์เป็นการเจาะลึกประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจ อาจใช้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ มีหลายประเภท อาจแบ่งได้ดังนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (formal interview) หรือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้เตรียมคำถามและข้อกำหนดไว้แน่นอนตายตัว โดยปกตินักวิจัยเชิงคุณภาพมักจะไม่ใช่วิธีการนี้เป็นหลัก เพราะไม่ได้ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมเพียงพอโดยเฉพาะในแง่ของวัฒนธรรม ความหมายและความรู้สึกนึกคิด

2.2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) มักจะใช้ควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม โดยเตรียมคำถามกว้าง ๆ มาล่วงหน้า การสัมภาษณ์แบบนี้อาจแบ่งออกได้อีก คือ การสัมภาษณ์โดยเปิดกว้าง ไม่จำกัดคำตอบ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) การตะล่อมกล่อมเกลา (probe) เป็นการซักถามที่ล้วงเอาส่วนลึกของความคิดออกมา และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interview) โดยกำหนดตัวผู้ตอบบางคนแบบเจาะจงเพราะมีข้อมูลที่ดี ลึกซึ้ง กว้างขวางเป็นพิเศษ รวมถึงการเงี่ยหูฟัง (eavesdropping) จากคำสนทนาของผู้อื่นโดยผู้วิจัยไม่ต้องตั้งคำถามเองก็เป็นเทคนิคของการวิจัยเชิงคุณภาพอีกอย่างหนึ่ง ตลอดจนการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยการจัดกลุ่มสนทนา ประมาณ 8 - 12 คน ที่มีคุณลักษณะบางประการคล้ายคลึงกัน

ในการสัมภาษณ์มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ การแนะนำตัว การสร้างความสัมพันธ์ การบันทึกคำตอบ การใช้ภาษา ตลอดจนเวลาและสถานที่ที่ใช้สัมภาษณ์

2.3 วิธีการอื่น ๆ นอกจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว อาจใช้วิธีการอื่น ๆ ได้ เช่น แบบสำรวจ แบบสอบถาม การศึกษาจากเอกสาร ซึ่งปกติจำแนกเป็นเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง โดยเอกสารชั้นต้น คือ เอกสารที่เป็นต้นฉบับ ส่วนเอกสารชั้นรอง คือ เอกสารที่มีผู้รวบรวมเอาไว้แล้ว

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยอาจใช้อุปกรณ์ เช่น กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียงหรือวีดิโอเทป เพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ขั้นตอนต่อไปที่จะต้องทำ คือ การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งอาจทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ได้ การตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพที่นิยมใช้กัน เรียกว่า การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน คือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกต และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพมักจะไม่ใช่สถิติช่วยในการวิเคราะห์ จะใช้แนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยวิธีการหลักที่ใช้มี 2 วิธี คือ วิธีแรกเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive) ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ได้จดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น โดยผู้วิจัยได้เห็นหลาย ๆ เหตุการณ์และได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าแล้วก็สามารถลงมือเขียนเป็นประโยคหรือข้อความเพื่อสร้างข้อสรุปได้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีหรือเพื่อตอบปัญหาของการวิจัย ข้อมูลที่ไม่ต้องการจะถูกกำจัดออกไปได้ วิธีที่สองเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (document research) ในการวิเคราะห์เอกสารผู้วิจัยต้องคำนึงถึงบริบท (context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองวิธีนี้จะเป็นข้อความแบบบรรยาย (descriptive) ไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว ขึ้นอยู่กับประเด็นหรือปัญหาที่จะวิเคราะห์และการเลือกของนักวิจัย ดังนั้นการมีกรอบความคิดหรือทฤษฎีที่หลากหลายจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยวิเคราะห์ข้อมูลได้ลึกซึ้งและสร้างข้อสรุปที่หนักแน่น

4. การเขียนรายงาน

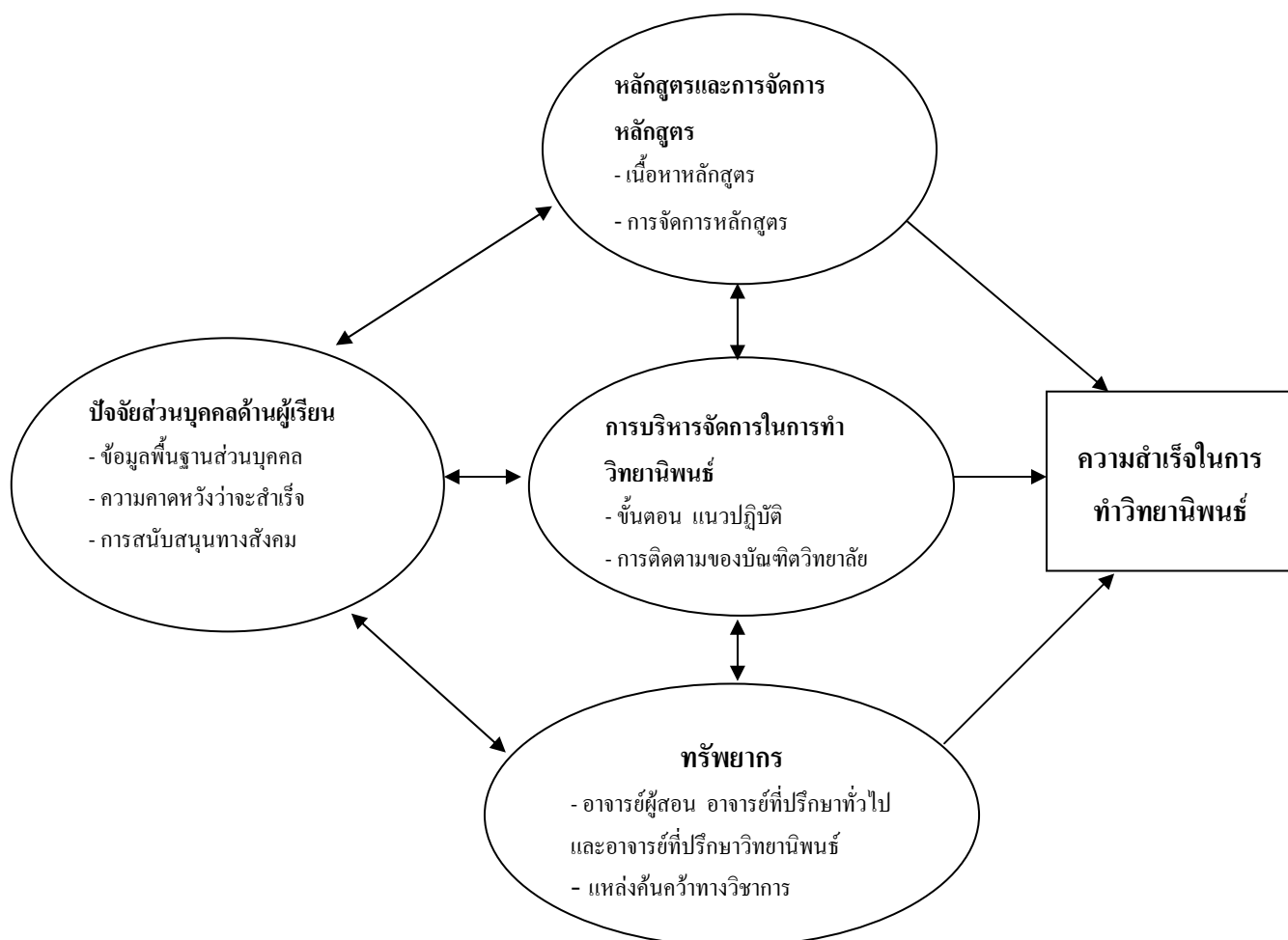
ในขั้นสุดท้ายของการวิจัย คือ การเขียนรายงานผลการวิจัย เพื่อนำเสนอผลงานที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยว่าได้ค้นพบความจริงหรือได้ความรู้ใหม่ๆ อะไรบ้าง การเขียนรายงานต้องเตรียมเนื้อหาให้มีสาระครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ต้องวางเค้าโครงของรายงานก่อนแล้วจึงลงมือเขียนและต้องให้สอดคล้องกับประเภทของผู้อ่าน มีความถูกต้อง รัดกุม ชัดเจน มีความกลมกลืน ต่อเนื่อง เชื่อมโยงโดยหลักเหตุผล เน้นประเด็นสำคัญ และภาษาที่ใช้ต้องเป็น

วิชาการหรือเป็นแบบทางการไม่ใช่ภาษาพูด หากมีข้อความใดน่าสนใจมีความหมายที่เป็นภาษาพูด ให้ใช้เครื่องหมาย “...” ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในเชิงของแนวคิดนั้น ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย หาดใหญ่ น่าจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน หลักสูตรและการจัดการ หลักสูตร ทรัพยากร และการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ น่าจะมีกลไกการทำงานในรูปแบบที่เป็นปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังภาพที่ 4 และมีรายละเอียด ความสัมพันธ์ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

การเรียนในระดับบัณฑิตศึกษานั้น สิ่งสำคัญคือตัวผู้เรียนเอง การที่จะเรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น สิ่งที่คุณเรียนจะต้องมีประการแรก คือ ปัจจัยส่วนบุคคลหรือข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงานขณะเรียน ปัจจัยที่สอง คือ การคาดหวังว่าจะสำเร็จ ซึ่งจากทฤษฎีของเบนดูรา (Bandura) ได้กล่าวไว้ว่า ความคาดหวังของบุคคลจะมีอิทธิพลต่อบุคคลให้ต้องแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ได้ผลตามความคาดหวังนั้น แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ความคาดหวังในความสามารถ (efficacy expectation) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่า ตนเองสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่างที่กำหนดไว้ได้เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ 2) ความคาดหวังในผลลัพธ์ (outcome expectation) เป็นการคาดคะเนของบุคคลว่าพฤติกรรมที่จะปฏิบัตินั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง ส่วนปัจจัยที่สาม คือ การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งประกอบไปด้วย การสนับสนุนจากครอบครัวและกลุ่มเพื่อน โดยทั้งสองกลุ่มนี้มีอิทธิพลต่อผู้เรียนกล่าวคือ มีส่วนในการให้ความรัก เอาใจใส่ ให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุนช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นของผู้เรียนในเรื่องการเงิน แรงงาน เวลา การปรับสภาพแวดล้อม รวมทั้งการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้เรียนมีกำลังใจที่จะต่อสู้เอาชนะอุปสรรค ซึ่งนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ในอนาคต

2) **หลักสูตรและการจัดการหลักสูตร** ซึ่งจะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่สถาบันอุดมศึกษามุ่งหวังจะให้เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ซึ่งคุณลักษณะและคุณสมบัติดังกล่าวนี้ก่อนเข้ามาศึกษาผู้เรียนจะต้องมีคุณสมบัติสอดคล้องตามที่หลักสูตรกำหนด โดยจะครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมต่าง ๆ เมื่อคุณสมบัติของผู้เรียนสอดคล้องกับหลักสูตรแล้วจะเป็นการง่ายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรและบรรลุจุดหมายของผู้เรียนด้วย นั่นคือ การสำเร็จการศึกษาออกไปอย่างมีคุณภาพ

3) ปัจจัยด้านทรัพยากร

อาจารย์เป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอน คุณภาพของอาจารย์ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและประสบการณ์ของอาจารย์ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับคุณสมบัติของสาขาวิชาที่เปิดสอน โดยคุณสมบัติของอาจารย์ คือ คุณสมบัติของวุฒิการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร ต้องมีประสบการณ์การสอน การวิจัย การให้คำปรึกษา และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องในทางวิชาชีพ นอกจากนี้อาจารย์ต้องมีความเข้าใจในปรัชญา และจุดหมายรวมทั้งความตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตร และขั้นตอน แนวปฏิบัติการศึกษา เพื่อจะได้ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ดังนี้

3.1 อาจารย์ผู้สอน ในการเรียนการสอนนั้นอาจารย์ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ช่วยวางวัตถุประสงค์ และออกแบบเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักพัฒนาตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งช่วยจัดอุปกรณ์การเรียน สิ่งแวดล้อมและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่จะเอื้อให้ผู้เรียนบรรลุความสำเร็จในการเรียน

3.2 อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป จะต้องให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านวิชาการและขั้นตอนแนวปฏิบัติการศึกษา เช่น การลงทะเบียนเรียน เป็นต้น ให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาทั้งในด้านการเรียนและปัญหาส่วนตัว รวมทั้งการปรับตัวของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาและเรียนสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้เรียนนั้นจะต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คอยให้คำปรึกษา โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะต้องมีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา รวมทั้งคุณสมบัติทางวิชาการและคุณสมบัติอื่น ๆ ที่สำคัญ คือ มีความสามารถและศรัทธางานวิชาการ มีความสามารถในการประพจน์เป็นแบบอย่างของนักวิจัย มีความรู้ด้านการวิจัยและหลักจิตวิทยาการให้คำแนะนำและคำปรึกษา เนื่องจากการทำวิทยานิพนธ์เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับผู้เรียน หากทั้งสองฝ่ายเต็มใจที่จะเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน จะทำให้การทำวิทยานิพนธ์ประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ทรัพยากรยังรวมถึงแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ นั่นคือ ห้องสมุดและระบบสารสนเทศ โดยจะต้องมีหนังสือ วารสาร และสื่อต่างๆ ในปริมาณที่เพียงพอและสอดคล้องกับหลักสูตรที่เปิดสอน พร้อมทั้งมีความทันสมัย และการบริการที่เอื้อต่อผู้ใช้ สามารถสนองตอบความต้องการในการค้นคว้าของผู้ใช้บริการ คือ ผู้เรียนและคณาจารย์

4) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์ การบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์เป็นการจัดการในส่วนของขั้นตอน แนวปฏิบัติ ตลอดจนกฎ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ โดยขั้นตอน แนวปฏิบัติ และกฎระเบียบต่างๆ ที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับตัวผู้เรียน หลักสูตรและการจัดการ รวมถึงการติดตามของบัณฑิตวิทยาลัย และทรัพยากรที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวช่วยชี้้นำให้การดำเนินงานเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย และปัญหาและอุปสรรคในการสำเร็จการศึกษา รวมถึงแนวทางการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์เพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาโดยมีกระบวนการดำเนินการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาดไทย ในปีการศึกษา 2544–2549 ศึกษาประชากรที่เลือกทำวิทยานิพนธ์ จำนวน 28 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตร กำหนด คือ 2 ปี จำนวน 14 คน และกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด 2 ปี จำนวน 14 คน

ผู้ให้ข้อมูลร่วม

การวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลร่วม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน 2) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก/ร่วม จำนวน 4 คน โดยเลือกแบบเจาะจงอาจารย์ที่เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด คือ 2 ปี จำนวน 2 คน และกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลาที่หลักสูตร กำหนด 2 ปี จำนวน 2 คน 3) เจ้าหน้าที่ประจำบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 2 คน

เครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ตัวผู้วิจัย และการสัมภาษณ์เชิงลึก(in-depth interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นวิธีการพูดคุย ซักถามแบบตัวต่อตัวระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยในการนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ต่อไป โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีกระบวนการสร้าง ดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้เขียนแนวคำถาม (guideline) เพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ระดับลึก และอาศัยแนวคำถามที่พัฒนาขึ้นจากปัญหา การวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นหลัก และครอบคลุมทุก ประเด็นที่ศึกษา โดยกำหนดกรอบการสัมภาษณ์ไว้กว้างๆ ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน
 - 1.1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
 - 1.1.2 ความคาดหวังว่าจะสำเร็จในการศึกษามีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
 - 1.1.3 การสนับสนุนทางสังคม (ครอบครัว เพื่อน และคนรอบข้าง) มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
 - 1.2 ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
 - 1.3 ปัจจัยด้านทรัพยากร
 - 1.3.1 อาจารย์ผู้สอนมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
 - 1.3.2 อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
 - 1.3.3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
 - 1.3.4 แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ มีเพียงพอ ทันสมัยและหนังสือตำราที่มีตรงกับความต้องการหรือไม่ อย่างไร และมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
 - 1.4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ เช่น ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ มีความยุ่งยาก ซับซ้อนหรือไม่ อย่างไร และส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาเร็ว – ช้า หรือไม่ อย่างไร
2. นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้ผู้ทรงวุฒิด้านบัณฑิตศึกษา จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบ แก้ไข ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ พร้อมนำไปปรับปรุงแก้ไข
 3. ทดลอง (pilot) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 1 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พร้อมจดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบกับประเด็นของข้อมูลให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย และนำสาระที่ได้หรือกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงคำถามและการบันทึกข้อมูล
 4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลร่วม
- นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็น เช่น สมุดบันทึก ดินสอ กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง เพื่อใช้ประกอบการบันทึกเทปในการสัมภาษณ์ และจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ข้อมูลที่เก็บภาคสนามและข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละส่วน ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมตัวผู้วิจัย ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเตรียมตัวในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 เตรียมความรู้ เกี่ยวกับเรื่องที่ทำกรวิจัย เตรียมแนวคำถาม แนวการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล และจรรยาบรรณของนักวิจัย

1.2 เตรียมตัวผู้วิจัย โดยการทดลองสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 1 คน

1.3 เตรียมด้านการประสานงาน นัดวัน เวลา โดยทำเป็นตารางเวลาการทำงานในภาคสนาม

1.4 หนังสือแนะนำตัวเพื่อให้ทราบว่าคุณวิจัยเป็นใคร ขอสัมภาษณ์เพื่อวัตถุประสงค์ใด และขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

1.5 เตรียมอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็น ได้แก่ สมุดบันทึก ดินสอ กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง

2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ในภาคสนาม โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 แนะนำตนเองและชี้แจงวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษาว่าเป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์อย่างไร ผู้ให้สัมภาษณ์มีความสำคัญอย่างไร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้สัมภาษณ์ได้ ให้ข้อมูลที่เป็นจริง รวมทั้งชี้แจงการรักษาสิทธิของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้สัมภาษณ์จะให้การเคารพในศักดิ์ศรี เคารพในการให้คำยินยอมโดยบอกกล่าวและให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นการขอรับความยินยอมของบุคคลโดยบอกกล่าว ในทางปฏิบัติอยู่ในรูปของการสนทนาเกี่ยวกับกระบวนการ สิทธิหน้าที่ และกำหนดให้มีคำยินยอมและความเป็นอิสระในการที่จะตัดสินใจ รวมทั้งการเคารพในความเป็นส่วนตัวและรักษาความลับ โดยการป้องกันการเข้าถึงข้อมูล การควบคุมและการแจกจ่ายข้อมูลส่วนบุคคล

2.2 อธิบายประโยชน์ของเรื่องที่ศึกษามีประโยชน์อย่างไร และมีผลกระทบต่อผู้ให้สัมภาษณ์อย่างไร เพื่อกระตุ้นให้เกิดการร่วมมือในการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน

2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ พยายามให้ผู้ให้ข้อมูลพูดมากกว่าฟัง และผู้สัมภาษณ์ใช้ภาษาสุภาพน่าฟัง ในขณะที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยบันทึกผลการสัมภาษณ์ใน 2 ลักษณะ คือ การบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง และการจดบันทึกโดยผู้วิจัย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อบันทึกเสียง ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกผลการสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง ไม่มีอคติหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้สัมภาษณ์เข้าไป รวมทั้งบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ขณะทำการสื่อสาร เช่น การเน้นคำพูด กิริยา ท่าทาง น้ำเสียง เพื่อให้เข้าใจบริบทและความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2.4 ผู้สัมภาษณ์ทบทวนความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ได้รับ โดยการสอบถามข้อมูลเรื่องเดียวกันจากผู้ให้ข้อมูลหลายๆ คน ในกรณีเป็นเรื่องเฉพาะตัวจะถามจากผู้ให้ข้อมูลนั้นให้แน่ใจ โดยการถามซ้ำและใช้การสังเกตเข้าร่วมด้วย ถ้าเป็นข้อมูลประเภทความคิดเห็น

หรือข้อมูลที่เป็นนามธรรม ตรวจสอบจากการสอบถามจากหลายๆ คนจนกระทั่งได้คำตอบที่
 ทุกๆ คนมีความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องนั้นออกมา หลังจากนั้นกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ที่ให้
 ความร่วมมือโดยการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ พร้อมกับขอความร่วมมือในการที่จะสัมภาษณ์
 เพิ่มเติมกรณีข้อมูลขาดความสมบูรณ์ในบางส่วน ซึ่งอาจโทรศัพท์สัมภาษณ์เพิ่มเติมหรือนัดหมาย
 สัมภาษณ์เพิ่มอีกครั้ง

2.5 ผู้วิจัยทำการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน
 และมีความสมบูรณ์ นอกจากนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีการทบทวนข้อมูลที่เก็บได้ทุกวัน
 ว่าข้อมูลใดมีความสมบูรณ์และครบถ้วนแล้ว และข้อมูลใดที่ยังขาดอยู่ ข้อมูลที่ยังไม่ชัดเจนหรือไม่
 ครบถ้วน ผู้วิจัยได้นำไปสัมภาษณ์ใหม่ในคราวต่อไปโดยการเก็บข้อมูลจะดำเนินไปเรื่อยๆ พร้อมกับการ
 วิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการจัดกระทำกับข้อมูลที่ได้มานั้น เริ่มต้นจากการกำหนดประเด็น จากนั้นดึง
 ข้อมูลของแต่ละคนบันทึกคำตอบในแต่ละประเด็นที่ได้กำหนดไว้ แล้วสังเคราะห์ข้อมูลในแต่ละ
 ชุดคำถามตามประเด็น ถ้าข้อมูลใดเหมือนกันก็รวบรวมไว้ชุดหนึ่ง ถ้าข้อมูลใดแตกต่างกันก็นำมาเพิ่มเติม
 ให้เชื่อมโยงกัน นอกจากนี้มีการปรับโครงสร้างให้สอดคล้องไปตามข้อมูลใหม่ๆ ที่ได้รับจนกระทั่ง
 ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลอิ่มตัว เริ่มคงที่โดยไม่มีข้อมูลใหม่ๆ มาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อีก ซึ่งในการ
 สรุปผลการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปข้อมูลเป็นเชิงบรรยาย พร้อมทั้งบันทึกเหตุการณ์ทั้งหมดหรือ
 ข้อสังเกตที่เกิดขึ้นขณะสัมภาษณ์เป็นลายลักษณ์อักษร

การสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลจากบันทึกที่บันทึกที่
 วิทยาลัยได้ติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลัก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังว่าจะสำเร็จ การสนับสนุนทางสังคม หลักสูตรและการ
 จัดการ ทรัพยากร การบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้นำผลการให้สัมภาษณ์มาถอดความอย่างละเอียด
 แล้วใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามประเด็นต่าง ๆ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์
 แต่ละประเด็นเข้าด้วยกัน โดยเขียนบรรยาย (descriptive) และขยายการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของ
 ข้อสรุป เพื่อสร้างบทสรุปของภาพรวม ที่จะนำมาสู่การนำเสนอข้อเสนอแนะต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเรื่องความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-dept interview) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2551 (ระยะเวลา 4 เดือน) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน ประกอบด้วย ความคาดหวังว่าจะสำเร็จ และการสนับสนุนทางสังคม

2.2 ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย เนื้อหาหลักสูตร และการจัดการหลักสูตร

2.3 ปัจจัยด้านทรัพยากร ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

2.4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ขั้นตอนแนวปฏิบัติ และการติดตามของบัณฑิตวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

ส่วนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

สำหรับผลการวิจัยทั้ง 4 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-dept interview) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน (ร้อยละ)		รวม
	2 ปี	เกิน 2 ปี	
เพศ			
ชาย	4 (14.29)	9 (32.14)	13 (46.43)
หญิง	10 (35.71)	5 (17.86)	15 (53.57)
รวม	14 (50.00)	14 (50.00)	28 (100.00)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน (ร้อยละ)		รวม
	2 ปี	เกิน 2 ปี	
อายุ			
31 – 40 ปี	2 (7.14)	2 (7.14)	4 (14.29)
41 – 50 ปี	9 (32.14)	11 (39.29)	20 (71.42)
51 – 60 ปี	3 (10.72)	1 (3.57)	4 (14.29)
รวม	14 (50.00)	14 (50.00)	28 (100.00)
สถานภาพ			
โสด	2 (7.14)	2 (7.14)	4 (14.29)
สมรส	12 (42.86)	12 (42.86)	24 (85.71)
รวม	14 (50.00)	14 (50.00)	28 (100.00)
อาชีพ			
รับราชการ	10 (35.71)	10 (35.71)	20 (71.42)
พนักงานเอกชน	3 (10.72)	4 (14.29)	7 (25.01)
ธุรกิจส่วนตัว	1 (3.57)	-	1 (3.57)
รวม	14 (50.00)	14 (50.00)	28 (100.00)
ตำแหน่ง			
ผู้บริหาร	10 (35.71)	5 (17.86)	15 (53.57)
พนักงาน	4 (14.29)	9 (32.14)	13 (46.43)
รวม	14 (50.00)	14 (50.00)	28 (100.00)

จากตารางที่ 4 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ จำนวน 28 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มๆ คือ กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด 2 ปี จำนวน 14 คน และกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด 2 ปี จำนวน 14 คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด 2 ปี จำนวน 14 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 35.71) อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 32.14) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 42.86) มีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 35.71) และอยู่ในตำแหน่งผู้บริหาร (ร้อยละ 35.71)

2. กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด 2 ปี จำนวน 14 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 32.14) อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 39.29) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 42.86) มีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 35.71) และอยู่ในตำแหน่งพนักงาน (ร้อยละ 32.14)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียนของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความคาดหวังว่าจะสำเร็จ และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม

2.1.1 ความคาดหวังว่าจะสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียนเกี่ยวกับความคาดหวังว่าจะสำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ 1) ก่อนเข้าศึกษาต่อ 2) เริ่มเข้าศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 3) เมื่อเข้าศึกษาชั้นปีที่ 2 และเริ่มทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ก่อนเข้าศึกษาต่อ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 14 คน เกี่ยวกับในช่วงก่อนเข้าศึกษาต่อมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาให้สำเร็จภายใน 2 ปี ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์มีความพยายาม ความตั้งใจ ความอดทน ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี โดยให้เหตุผลว่า “เชื่อว่าเมื่อมีความพยายามก็จะสำเร็จทุกอย่าง จะจบช้าหรือจบเร็วก็ขึ้นอยู่กับความตั้งใจและความอดทนของเรา” ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลของผู้ให้ข้อมูลที่ได้อีกกล่าวว่า “ที่รู้ตัวของพี่เองว่าพี่สามารถทำได้แค่ไหน ถ้าพี่มีความมุ่งมั่นตั้งใจแล้วทุกอย่างก็ต้องสำเร็จ” ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 8 คน ซึ่งมีความตั้งใจร้อยเปอร์เซ็นต์ที่จะสำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ได้ให้เหตุผลเช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 6 คน มีความไม่แน่ใจ ยังไม่รู้ว่าเมื่อเรียนแล้วยากหรือง่าย และไม่ได้กำหนดไว้ว่าตนจะสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 2 ปี ซึ่งคนกลุ่มนี้ได้ตั้งค่าความคาดหวังไว้ที่ 70% ถึง 80 % โดยให้เหตุผลว่า “พี่ยังไม่แน่ใจว่าจะเรียนได้หรือเปล่า ก็ต้องไปเรียนก่อนถึงจะรู้ว่ามีความยากง่ายแค่ไหน” ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลของผู้ให้ข้อมูลที่ได้อีกกล่าวว่า “ที่มาเรียนก็แค่ต้องการความรู้ เพราะฉะนั้นไม่ได้ซีเรียส (กังวล) กับระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษา”

2) เริ่มเข้าศึกษาชั้นปีที่ 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 12 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 4 คน ในช่วงเข้าศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเริ่มเรียนรายวิชาต่างๆ และมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาให้สำเร็จภายใน 2 ปี ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ตั้งความคาดหวังไว้เท่าเดิม คือ 100 % เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนการเรียนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ รวมทั้งมีการจัดสรรเวลาในการเรียนได้อย่างดี จึงทำให้เกิดความมั่นใจว่าตนเองจะต้องสำเร็จการศึกษา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “ตอนเรียนได้วางแผนการเรียนไว้โดยการแบ่งเวลาให้เหมาะสมว่าต้องทำอะไรช่วงไหน แล้วก็ปฏิบัติตามนั้น” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “ตอนเรียนได้มีการจัดสรรเวลาในการเรียนไว้ว่าทำอะไร ช่วงไหน วางไว้ก่อนข้างจะละเอียด มีการทำปฏิทินเรียบร้อย ก่อนเข้าเรียนได้เตรียมข้อมูลไว้แล้วว่าเราต้องทำอะไร ทำวิทยานิพนธ์เรื่องอะไร” ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 2 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 10 คน พบว่า เปอร์เซนต์ความคาดหวังที่จะศึกษาให้สำเร็จภายใน 2 ปี ลดลงจากช่วงก่อนเข้าศึกษาต่อ 20% ถึง 30 % เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีการวางแผนการเรียนแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยได้ให้เหตุผลว่า “ตอนเรียนได้วางแผนการเรียนไว้แต่บางครั้งก็ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เพราะมีงานเข้ามาแทรก ทำให้ต้องรีบทำงานก่อน เนื่องจากงานที่ทำเป็นตัวแปรหลัก ถ้างานไม่เสร็จหรือยังไม่เรียบร้อย เรื่องการเรียนและเรื่องอื่นๆก็ทำไม่ได้เต็มที่เช่นกัน” จึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจว่าตนเองจะสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 2 ปี

3) เมื่อเข้าศึกษาชั้นปีที่ 2 และเริ่มทำวิทยานิพนธ์ ช่วงนี้ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเริ่มทำวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 11 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 4 คน มีความคาดหวังที่จะสำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี 100% เนื่องจาก 1) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาที่ดี 2) ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ 3) มีความเชื่อมั่นว่าจะทำได้สำเร็จ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “ตอนปี 2 ช่วงนั้นทำวิทยานิพนธ์ที่ได้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาได้ดีมาก ให้กำลังใจเราไม่พูดให้เราท้อถอย พูดให้เราคาน ออกล้น ทำให้ที่มีความเชื่อมั่นว่าเราสามารถทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จได้ รวมทั้งที่ ๆ เพื่อนๆ ก็ให้ความช่วยเหลือ 100%”

ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 3 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 10 คน มีความคาดหวังลดลงจากช่วงเข้าศึกษาชั้นปีที่ 1 10% ถึง 20% เนื่องจาก 1) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษา ไม่สะดวกในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า

ตอนเรียนได้จัดสรรเวลาในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ จัดสรรว่าเราจะเอาช่วงเวลาไหนสั้นกว่า เวลาไหนทำวิทยานิพนธ์ ทำเป็นตารางไว้ แต่บางครั้งบางคราวก็ไม่เป็นไปตามที่เราคิด อย่างเช่น เราโทรหาหรือไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ท่านก็ไม่อยู่ แต่ท่านได้ให้ฝากเอกสารไว้ที่บ้านหรือที่ทำงาน ทำให้บางครั้งงานล่าช้าไป บางครั้งไปหาอาจารย์ นักคณาจารย์เรียบร้อยแล้ว แต่พอไปหาก็ไม่พบ เนื่องจากอาจารย์มีงานด่วน ก็ต้องตามหาอาจารย์ว่าอาจารย์อยู่ที่ไหน

2) ผู้ให้ข้อมูลหลักมีงานประจำที่ต้องรับผิดชอบมาก ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อเริ่มทำวิทยานิพนธ์ เป็นช่วงเวลาที่ต้องรับผิดชอบงานประจำเพิ่มมากขึ้น ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์และไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำปรึกษา”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ก่อนเข้าศึกษาต่อผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความคาดหวังสูงที่จะสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 2 ปี เนื่องจากแต่ละคนมีความตั้งใจ มุ่งมั่น คิดว่าตนเองมีความสามารถและความพยายามเพียงพอ จากนั้นเมื่อเข้าศึกษาในชั้นปีที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนการเรียนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ รวมทั้งมีการจัดสรรเวลาในการเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ความคาดหวังยังคงสูงเช่นเดิม และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนการเรียนแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จึงทำให้ความคาดหวังลดลง เมื่อเข้าศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นช่วงที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเริ่มทำวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคาดหวังสูงเช่นเดียวกัน เนื่องจากการได้รับการดูแลและให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ส่งผลให้ความคาดหวังไม่เปลี่ยนแปลง ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคาดหวังลดลง โดยมีสาเหตุเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษา ไม่สะดวกในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา รวมทั้งมีภาระงานประจำที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์

2.1.2 การสนับสนุนทางสังคม

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยส่วนบุคคล ด้านผู้เรียนที่เกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 14 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 14 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าได้รับการสนับสนุนเช่นเดียวกันจากบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ครอบครัว มีส่วนสำคัญในการให้ความรัก ความเข้าใจ กำลังใจและกำลังทรัพย์ เมื่อพบอุปสรรค / ปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียนและงานที่ทำก็ได้รับกำลังใจจากครอบครัว

ทำให้มีพลังที่จะต่อสู้กับปัญหาที่เข้ามา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “ครอบครัว ลูก ๆ และสามีจะให้กำลังใจตลอด บางครั้งเกิดความท้อแท้ อยากรจะถอยหลัง ไม่อยากรจะเดินหน้า แต่ก็ได้กำลังใจจากลูกและสามีทำให้เราเกิดแรงฮึดสู้ขึ้นมาอีกครั้งค่ะ” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า

ครอบครัวมีส่วนอย่างมากในการสำเร็จการศึกษา พุดถึงตรงนี้พี่คิดว่าพี่เป็นคนโชคดีที่มีสามีที่เข้าใจ ตั้งแต่เรื่องการทำงานเพราะเรามาตั้งอยู่ตรงนี้เวลาไม่เป็นเวลา ไม่ใช่ 4 โมงครึ่ง แล้วกลับบ้านมันไม่ใช่ จันทร์-ศุกร์ เราก็เต็มทีกับงาน กลับบ้านค่ำ ๆ มีด ๆ เขาก็มาช่วยแบ่งเบาในส่วนของลูก ช่วยรับส่งลูกไปโรงเรียน จัดการเองทุกอย่าง ตอนเช้าพี่มาทำงานเขาก็มาส่ง เขาจะทำหน้าที่แทนพี่ทุกอย่างในครอบครัว ทำให้พี่ไม่มีปัญหาในการเรียนเลย เต็มทีกับการทำงานและการเรียน

ในส่วนของสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวมีผลต่อการเรียนเช่นกัน เนื่องจากในการเรียนจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย เช่น ค่าลงทะเบียน ค่าเอกสาร และค่าจัดทำวิทยานิพนธ์ ถ้าสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวฝืดเคืองไม่เอื้อต่อการเรียนและครอบครัวไม่สนับสนุนเรื่องดังกล่าว ส่งผลให้การเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ไม่ประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “เศรษฐกิจของครอบครัวมีส่วนในการสำเร็จการศึกษา เพราะถ้าครอบครัวเราไม่มั่นคง ครอบครัวไม่ให้โอกาสเราก็กลำบากเหมือนกัน ก็ต้องให้โอกาสซึ่งกันและกัน” และสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นส่วนสำคัญในการสำเร็จการศึกษา เนื่องจากในการทำวิทยานิพนธ์จำเป็นต้องใช้เงิน ถ้าขาดตรงส่วนนี้ก็ปัญหาเหมือนกัน ทำให้งานวิทยานิพนธ์เดินไปช้า เพราะฉะนั้นจะต้องมีทุนไว้”

2) เพื่อน มีส่วนในการช่วยเหลือให้คำปรึกษาทางการเรียนและให้กำลังใจ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “เพื่อนๆ มีส่วนร่วมในการช่วยให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ถามไถ่ถึงความก้าวหน้า สนับสนุนโดยค้นคว้าหาเอกสารให้ หาแนวให้แนะวิธีการทำมาได้ข้อมูลมาแล้ว ควรจะหาส่วนไหนมา เช่น เราจะนำส่วนไหนมาใส่ในบทคัดย่อบ้าง ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติอย่างเต็มที่” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “ส่วนในการทำวิทยานิพนธ์ที่จะมีคู่คิดคือตอนนั้นพี่จะทำคู่กับเพื่อนอีกคนจะโทรคุยกันตลอด อย่างเช่น ช่วงกลางคืนที่นั่งพิมพ์อยู่น้ำจอก คอมพิวเตอร์ ถ้าคิดอะไรก็จะโทรคุยกัน ทั้งพี่และเพื่อนคู่คิดก็จะโทรคุยกันตลอด” และสอดคล้องกับแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

บางครั้งก็ไปพูดไปปรึกษากับเพื่อนๆ ที่ทำงาน รวมทั้งเพื่อน ๆ ในห้องเรียน เพื่อนที่ทำงานก็ให้กำลังใจ บางครั้งมีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ เช่น การเขียนเชิงบรรยายที่เขียนไม่ค่อยถูก เพื่อน ๆ ครูก็ช่วยกัน 2-3 คน ว่าตรงนี้น่าจะปรับอย่างนั้น ตรงนี้น่าจะปรับอย่างนี้ แต่ก็ไม่มากนัก นอกจากนี้เมื่อเรามีปัญหาจริง ๆ และหาทางออกไม่ได้ เราก็นั่งคุยกับเพื่อนปรับทุกข์กับเพื่อน เพื่อนก็ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไข

3) อาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีส่วนช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา คำแนะนำและให้กำลังใจ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “เมื่อพบอุปสรรค/ปัญหา พี่ก็มีอาจารย์ที่ปรึกษาช่วยแก้ไขปัญหา โดยการโทรศัพท์ ใช้ E-mail รวมทั้งมีโอกาสดูเดินทางไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาบ่อยๆ สรุป ก็คือมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นตัวผลักดันในตรงนี้” และสอดคล้องกับแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “ไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปเพื่อขอคำปรึกษาและเป็นกำลังใจ เมื่อที่ทำวิทยานิพนธ์ไม่ผ่าน โดยต้องแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลายครั้ง จนทำให้รู้สึกท้อแท้ อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปจะพาไปเข้าพบทุกครั้ง” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 14 คน และที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 10 คน ให้เหตุผลว่าผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานของผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้มาเรียน การลดปริมาณภาระงานที่รับผิดชอบ ให้คำแนะนำคำปรึกษา และให้เวลาในการเรียน ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 4 คน ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ โดยให้เหตุผลว่า “บางครั้งหัวหน้าเรียกประชุมด่วนในวันที่เรามาเรียน ก็ต้องขาดเรียนไป ” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า

เนื่องจากพี่เป็นลูกน้องเขาดังนั้นถ้าหัวหน้าสั่งให้ทำอะไรก็ต้องทำ แม้ว่างานนั้นไม่ได้เกี่ยวกับงานที่ทำหรือนอกเหนือจากภาระหน้าที่ที่เรารับผิดชอบ เช่น พิมพ์งานหรือหาข้อมูลให้หัวหน้าซึ่งกำลังทำผลงานอยู่ บางครั้งเราต้องทำงานให้หัวหน้าก่อนส่วนงานของตัวเองก็ต้องไปหาเวลาดูนอกทำ ซึ่งบางครั้งก็ไปเบียดเบียนเวลาเรียนหรือเวลาที่จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไปด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 14 คน และที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 10 คน ได้รับการสนับสนุนด้านการเรียนจาก

บุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) ครอบครัว มีส่วนสำคัญในการให้ความรัก ความเข้าใจ กำลังใจ และสนับสนุนทุนการศึกษา เนื่องจากในการเรียนจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย เช่น ค่าลงทะเบียน ค่าเอกสาร และค่าจัดทำวิทยานิพนธ์ ถ้าสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวฝืดเคืองไม่เอื้อต่อการเรียนและครอบครัวไม่สนับสนุนเรื่องดังกล่าว ส่งผลให้การเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ไม่ประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน 2) เพื่อน มีส่วนในการให้กำลังใจและช่วยเหลือให้คำปรึกษาทางด้านการเรียน 3) อาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีส่วนช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และให้กำลังใจ นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานของผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้มาเรียน การลดปริมาณภาระงาน ให้คำแนะนำคำปรึกษา และให้เวลาในการเรียน นอกจากนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี บางส่วนให้เหตุผลว่าผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานให้การสนับสนุนไม่เต็มที่

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย เนื้อหาหลักสูตร และการจัดการหลักสูตร

2.2.1 เนื้อหาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 9 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 6 คน ให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรมีความครบถ้วน เหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้เรียน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักให้เหตุผลสนับสนุนไว้ว่า “ในส่วนของหลักสูตรค่อนข้างที่สมบูรณ์ คือ ได้เรียนในสิ่งที่ต้องการคือ เราทำงานในด้านการศึกษา และหลักสูตรนี้เป็นเรื่องของการบริหารการศึกษาที่เน้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เท่าที่ได้ศึกษามาในหลักสูตรนี้ก็ถือว่าสอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการทุกประการ” และสอดคล้องกับแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความครบถ้วน ตรงกับความต้องการของพี่ ซึ่งจากที่พี่เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านการบริหารงาน การเรียนการสอน การครองตน สามารถนำมาใช้ได้หมด”

ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 5 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 8 คน ให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรยังขาดเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติในการวิจัย และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ

สืบค้นข้อมูล ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “รายวิชาที่มีบางส่วนที่ขาดไป เช่น กาวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติเบื้องต้น และเทคโนโลยีที่ทันสมัย”

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลร่วม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลร่วม (ผู้บริหารหลักสูตรฯ) พบว่า รายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรก่อนข้างครบถ้วนตามสาระที่ผู้บริหารการศึกษาต้องเรียนรู้ ส่วนรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยนั้น ทางหลักสูตรได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัย รายวิชาคั่นคว้ออิสระ รวมทั้งรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้บริหารการศึกษาเพื่อใช้สำหรับการค้นคว้าข้อมูลในการทำวิจัย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลร่วมได้กล่าวไว้ว่า “หลักสูตรนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยได้เพียงพอสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะรายวิชาคั่นคว้ออิสระ เป็นวิชาที่ให้นักศึกษาทำงานวิจัยชิ้นเล็กๆ ซึ่งสามารถนำมาเป็นฐานหรือต่อยอดในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี บางคนให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรมีความครบถ้วน เหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้เรียน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี บางคนให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรยังขาดเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติในการวิจัย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลและการใช้โปรแกรม SPSS ซึ่งในส่วนของผู้ให้ข้อมูลร่วม (ผู้บริหารหลักสูตรฯ) ให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรก่อนข้างครบถ้วนตามสาระที่ผู้บริหารการศึกษาต้องเรียนรู้ ส่วนรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยนั้น ทางหลักสูตรได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัย รายวิชาคั่นคว้ออิสระ รวมทั้งรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้บริหารการศึกษาเพื่อใช้สำหรับการค้นคว้าข้อมูลในการทำวิจัย

2.2.2 การจัดการหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 9 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 7 คน ให้เหตุผลว่าการคัดเลือกนักศึกษา ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้สมัครซึ่งต้องจบการศึกษาทางด้านบริหารการศึกษาหรือมีประสบการณ์ทางด้านบริหารการศึกษา ผลการวัดความรู้พื้นฐานทางวิชาการ โดยการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์แบบเข้ม ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “ตอนนั้นการคัดเลือกยังไม่มีกำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้สมัคร เพราะที่ไม่ได้จบมาทางด้านบริหารการศึกษาโดยตรง ทำให้เมื่อเข้าเรียนต้องปรับตัวเกี่ยวกับการเรียนเป็นพิเศษ” ในส่วนของผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 5 คน และผู้ให้ข้อมูลหลัก

ที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 7 คน ให้เหตุผลว่ามหาวิทยาลัยมีมาตรฐานในการคัดเลือกนักศึกษา โดยมีกระบวนการรับสมัคร การสอบคัดเลือกข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้คนที่ไม่มีประสบการณ์แต่มีความตั้งใจที่จะเรียนเข้ามาศึกษาต่อด้วย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “วิธีการคัดเลือกนักศึกษาตอนนั้นที่ว่าคนที่เขามาสมัครเรียนเขาก็มีคุณสมบัติอยู่แล้ว มีความตั้งใจทั้งคู่คุณวุฒิ วัยวุฒิ มีศักยภาพพร้อม ตอนคัดเลือกก็คิดแล้ว อย่างตอนสอบสัมภาษณ์ก็เป็นกันเอง สบาย ๆ”

ส่วนจำนวนนักศึกษาที่รับเข้ามาเมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์ประจำ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 12 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 9 คน ให้เหตุผลว่าจำนวนนักศึกษาที่รับเข้ามาเมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์ประจำไม่สมดุลกัน ซึ่งสะท้อนได้จากแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “อาจารย์เราน้อยด้วย การแนะนำก็เลยไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้ผู้เรียนได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง” ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 2 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 5 คน ให้เหตุผลว่าจำนวนนักศึกษาที่รับเข้ามาสมดุลกับจำนวนอาจารย์ประจำ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “จำนวนนักศึกษาตอนนั้นเทียบกับอาจารย์ก็ถือว่าเหมาะสมแล้ว”

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 10 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 8 คน ให้เหตุผลว่าการจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาไม่ค่อยมีการจัดให้อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมาทำการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “อาจารย์ผู้สอนในบางรายวิชาที่สอนตามรูปแบบของอาจารย์ แต่ถามว่าประโยชน์ที่ได้รับเป็นอย่างไร คือ ได้รับน้อย” ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 4 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 6 คน ให้เหตุผลว่าอาจารย์ผู้สอนที่มาสอนมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่สอน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “การจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาเหมาะสมแล้ว เพราะอาจารย์แต่ละท่านที่มาสอนก็มีความรู้เฉพาะทางอยู่แล้ว”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี บางคนให้เหตุผลสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่าการคัดเลือกนักศึกษา ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้สมัครซึ่งต้องจบการศึกษา ทางด้านการบริหารการศึกษาหรือมีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษา ผลการวัดความรู้พื้นฐานทางวิชาการ โดยการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์แบบเข้ม ส่วนจำนวนนักศึกษาที่รับเข้ามาเมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์ประจำต้องสมดุลกัน จึงทำให้อาจารย์สามารถดูแลนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง

นอกจากนี้การจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาต้องจัดให้อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง มาทำการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเข้าใจได้อย่างถูกต้อง

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากร

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากร ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

2.3.1 อาจารย์ผู้สอน

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านทรัพยากร เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 11 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 10 คน ให้เหตุผลว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษา เนื่องจากอาจารย์ได้ให้คำแนะนำความรู้ต่าง ๆ ข้อคิด และให้กำลังใจทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ซึ่งอาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนที่เหมาะสม โดยเน้นให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “ตามปกติ อาจารย์ผู้สอนจะมีเวลาสอน 3 ชม. ถ้าไปเน้นการสอนเหมือนเด็กประถมก็ไม่ได้ อาจารย์สอนหลักการ ทฤษฎี เราก็ไปหาสิ่งที่ให้เข้ากับหลักการ ทฤษฎีที่อาจารย์ให้ไว้ เราต้องใช้การวิเคราะห์และการค้นคว้า เพราะบางทีเราเอาประสบการณ์มาใช้กับหลักการ โดยไม่รู้มาก่อน พออาจารย์สอนก็ได้ทราบและทำให้คิดวิเคราะห์ได้ลึกยิ่งขึ้น” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “อาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชาได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ในการศึกษาเนื้อหา รายละเอียดของรายวิชาอย่างเต็มที่ ทำให้มีแนวทางในการเรียนอาจารย์ใช้วิธีสอบแบบ *Child Center* โดยฝึกให้คิด ค้นคว้า และหาแนวทางให้การเขียนงานตรงประเด็น ใช้ภาษารัดกุม ชัดเจน” โดยอาจารย์ผู้สอนได้ใช้วิธีการการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เช่น ใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การศึกษาดูงาน ซึ่งสะท้อนได้จากความคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “อาจารย์ใช้สื่อการสอนหลากหลาย เช่น เครื่องฉายภาพนิ่ง *power point* สามารถช่วยให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น อินเทอร์เน็ตก็ใช้ศึกษาดูงานก็ได้ไป ได้นำมาใช้ในการทำงานตลอด ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะวิชาด้วย ว่าบางวิชาต้องใช้สื่อการเรียนการสอนแบบใด บางวิชาที่อาจใช้เป็นแนวคิดหรือพูดคุย อภิปรายกันในกลุ่ม” ซึ่งนักศึกษสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอนไปประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ได้ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวไว้ว่า “ก็ได้นำมาใช้ เช่น การสืบค้นข้อมูล การติดต่อประสานงาน การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการข้อมูล สรุปก็คือ การจัดทำวิทยานิพนธ์ หากทำเองจริงๆ ก็ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้จากการเรียน/แนะนำของอาจารย์ผู้สอน หากไม่ทำเองก็ไม่ใช้เลย”

ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 3 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 4 คน ให้เหตุผลว่าอาจารย์ผู้สอนบางท่านยังไม่ได้นำเทคโนโลยีมาช่วยในการสอน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า “ที่เรียนมาอาจารย์ใช้สื่อประกอบการสอนน้อย เพราะบางอย่างก็ต้องใช้สื่อหลายประเภท แต่อาจารย์ยังใช้ sheet อยู่บ้างในบางรายวิชา ซึ่งมันไม่ทันกับยุคสมัยนี้แล้ว ” และสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “มีอาจารย์บางท่านไม่ได้ใช้ตัวเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสอน ก็ต้องเข้าใจว่านักศึกษาบางคนผ่านการเรียนการสอนมามากแล้ว ได้รู้ได้เห็นวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายมาบ้างแล้ว ถ้าจะให้มันนั่งฟังบรรยายอย่างเดียวมันก็ไม่ใช่ว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลง อาจารย์บางท่านเวลาสอนก็ไม่เตรียมอะไรมา มาหาเอาแถวนั้น แต่ยอมรับว่าที่มหาวิทยาลัยมีเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนที่ดี”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษา เนื่องจากอาจารย์ได้ให้คำแนะนำความรู้ต่าง ๆ ข้อคิด และให้กำลังใจทำให้นักศึกษาลำเร็จการศึกษา และอาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนที่เน้นให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยได้ใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ เช่น ใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และ powerpoint รวมทั้งการศึกษาคุณงานนอกสถานที่ ทำให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอนไปประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ได้ แต่มีผู้ให้ข้อมูลหลักบางท่านยังให้ข้อคิดเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนบางท่านยังนำเทคโนโลยีมาช่วยในการสอนน้อย

2.3.2 อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านทรัพยากรเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 4 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 9 คน ให้ข้อคิดเห็นว่าเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัย จะไปขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปสามารถให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทาง และคอยให้กำลังใจแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยให้เหตุผลว่า “เวลามีปัญหาหรือข้อสงสัย ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งเรื่องเรียน งาน เรื่องส่วนตัว อาจารย์จะให้กำลังใจ อาจารย์จะเป็นคนมองโลกในแง่ดี” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการสำเร็จการศึกษา ถ้าอาจารย์ใจเย็น อาจารย์ให้กำลังใจ อาจารย์จับจุดได้ว่าลูกศิษย์แต่ละคนเป็นอย่างไร ก็จะมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของเรา” นอกจากนี้ยังให้ข้อสนับสนุนว่า เมื่อนักศึกษามีปัญหาอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปต้องมีเวลาให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาได้ตลอด ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวไว้ว่า “เมื่อมีปัญหาสามารถปรึกษาอาจารย์

ที่ปรึกษาได้ตลอดเวลา โดยใช้ในรูปแบบทั้งทางโทรศัพท์และไปหาส่วนตัว ไม่มีพิธีตรองอะไร เพียงแต่นัดหมายให้ได้เท่านั้น อาจารย์จะให้คำปรึกษามากกว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพราะท่านคิดตามตลอด”

ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 10 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 5 คน ที่เห็นว่าเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยส่วนใหญ่จะปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่ตรงประเด็น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า “เวลามีปัญหาไม่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป ส่วนใหญ่ในเรื่องของการเรียนก็ไม่มีอะไร ส่วนในเรื่องการทำวิทยานิพนธ์ก็มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ช่วยอยู่แล้ว” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “เมื่อมีปัญหาไม่ค่อยได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป ส่วนมากจะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มากกว่าที่จะไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะให้คำปรึกษาที่ตรงประเด็นมากกว่า”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ได้ไปขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปสามารถให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทาง และคอยให้กำลังใจแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่าเมื่อนักศึกษามีปัญหาหรือข้อสงสัยอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปต้องมีเวลาให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาได้ตลอด ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่จะปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยให้ข้อคิดเห็นว่าเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยส่วนใหญ่จะปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่ตรงประเด็น จะเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สามารถปฏิบัติตามบทบาทของตนได้เป็นอย่างดี และมีผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

2.3.3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านทรัพยากรเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า วิธีการได้มาซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่นั้น บัณฑิตวิทยาลัยได้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษา ซึ่งวิธีการดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 7 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 9 คน ให้เหตุผลว่าเปรียบเทียบการเสี่ยงโชคอย่างหนึ่ง หากนักศึกษาได้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เข้าใจและมีเวลาให้นักศึกษาถือว่าเป็นความโชคดี และถ้านักศึกษาได้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ไม่เข้าใจและไม่ใส่ใจนักศึกษาถือว่าเป็นความโชคร้าย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า “วิธีการได้มาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตอนนั้นได้อาจารย์ดีก็โชคดีไป ของที่บัณฑิตวิทยาลัยเลือกให้ ซึ่งก็ตรงใจพี่ คือ พี่ไม่มี

ประสบการณ์ ไม่มีพื้นฐานทางด้านการศึกษาศักเท่าไร' เราเป็นนักธุรกิจ โชคดีที่ได้อาจารย์ที่เข้าใจเรา ที่บางคนบอกว่าเขาได้อาจารย์ที่ไม่ตรงใจ ขัดแย้งกัน ” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวไว้ว่า “วิธีการได้มาซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับพี่ตอนนั้นมหาวิทยาลัยแต่งตั้งให้ เผลอไปเจอกับอาจารย์ที่เอาใจใส่ลูกศิษย์ก็ถือว่าโชคดี แต่กระแสดจากที่ฟังเพื่อนร่วมห้องเขาเจอปัญหามากมายเลย พี่คิดว่าวิธีการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้งให้คืออยู่แล้ว”

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษากายใน 2 ปี จำนวน 7 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษากินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 5 คน ให้เหตุผลว่าการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษาต้องใช้เวลา 2 วิธีประกอบกัน คือ ให้นักศึกษาสรรหาอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยตนเอง จากนั้นเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาคุณสมบัติเพื่อดำเนินการแต่งตั้งต่อไป หากกรณีที่นักศึกษาไม่สามารถสรรหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ บัณฑิตวิทยาลัยต้องดำเนินการให้ทั้งหมด ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวไว้ว่า “วิธีการได้มาของอาจารย์ที่ปรึกษาบางท่านมาจากแหล่งการศึกษาอื่น ปัญหาในการติดต่อประสานงาน เรื่องสายสัมพันธ์ต่าง ๆ ก่อนข้างจะน้อย อาจจะเป็นปัญหาให้นักศึกษาเราก่อนข้างจะจบช้า และพี่คิดว่าถ้าอาจารย์เรามีเวลาเพียงพอก็เฉลี่ยตามเรื่องที่เราทำน่าจะเลือกเองดีกว่า แต่ในบางเรื่องนักศึกษาทำเรื่องที่นักศึกษาไม่สามารถหาอาจารย์ที่ปรึกษาได้ ทางมหาวิทยาลัยก็พิจารณาเลือกให้ตรงกับเรื่องที่นักศึกษาทำ” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า

วิธีการได้มาของอาจารย์ที่ปรึกษาพี่คิดว่ามันจะต้องใช้เวลา 2 อย่าง ประกอบกัน คือ ให้นักศึกษาเลือกอาจารย์เองและให้บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งให้ เพราะว่า มันขึ้นอยู่กับหัวข้อเรื่องของเรา ถ้าได้อาจารย์ที่เขาเข้าใจก็เยี่ยมเลย พอคุยแล้วมันก็เป็นแนวทางเดียวกัน ถ้าสามารถเลือกได้มันก็ดีแต่ส่วนใหญ่มันไม่ได้เป็นอย่างนั้น คนที่เลือกไม่ได้เลือกตามความเชี่ยวชาญของอาจารย์ แต่เลือกตามความสนิทสนมมากกว่า ถ้าหากทางสถาบันเลือกให้พี่ พี่คิดว่าอาจารย์เขาคงจะดูแล้วว่าหัวข้อนี้น่าจะเหมาะกับอาจารย์ท่านนั้น มันจะต้องประกอบกันทั้ง 2 อย่าง แต่ที่นี้ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาเอง การให้คำแนะนำหรือความเชี่ยวชาญยังไม่เท่ากันเลย มันก็ขึ้นอยู่กับความโชคดีหรือโชคร้ายของนักศึกษาที่ไปเจออาจารย์ บางทีอาจารย์ก็เจอความโชคร้ายจากนักศึกษา คือ นักศึกษาไม่เอาอะไรไปเลย

ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่บัณฑิตวิทยาลัยดำเนินการด้วยการแต่งตั้งให้นักศึกษานั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 14 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 14 คน ให้เหตุผลว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แต่ละท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยในประเด็นที่นักศึกษาเลือกศึกษาและสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “ที่คิดว่าอาจารย์ที่ปรึกษาของที่มีความรู้ตรงกับประเด็นที่ที่ศึกษา ถ้าที่ไม่ได้อาจารย์ทั้ง 2 ท่าน ก็คงไม่จบ เพราะที่ไม่ใช่คนขยันเท่าไร อาจารย์ให้คำแนะนำที่ดีทั้ง 2 คนเลย อาจารย์มีความรู้ในเรื่องการบริหาร สถิติ การวิจัยทุกอย่าง ตอนนั้นเพื่อน ๆ หลายคนที่ได้อาจารย์เป็นที่ปรึกษาก็ถอดใจไปหลายคน เพราะอาจารย์เป็นคนละเอียดมาก ให้คำแนะนำชัดเจน ถูกต้อง 100 % เลย ” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่ที่ศึกษา ตอนนั้นที่ทำเรื่องประกันคุณภาพ อาจารย์ที่ท่านมีความรู้ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี สามารถบอกให้ที่ปรับปรุงแก้ไขได้อย่างถูกต้อง ชี้แนะแนวทางได้ตลอด ความรู้ความสามารถเหมาะสม พอที่พูดอะไรออกมา อาจารย์ก็รู้แล้วว่าเราเข้าใจถูกหรือผิดในสิ่งที่เราทำ อาจารย์ก็สามารถบอกได้” รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีเวลาเพียงพอในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์และมีความสะดวกในการให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “อาจารย์ที่ปรึกษาท่านได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาแก่ที่เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะนัดประชุมหรือติดภารกิจอยู่ท่านก็จะบอกว่าเดี๋ยวค่อยโทรไป เมื่อเสร็จภารกิจท่านก็โทรกลับมา การนัดพบอะไรก็สะดวก ถือว่าท่านเสียสละ โทรนัดหมายก็ได้หรือนัดพบกันทั้งในและนอกสถานที่ ท่านเปิดโอกาส” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “มีความรู้สึกเหมือนไม่ถูกทอดทิ้งให้ทำวิทยานิพนธ์คนเดียว อาจารย์ที่ปรึกษาพยายามจะช่วยตรวจดูวิทยานิพนธ์ให้เร็วที่สุดเพื่อให้เราสามารถดำเนินการขั้นตอนต่อไปได้และประทับใจที่อาจารย์อุทิศสละเวลาถึงแม้หมดเวลางานแล้วก็ตาม ถ้าเราว่างอาจารย์ว่าง ก็ให้คำปรึกษาได้ทุกเวลา” ตลอดจนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า “อาจารย์ติดตามอยู่ตลอด ทำให้รู้สึกที่อาจารย์ยังเป็นห่วงอยู่ ก็ต้องลุกขึ้นมาทำต่อ ตั้งใจทำมีกำลังใจทำขึ้นมาอีก” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “อาจารย์ติดตามความก้าวหน้าของที่ตลอด ที่ไปหาอาจารย์บ่อย อาจารย์ก็รู้ความก้าวหน้าของที่บ่อยเช่นกัน คือ ก่อนที่อาจารย์จะติดตามเราได้ เราก็ต้องติดตามอาจารย์ก่อน ต้องเตรียมข้อมูลให้พร้อม ถ้าไม่มีข้อมูลอาจารย์จะถามเราได้อย่างไร ไม่ใช่อยู่ๆ ไปมือเปล่าก็ไม่ได้อะไรกลับมา”

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่จะสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ควรมีคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ คือ ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่นักศึกษาทำ มีเวลาให้คำปรึกษา นักศึกษาสามารถเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาได้ง่าย พุดให้กำลังใจ

เสริมแรงให้นักศึกษามีกำลังใจทำงาน มีความเป็นกันเอง ไม่ดูถูก ไม่ดุด่าข่มขู่หรือบดขยี้ให้เกียรติต่อนักศึกษา เสียสละและอดทน ใจเย็น มีเมตตา มีจิตใจที่จะส่งเสริมให้ศิษย์ประสบความสำเร็จ เอาใจใส่นักศึกษา ติดตามและกระตุ้นนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า “อาจารย์ที่ปรึกษาควรมี 1) ความรู้ความสามารถในเรื่องที่นักศึกษาทำและต้องมีความรู้กว้างด้วย 2) อาจารย์ต้องมีเวลาให้ 3) การทำความเข้าใจ บางทีเราเรียนในห้องเรายังไม่เข้าใจเราต้องทำไปด้วยศึกษาไปด้วย เพราะฉะนั้นตรงนี้อาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญมาก ๆ ในการทำงานที่เราจะยุ่งมากขึ้น” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวไว้ว่า

ก็คือ ต้องเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และก็มีความเมตตากรุณาต่อศิษย์ มีความเป็นกันเอง คือในการทำวิทยานิพนธ์ เราก็รู้ว่ามันก็ต้องมีข้อผิดพลาด เราก็กลัวนะค่ะ กลัวจะโดนตำหนิ แต่อาจารย์ของที่จะคอยให้กำลังใจ และคำแนะนำที่ดี ๆ ก็คืออาจารย์มีความเป็นกันเอง และเปิดกว้างให้กับลูกศิษย์ เหมือนบางครั้งเราเขียนไปแล้วก็กลัวว่าอาจารย์จะไม่ยอมรับความคิดของเรา แต่อาจารย์ก็ยอมรับนะค่ะ ตรงไหนที่เราควรปรับเราก็ปรับ แต่ไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่เราเสนอไปทั้งหมดจะผิดหมด บางครั้งอาจารย์ก็พูดในลักษณะว่าจะเป็นอย่างนี้นี้ดีไหม ถ้าเราปรับในลักษณะนี้ดีไหม ก็คือไม่ทำให้เราเสียความรู้สึกนะ

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลร่วม

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า การจัดสรรเวลาของนักศึกษา ระหว่างการเรียนและการทำงานไม่เหมาะสม รวมทั้งขาดความกระตือรือร้น ไม่ค่อยมีความพยายาม และความอดทน ในขณะที่อาจารย์มีเวลาในการให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา นอกจากนี้ นักศึกษายังขาดความต่อเนื่องในการทำวิทยานิพนธ์ทั้งที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลร่วมกล่าวว่า

นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีงานทำแล้ว ดังนั้นจึงชอบอ้างว่างานยุ่งทำให้ไม่มีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์หรือพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งความจริงนั้นนักศึกษาสามารถจัดสรรเวลาได้ อีกทั้งบางคนเป็นผู้บริหารน่าจะมีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์มากกว่าคนอื่น ๆ บางครั้งอาจารย์ที่ปรึกษาโทรไปถามความก้าวหน้า หรือให้ไปปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ นักศึกษาก็บอกว่ากำลังทำอยู่ แล้วก็หายไปเลย ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นและความอดทน

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีส่วนสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษา โดยวิธีการได้มาซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ นั้น บัณฑิตวิทยาลัยได้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษา ซึ่งวิธีการดังกล่าว ทำให้นักศึกษามองว่าเป็นการเสี่ยงโชคอย่างหนึ่ง คือ ถ้านักศึกษาได้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เข้าใจนักศึกษาและมีคุณลักษณะในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ดี นั่นคือความโชคคิของนักศึกษา แต่ในทางกลับกันถ้านักศึกษาได้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ไม่มีคุณลักษณะในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ถือเป็นความโชคร้ายของนักศึกษา ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่บัณฑิตวิทยาลัยได้แต่งตั้งให้นักศึกษานั้น อาจารย์แต่ละท่านมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยในประเด็นที่นักศึกษาเลือกศึกษา และสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้องและชัดเจน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีเวลาเพียงพอในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์และมีความสะดวกในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า การจัดสรรเวลาของนักศึกษาระหว่างการเรียนและการทำงานไม่เหมาะสม รวมทั้งขาดความกระตือรือร้น ไม่ค่อยมีความพยายาม และความอดทน ในขณะที่อาจารย์มีเวลาในการให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา รวมทั้งนักศึกษายังขาดความต่อเนื่องในการทำวิทยานิพนธ์ทั้งที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ

ข้อสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่สนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่นักศึกษาทำ มีเวลาให้คำปรึกษานักศึกษาสามารถเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาได้ง่าย พูดย้ำกำลังใจ เสริมแรงให้นักศึกษามีกำลังใจทำงาน มีความเป็นกันเอง ไม่ดูถูก ไม่ตอกย้ำข้อบกพร่อง ให้เกียรติต่อนักศึกษา เสียสละและอดทน ใจเย็น มีเมตตา มีจิตใจที่จะส่งเสริมให้ศิษย์ประสบความสำเร็จ เอาใจใส่นักศึกษา ติดตามและกระตุ้นนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3.4 แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านทรัพยากรเกี่ยวกับแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 14 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 14 คน ให้ข้อคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าแหล่งค้นคว้าทางวิชาการมีความสำคัญต่อการทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่มี

ต้นฉบับหรือตัวอย่างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงและแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งแหล่งค้นคว้าทางวิชาการของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่นั้น ในส่วนของทรัพยากร เช่น หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ วารสาร สื่อต่างๆ และคอมพิวเตอร์ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ รวมทั้งการให้บริการต่างๆ เช่น การบริการถ่ายเอกสาร การบริการยืม คืน หนังสือ ยังขาดความคล่องตัว ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า “เท่าที่ผ่านมาคิดว่าแหล่งค้นคว้ายังน้อยมาก โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์ด้านการศึกษา ยังไม่หลากหลาย การให้บริการถ่ายเอกสารไม่มีความคล่องตัว บางครั้งไม่มีเจ้าหน้าที่ บางครั้งปิดให้บริการเร็วเกินไป ตำราที่มีไม่ตรงกับความต้องการหรือเนื้อหาที่ทำวิทยานิพนธ์” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “ในช่วงที่ที่เรียนเป็นปีแรก วิทยานิพนธ์ยังน้อย ไม่เพียงพอ รูปแบบการพิมพ์ก็ได้จากคู่มือ ก็ได้นำวิทยานิพนธ์ของคนอื่นมาเทียบเคียง ซึ่งข้อมูลก็นำมาได้มีน้อย ทำให้มองรูปแบบได้ไม่ชัดเจน บางทีเราดูในกรอบก็ยังไม่ชัดเจน แม้กระทั่งการเขียนอ้างอิง แต่ถ้าเกิดมีตัวอย่างให้เราดูก็จะ O.K. กว่า” และเมื่อแหล่งค้นคว้าข้อมูลไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงเลือกไปใช้บริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการจากสถานศึกษาอื่นๆ เช่น หอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ หอสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งสาเหตุที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกใช้บริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้ มีหนังสือเพียงพอและค่อนข้างครอบคลุมกับประเด็นที่เลือกทำ รวมทั้งเป็นแหล่งค้นคว้าที่ใกล้ที่สุด การเดินทางสะดวก ประหยัดทั้งเวลาในการเดินทางและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นอกจากนี้มีการค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ด้วย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า

นอกจากจะใช้แหล่งบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยแล้ว ได้ไปใช้บริการของห้องสมุดจากมหาวิทยาลัยทักษิณ , มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี สาเหตุที่ไปเลือกใช้นอกสถานที่เพราะเรื่องที่ทำจำเป็นต้องมีแหล่งอ้างอิงซึ่งบางครั้งในห้องสมุดของเราไม่มี นอกจากนี้ยังได้ไปใช้บริการทางอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูลจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาบ้าง

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่าแหล่งค้นคว้าทางวิชาการมีความสำคัญต่อการทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่มีต้นฉบับหรือตัวอย่างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงและแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งแหล่งค้นคว้าทางวิชาการของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ นั้น ในส่วนของทรัพยากร เช่น หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ วารสาร สื่อต่างๆ และคอมพิวเตอร์ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ

รวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ เช่น การบริการถ่ายเอกสาร การบริการยืม คืบ หนังสือ ยืมขาด ความคล่องตัว และเมื่อแหล่งค้นคว้าข้อมูลไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ให้ข้อมูลจึงเลือกไปใช้บริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการจากสถานศึกษาอื่น ๆ เช่น หอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ หอสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งสาเหตุที่นักศึกษาเลือกใช้บริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้มีหนังสือเพียงพอและค่อนข้างครอบคลุมกับประเด็นที่เลือกทำ รวมทั้งเป็นแหล่งค้นคว้าที่ใกล้ที่สุด การเดินทางสะดวก ประหยัดทั้งเวลาในการเดินทางและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นอกจากนี้มีการค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นแหล่งค้นคว้าที่มีความสะดวกที่สุด ในการค้นคว้าข้อมูลมาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ด้วย

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ขั้นตอน แนวปฏิบัติ และการติดตามของบัณฑิตวิทยาลัย

2.4.1 ขั้นตอน แนวปฏิบัติ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับขั้นตอน แนวปฏิบัติ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 14 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 14 คน ทราบขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “ที่ทราบขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์ดี แต่ในการทำวิทยานิพนธ์ขั้นตอนที่ไม่เข้าใจและคิดว่ายากที่สุด คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องใช้สถิติ และโปรแกรม SPSS ส่วนใหญ่ที่ค่อนข้างจะอ่อนในเรื่องนี้ เพราะไม่มีพื้นฐานในเรื่องนี้ ก็ได้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยดูให้” ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 4 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 2 คน ให้เหตุผลว่าการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ต้องอาศัยความเข้าใจและความละเอียดรอบคอบของนักศึกษา ถ้านักศึกษาเข้าใจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์และมีความละเอียดรอบคอบ เจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจจะตรวจให้เร็วขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “ที่คิดว่าการตรวจรูปแบบการพิมพ์มันขึ้นอยู่กับว่า เราเข้าใจรูปแบบการพิมพ์แค่ไหน ถ้าเรามีความเข้าใจและมีความรอบคอบแล้ว ความผิดพลาดในการพิมพ์ก็จะมีน้อย เมื่อส่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจ เขาก็จะตรวจให้เราเร็วขึ้น”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ทราบขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ซึ่งขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ที่ยากที่สุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูล การ

แปลผลและการอภิปรายผล เนื่องจากในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลนั้นนักศึกษาไม่ค่อยมีพื้นฐานทางด้านสถิติ และในส่วนของ การอภิปรายผล นักศึกษามีข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการอ้างอิง ไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดการวิเคราะห์และการหาเหตุผลมาสนับสนุนว่าทำไมผลการวิจัยจึงเป็นเช่นนั้น นอกจากนี้เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย สามารถให้คำแนะนำแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี

2.4.2 การติดตามของบัณฑิตวิทยาลัย

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการติดตามของบัณฑิตวิทยาลัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 14 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 14 คน เห็นสอดคล้องกันว่าบัณฑิตวิทยาลัยโทรศัพท์ติดตามนักศึกษาและนัดนักศึกษามาประชุมเพื่อติดตามว่านักศึกษาคนไหนทำวิทยานิพนธ์ถึงขั้นไหนแล้ว นอกจากนี้มีการประชุมกลุ่มย่อย มีการติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาโดยให้กำหนดเป็นปฏิทินการดำเนินงานไว้ว่านักศึกษาควรทำอะไร ช่วงไหน และนัดประชุมติดตามความก้าวหน้าอีกครั้ง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “การติดตามของบัณฑิตวิทยาลัยก็มีคือ บัณฑิตวิทยาลัยจะโทรติดตามนักศึกษาและเรียกนักศึกษามาประชุมว่านักศึกษาคนไหนทำวิทยานิพนธ์ถึงขั้นไหนแล้ว นอกจากนี้มีการประชุมกลุ่มย่อย ก็ถือว่าดีเพราะเป็นการควบคุมเราทางอ้อมไม่ทำให้เราชะล่าใจ” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักอีกท่านที่กล่าวว่า “บัณฑิตวิทยาลัยมีการติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาโดยให้ตารางปฏิทินไว้ว่านักศึกษาควรทำอะไร ช่วงไหน และนัดประชุมติดตามความก้าวหน้า ซึ่งของที่ก็เป็นไปตามปฏิทิน ไม่ตกขั้นตอน ไม่ว่าจะสอบ 3 บท ก็เป็นไปตามปฏิทิน ”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าบัณฑิตวิทยาลัยมีการติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา โดยการโทรศัพท์ติดตามนักศึกษาและนัดนักศึกษามาประชุมเพื่อสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งติดตามข้อมูลว่านักศึกษาคนไหนทำวิทยานิพนธ์ถึงขั้นไหนแล้ว นอกจากนี้มีการประชุมกลุ่มย่อย มีการติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาโดยการกำหนดปฏิทินการดำเนินงานไว้ว่านักศึกษาควรทำอะไร ช่วงไหน และนัดประชุมติดตามความก้าวหน้าอีกครั้ง ซึ่งผลจากการติดตามดังกล่าว ทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการทำวิทยานิพนธ์ และบัณฑิตวิทยาลัยได้รับทราบปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนหาวิธีการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การรับเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำวิจัยเข้ามาปฏิบัติงาน เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นสอดคล้องกันว่า การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากขาดทักษะในการจัดพิมพ์เอกสาร ขาดความเข้าใจในการแก้ไขข้อมูลตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขาดการจัดสรรเวลาในการทำวิทยานิพนธ์และการทำงาน รวมทั้งงานประจำที่มีผลต่อการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “บางครั้งถ้ามีงานเข้ามามากส่วนใหญ่จะเลือกทำงานโดยทิ้งวิทยานิพนธ์ไปก่อน จึงทำให้การทำวิทยานิพนธ์ขาดความต่อเนื่อง” นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวยังเป็นส่วนสำคัญในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย เช่น ค่าลงทะเบียนเรียน ค่าจัดพิมพ์เอกสาร ค่าถ่ายเอกสาร ค่าเดินทาง เป็นต้น เนื่องจากการศึกษาคือการลงทุน ดังนั้นเมื่อขาดเงินลงทุน จึงทำให้กระทบต่อการทำวิทยานิพนธ์เช่นกัน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “เศรษฐกิจของครอบครัวมีส่วนในการสำเร็จการศึกษา เพราะถ้าเรามีเศรษฐกิจที่ฝืดเคืองก็จะกระทบกับการจัดทำเอกสารต่างๆ และในการลงทะเบียนเรียน มันก็กระทบด้วย ”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากขาดทักษะในการจัดพิมพ์เอกสาร ขาดความเข้าใจในการแก้ไขข้อมูลตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขาดการจัดสรรเวลาในการทำวิทยานิพนธ์และการทำงาน รวมทั้งงานประจำที่มีผลต่อการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวยังเป็นส่วนสำคัญในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากการศึกษาคือการลงทุน ดังนั้นเมื่อขาดเงินลงทุน จึงทำให้กระทบต่อการทำวิทยานิพนธ์เช่นกัน

ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดการศึกษาในหลักสูตรมีการจัดให้เรียนรายวิชาเกี่ยวกับการวิจัยน้อยเกินไป ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับความรู้ด้านการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะด้านสถิติทางการวิจัย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า

ที่ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ รวมทั้งไม่สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลได้เช่นเดียวกัน ทำให้ต้องไปจ้างให้คนอื่นวิเคราะห์ข้อมูลให้ ซึ่งบางครั้งเป็นการเสียค่าใช้จ่ายโดยเปล่าประโยชน์

เนื่องจากไม่ได้เรียนรู้วิธีการหรือกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ด้วยตนเองทุกขั้นตอน ดังนั้นเมื่อเข้าสอบวิทยานิพนธ์จึงไม่สามารถตอบคำถามของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้บางประเด็น

ในส่วนของ การจัดแผนการศึกษาให้นักศึกษาเรียนรายวิชาให้ครบก่อนที่จะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ทำให้นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากวิทยานิพนธ์เป็นรายวิชาที่ไม่ต้องเข้าชั้นเรียน นักศึกษาจึงกลับไปทำงานประจำได้ตามปกติ ส่งผลให้บางครั้งนักศึกษาไม่มีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ และขาดการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเพื่อนร่วมชั้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “การจัดแผนการเรียนการสอนอยากให้มหาวิทยาลัยจัดรายวิชาให้มาเรียนควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ เพราะบางครั้งการที่ได้เรียนรายวิชาควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ จะช่วยทำให้เรากระตือรือร้นขึ้น ถ้าเกิดจัดให้ทำเพียงวิทยานิพนธ์วิชาเดียว บางทีเดือนนี้เราขี้เกียจเราก็ไม่ทำ ก็ปล่อยให้มันช้าไปอีก” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า

การจัดรายวิชาให้เรียน Course Work ให้หมดก่อนแล้วจึงมาทำวิทยานิพนธ์คิดว่ามีส่วนสำคัญในการสำเร็จการศึกษา เพราะถ้าจัดรายวิชาอย่างนี้แสดงว่าผู้เรียนต้องเป็นคนที่ยังบังคับตนเองได้ เป็นคนมีวินัยในตนเอง จึงสามารถทำได้ แต่สำหรับบางคนพอเขาไปเจองานประจำของเขา เขาก็จะลืมไปเลยว่าเขากำลังทำวิทยานิพนธ์ เพราะฉะนั้นตรงส่วนนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับเพื่อนจะมีส่วนสำคัญมากที่จะช่วยดึงกันได้ เราต้องอย่าขาดการติดต่อกับเพื่อนกับอาจารย์ที่ปรึกษา

นอกจากนี้การที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสอบวิทยานิพนธ์โดยการเชิญอาจารย์จากภายนอกมาเป็นกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี จำนวน 13 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี จำนวน 12 คน ให้เหตุผลว่าบรรยากาศในการสอบวิทยานิพนธ์ไม่ค่อยมีความเป็นกันเอง ทำให้นักศึกษากังวล เครียด ประหม่า รวมทั้งเมื่อเข้าห้องสอบกรรมการแต่ละท่านไม่มีความชัดเจน ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสน บางครั้งตอบคำถามกรรมการได้ไม่ตรงประเด็น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “เครียดมากเลย โทรมมากด้วย ตอนนั้นน้ำตาตกใน เกือบกด คือ เราตั้งใจทำจริง ๆ ทำเองด้วย ไม่ได้จ้างใคร แล้วพอมาสอบ อาจารย์ก็พูดว่าคุณต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ และที่คิดว่าคำตอบของพี่คงไม่โดนใจอาจารย์ อาจารย์จะพูดว่าไม่ตรงประเด็นอะไรอย่างเนี่ยะ ทำให้เราเกิดความกลัว สับสน ออกมาจากห้องสอบน้ำตาคลอเลย” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “การสอบวิทยานิพนธ์ ตอนนั้นก็

เหมือนกับการวัดดวง ตอนเข้าไปสอบอาจารย์พูดแบบตัดบัวไม่เหลือใย ไม่ถนอมน้ำใจ มันทำให้เราไม่มีกำลังใจที่จะทำในช่วงนั้น”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาในหลักสูตรมีการจัดให้เรียนรายวิชาเกี่ยวกับการวิจัยน้อยเกินไป ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับความรู้ด้านการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะด้านสถิติทางการวิจัย ส่วนการจัดแผนการศึกษาให้นักศึกษาเรียนรายวิชาให้ครบก่อนที่จะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ทำให้นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากวิทยานิพนธ์เป็นรายวิชาที่ไม่ต้องเข้าชั้นเรียน เมื่อนักศึกษากลับไปทำงานประจำตามปกติ ส่งผลให้นักศึกษาไม่มีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ และขาดการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเพื่อนร่วมชั้น นอกจากนี้การที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสอบวิทยานิพนธ์โดยการเชิญอาจารย์จากภายนอกมาเป็นกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบทำให้บรรยากาศในการสอบวิทยานิพนธ์ไม่ค่อยมีความเป็นกันเอง นักศึกษากังวล เครียด ประหม่า รวมทั้งเมื่อเข้าห้องสอบกรรมการแต่ละท่านไม่มีความชัดเจน ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสนจนบางครั้งตอบคำถามกรรมการไม่ตรงประเด็น

ปัจจัยด้านทรัพยากร

ผู้ให้ข้อมูลหลักให้เหตุผลว่าการเรียนการสอนในแต่ละวิชานั้น อาจารย์ผู้สอนบางท่านใช้วิธีการสอนโดยเน้นการบรรยายมากกว่าการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการสอน ซึ่งไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “ที่เรียนมาอาจารย์บางท่านไม่ได้ใช้ตัวเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสอน บางท่านยังใช้ sheet อยู่บ้างในบางรายวิชา ซึ่งมันไม่ทันกับยุคสมัยนี้แล้ว” ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย บางครั้งเกิดปัญหาในการติดต่อประสานงาน รวมทั้งเรื่องสายสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ข้อมูลหลักกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ค่อนข้างจะน้อย ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมทั้งเกิดความขัดแย้งระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา และระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วยกันที่เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักคนเดียวกัน ไม่ยอมลงรอยกันเพราะถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความสับสน เหนื่อยใจ ไม่ทราบว่าจะปฏิบัติตามอาจารย์ท่านใด และจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร ซึ่งความขัดแย้งระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก้ไขความขัดแย้ง โดยการไปขอคำปรึกษาจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อช่วยไกล่เกลี่ยความขัดแย้งดังกล่าว และให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปอย่างราบรื่น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “ที่คิดว่าวิธีการได้มาของอาจารย์ที่ปรึกษาบางท่านมาจากแหล่งการศึกษาอื่น ปัญหาในการติดต่อประสานงาน เรื่องสายสัมพันธ์ต่าง ๆ ค่อนข้างจะน้อย อาจจะเป็นปัญหาให้นักศึกษาเราก่อนข้างจะจบซ้ำ ”

นอกจากนี้แหล่งค้นคว้าทางวิชาการยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์ ด้านการศึกษา ยังไม่หลากหลาย ตำราที่มีไม่ตรงกับความต้องการหรือเนื้อหาที่ทำวิทยานิพนธ์ หนังสือที่มีอยู่เก่าเกินไปไม่สามารถนำมาใช้ในการอ้างอิงได้ รวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ ไม่มีความคล่องตัว ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า “เท่าที่ผ่านมาคิดว่าแหล่งค้นคว้ายังน้อยมาก โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์ ด้านการศึกษา ยังไม่หลากหลาย การให้บริการถ่ายเอกสารไม่มีความคล่องตัว บางครั้งไม่มีเจ้าหน้าที่ บางครั้งปิดให้บริการเร็วเกินไป ตำราที่มีไม่ตรงกับความต้องการหรือเนื้อหาที่ทำวิทยานิพนธ์”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าการเรียนการสอนในแต่ละวิชานั้น อาจารย์ผู้สอนบางท่านใช้วิธีการสอนโดยเน้นการบรรยายมากกว่าการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการสอน ซึ่งไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำของ มหาวิทยาลัย บางครั้งเกิดปัญหาในการติดต่อประสานงาน รวมทั้งเรื่องสายสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ข้อมูลหลักกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ค่อนข้างจะมีน้อย ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมทั้งเกิดความขัดแย้งระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา และระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วยกันที่เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักคนเดียวกัน ไม่ยอมลงรอยกันเพราะถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความสับสน หนี้อยใจ ไม่ทราบว่าจะปฏิบัติตามอาจารย์ท่านใด และจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร ซึ่งความขัดแย้งระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก้ไขความขัดแย้ง โดยการไปขอคำปรึกษาจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อช่วยไกล่เกลี่ยความขัดแย้งดังกล่าว และให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปอย่างราบรื่น นอกจากนี้แหล่งค้นคว้าทางวิชาการยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์ด้านการศึกษา ยังไม่หลากหลาย ตำราที่มีไม่ตรงกับความต้องการหรือเนื้อหาที่ทำวิทยานิพนธ์ หนังสือที่มีอยู่เก่าเกินไปไม่สามารถนำมาใช้ในการอ้างอิงได้ รวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ ไม่มีความคล่องตัว

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์

การตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์มีความล่าช้า ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักให้เหตุผลว่าเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์มีการสลับสับเปลี่ยนคนตรวจอยู่บ่อยๆ ทำให้การตรวจไม่มีความแน่นอน เพราะแต่ละคนต่างความคิด ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “พื้มองว่าบัณฑิตวิทยาลัยก็มีปัญหาด้วย เพราะการตรวจ *format* ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนยังไม่นิ่ง ทำให้นักศึกษาต้องแก้ไปแก้มา”

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลร่วม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลร่วม (เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์ วิทยานิพนธ์ประจำปี ณ วิทยาลัย) ได้ให้เหตุผลว่าเนื่องจากนักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนและการพิมพ์และขาดความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบคำผิดคำถูก การอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรม การเว้นวรรคตอน การเว้นระยะพิมพ์ และนักศึกษาบางคนเอาวิทยานิพนธ์ฉบับที่ไม่เป็นปัจจุบันมาให้ตรวจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลาในการตรวจ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลร่วมได้กล่าวว่า

นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยอ่านและทำความเข้าใจคู่มือที่บัณฑิตวิทยาลัยแจกให้ รวมทั้งไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความถูกต้องในการพิมพ์ หรือนักศึกษาบางคนไปจ้างให้ที่ร้านพิมพ์ แล้วที่ร้านก็พิมพ์ให้เพียงแคให้เสร็จก็คิดว่าพอแล้ว บางคนไปเอา รูปแบบของมหาวิทยาลัยอื่นมาใช้ก็ยังผิดไปกันใหญ่ ซึ่งจริง ๆ แล้วไม่ว่านักศึกษาจะพิมพ์เองหรือจ้างให้ที่ร้านพิมพ์ให้ นักศึกษาก็ต้องเอามาตรวจสอบว่าที่พิมพ์มานั้นถูกต้องตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่แล้ว หรือไม่ถ้านักศึกษาได้ตรวจสอบอย่างละเอียด เมื่อส่งมาให้เจ้าหน้าที่ตรวจก็จะทำให้การตรวจเร็วขึ้น การแก้ไขก็น้อยลง ทำให้ไม่ต้องเสียอารมณ์ทั้งตัวนักศึกษาและผู้ตรวจ

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ขั้นตอนในการตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์มีความล่าช้า ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักให้เหตุผลว่าเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์ วิทยานิพนธ์มีการสลับสับเปลี่ยนคนตรวจอยู่บ่อยๆ ทำให้การตรวจไม่มีความแน่นอน เพราะแต่ละคนต่างความคิด เมื่อสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ ได้ให้เหตุผลว่าเนื่องจากนักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนและการพิมพ์และขาดความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบคำผิดคำถูก การอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรม การเว้นวรรคตอน การเว้นระยะพิมพ์ และนักศึกษาบางคนเอาวิทยานิพนธ์ฉบับที่ไม่เป็นปัจจุบันมาให้ตรวจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลาในการตรวจ

ส่วนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นแนวทางการบริหารจัดการเพื่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ มีข้อเสนอแนะซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร

ในส่วนของการจัดแผนการศึกษาของหลักสูตรนั้น ควรจัดรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยให้นักศึกษาเรียนในภาคการศึกษาแรก ๆ โดยจัดให้เรียนวิชาวิจัย จำนวน 6 หน่วยกิต เพื่อให้นักศึกษาจะได้นำความรู้และประสบการณ์ในการเรียนไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “การจัดแผนการเรียนนั้นที่น่าจะเรียนวิจัยก่อน เพื่อให้นักศึกษาจะได้มีประสบการณ์ในการทำวิจัยมากขึ้น และก็จัดรายวิชาที่ช่วยในการบริหารให้มากขึ้น เพราะจะได้นำไปใช้ในการทำงาน” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “การจัดแผนการศึกษาคิดว่า รายวิชาที่เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นในการวิจัยน่าจะจัดมาไว้ในเทอมต้น ๆ” และผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “ควรจะให้เรียนวิชาวิจัย 6 หน่วยกิต โดยเรียนทฤษฎีก่อนแล้วจึงปฏิบัติจริง ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยทราบมาก่อนว่างานวิจัยจริงๆ แล้วเป็นอย่างไร เพิ่งมารู้ว่าเป็นอย่างไรเมื่อมาทำวิทยานิพนธ์”

อาจารย์ประจำมีจำนวนน้อย ควรจัดให้มีอาจารย์ประจำเพิ่มขึ้นและหลากหลายขึ้น รวมทั้งขาดอาจารย์จากภายนอกที่มีประสบการณ์ ที่จะมาช่วยสอนเพิ่มเติม โดยอาจจะเชิญมาสอนเฉพาะรายหัวข้อที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เรียน เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้นักศึกษา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “อาจารย์ประจำที่สอนมีจำนวนน้อยไป มันเหมือนกับว่าอาจารย์ผู้สอนจะวนกันไปเวียนกันมาสอน คือ ขาดอาจารย์จากภายนอกที่มีประสบการณ์ น่าจะมีอาจารย์ภายนอกเข้ามาสอนเพิ่มเติม ไม่ใช่สอนทั้งเทอมก็ได้ แต่อาจจะเชิญมาสอนเฉพาะรายหัวข้อที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เรียน มาช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้นักศึกษา”

การจัดแผนการเรียนการสอนควรจัดรายวิชาให้เรียนควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ เพราะการที่มีรายวิชาที่ต้องเข้าชั้นเรียนสามารถช่วยทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นขึ้น หากจัดให้ลงทะเบียนเรียนเฉพาะวิทยานิพนธ์วิชาเดียว นักศึกษาจึงไม่ได้พบปะกับเพื่อน อาจารย์ และไม่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งไม่ได้รับทราบข่าวสารข้อมูล ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและทิ้งช่วงการทำวิทยานิพนธ์ไป ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า “ควรจะมีรายวิชาที่เรียนควบคู่ไปกับการทำวิทยานิพนธ์สัก 1 รายวิชา เพราะนักศึกษาเมื่อจบรายวิชาไปแล้วจะรู้สึกว่าจะไม่ผูกพันกับการเรียนแล้วนักศึกษาจะห่างกันไป”

การคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อควรแยกกลุ่มสำหรับคนที่มีความพร้อมกับคนที่เพิ่งจบใหม่ๆ ไม่ควรใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการตัดสินใจให้เข้าศึกษาต่อ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า

วิธีการคัดเลือกนักศึกษาที่ควรดูที่ประสบการณ์ของนักศึกษาเป็นหลัก เพราะในการสอบข้อเขียนบางคนในเชิงวิชาการเขาก็สู้ๆ ไปบ้าง เนื่องจากจบมานานแล้วจำไม่ค่อยได้ ทำให้กลัวต่อการทำข้อสอบ เกิดความท้อถอยก่อนที่จะได้เรียน เพราะบางคนก็เรียนส่วนมากอายุมากแล้ว บางทีก็กลายเป็นว่าอายุเด็ก ๆ ที่มาสอบด้วยกัน เพราะฉะนั้นในการคัดเลือกควรแยกกลุ่มสำหรับคนที่มีความพร้อมกับคนที่เพิ่งจบใหม่ๆ

มหาวิทยาลัยควรมีการทำความเข้าใจกับกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกในการกำหนดมาตรฐานว่า ควรสอบหรือชี้แนะนักศึกษาให้เข้าใจด้วยวิธีการใด เพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ของนักศึกษา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “การเชิญกรรมการจากข้างนอกมานั้น เราไม่รู้ว่ามีมาตรฐานของคนนอกกับมาตรฐานของมหาวิทยาลัยจะตรงกันหรือไม่ ในการที่จะสอบ 3 บท หรือ 5 บท กลายเป็นว่าเราเชิญคนข้างนอกมาแล้วเรารับตรงนั้นน่าจะมีการกำหนดมาตรฐานของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคนนอกหรือคนในมาสอบ” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่กล่าวว่า “ที่เข้าใจว่าอาจารย์ที่มาสอบทุกท่านมีความสามารถ แต่อาจารย์เอาตัวเองมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจวิทยานิพนธ์ไม่ได้ คือ อาจารย์ต้องเข้าใจว่าเราเพิ่งทำงานวิจัยกันครั้งแรก ความรู้ต่าง ๆ มันอาจไม่ชัดเจนมากนัก ดังนั้นต้องค่อย ๆ สอน ชี้แนะให้เราเข้าใจ ไม่ใช่มาคาดคั้นจะเอาคำตอบอย่างเดียว” รวมทั้งควรมีมุมมองจากนักศึกษารุ่นพี่ไปช่วยเสริมในสิ่งที่รุ่นพี่ได้ไปค้นพบปัญหาหรือมีวิธีแนวทางแก้ปัญหาในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ให้รุ่นน้องรับฟังไว้ เพราะเป็นสิ่งที่นอกเหนือจากที่อาจารย์สอน ซึ่งเป็นการให้แนวทางว่าเมื่อเจออุปสรรคตรงนี้ควรแก้ไขอย่างไร ซึ่งต้องเลือกเชิญคนที่ทำวิทยานิพนธ์ด้วยตัวเองจริง ๆ

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ในส่วนของการจัดแผนการศึกษาของหลักสูตรนั้น ควรจัดรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยให้นักศึกษาเรียนในภาคการศึกษาแรก ๆ โดยจัดให้เรียนวิชาวิจัย จำนวน 6 หน่วยกิต เพื่อให้นักศึกษาจะได้นำความรู้และประสบการณ์ในการเรียนไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ประจำมีจำนวนน้อย ควรจัดให้มีอาจารย์ประจำเพิ่มขึ้นและหลากหลายขึ้น รวมทั้งขาดอาจารย์จากภายนอกที่มีความพร้อม ที่จะมาช่วยสอนเพิ่มเติม โดยอาจจะเชิญมาสอนเฉพาะรายหัวข้อที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เรียน เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้นักศึกษา การจัดแผนการเรียน

การสอนควรจัดรายวิชาให้เรียนควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ เพราะการที่มีรายวิชาที่ต้องเข้าชั้นเรียน สามารถช่วยทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นขึ้น หากจัดให้ลงทะเบียนเรียนเฉพาะวิทยานิพนธ์ วิชาเดียว นักศึกษาจึงไม่ได้พบปะกับเพื่อน อาจารย์ และไม่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้ง ไม่ได้รับทราบข่าวสารข้อมูล ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและทิ้งช่วงการทำวิทยานิพนธ์ไป การคัดเลือก นักศึกษาเข้าศึกษาต่อควรแยกกลุ่มสำหรับคนที่มีความประสพการณ์กับคนที่เพิ่งจบใหม่ ๆ ไม่ควรใช้ เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการตัดสินใจให้เข้าศึกษาต่อ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรมีการทำ ความเข้าใจกับกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกในการกำหนดมาตรฐานว่า ควรสอบหรือชี้แนะ นักศึกษาให้เข้าใจด้วยวิธีการใด เพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ของนักศึกษา รวมทั้งควรมีมุมมองจาก นักศึกษารุ่นที่ไปช่วยเสริมในสิ่งที่รุ่นที่ได้ไปค้นพบปัญหาหรือมีวิธีแนวทางแก้ปัญหาในการเรียน และการทำวิทยานิพนธ์ให้รุ่นน้องรับฟังไว้ เพราะเป็นสิ่งที่นอกเหนือจากที่อาจารย์สอน ซึ่งเป็นการ ให้แนวทางว่าเมื่อเจออุปสรรคตรงนี้ควรแก้ไขอย่างไร ซึ่งต้องเลือกเชิญคนที่ทำวิทยานิพนธ์ด้วย ตัวเองจริง ๆ

ปัจจัยด้านทรัพยากร

อาจารย์ผู้สอนควรมีวิธีการสอนที่เน้นให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์มากขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้กล่าวไว้ว่า “บางรายวิชาสอนให้คิดแบบเชิงวิเคราะห์ แต่บางรายวิชายังสอนไม่ถึงขั้นให้วิเคราะห์ ควรจะได้ให้นักศึกษาได้ฝึกพัฒนาให้มากขึ้น”

วิธีการได้มาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรใช้ 2 วิธี ประกอบกัน คือ 1) ให้นักศึกษา เลือกอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยตนเอง เนื่องจากนักศึกษาบางคนมีภูมิหน้าภูมิหลังกับอาจารย์บางคน ซึ่ง บางครั้งบัณฑิตวิทยาลัยไม่ทราบข้อมูลในส่วนนี้ ทำให้เมื่อแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนักศึกษา แล้ว นักศึกษามีปัญหากับอาจารย์ทั้งการให้คำปรึกษาและการประสานงานเพื่อขอเข้าพบ 2) ให้ บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งให้ เนื่องจากบัณฑิตวิทยาลัยจะทราบว่าเรื่องที่นักศึกษาทำต้องสอดคล้องกับ ความชำนาญของอาจารย์ท่านใด นอกจากนี้บัณฑิตวิทยาลัยควรจะทราบประวัติของอาจารย์ที่ ปรึกษาว่าอาจารย์แต่ละท่านมีลักษณะนิสัยอย่างไร และเหมาะสมกับนักศึกษาท่านใด ดังที่ผู้ให้ ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า

วิธีการได้มาของอาจารย์ที่ปรึกษาที่คิดว่ามันจะต้องใช้ 2 อย่าง ประกอบกัน คือ ให้นักศึกษาเลือกอาจารย์เองและให้บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งให้ เพราะว่าขึ้นอยู่กับ หัวข้อเรื่องของเรา ถ้าได้อาจารย์ที่เขาเข้าใจก็เยี่ยมเลย พอคุยแล้วมันก็เป็นแนวทาง เดียวกัน ถ้าสามารถเลือกได้ก็ดีแต่ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นอย่างนั้น คนที่เลือกไม่ได้ เลือกตามความเชี่ยวชาญของอาจารย์ แต่เลือกตามความสนิทสนมมากกว่า แต่ถ้า

ทางสถาบันเลือกให้พี่คิดว่าอาจารย์เขาคงจะดูแล้วว่าหัวข้อนี้น่าจะเหมาะกับ
อาจารย์ท่านนั้น คือจะต้องประกอบกันทั้ง 2 อย่าง

มหาวิทยาลัยควรที่จะเพิ่มตำราและวิทยานิพนธ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น ถ้ามหาวิทยาลัย
มีเอกสารตำราครบและเพียงพอ จะทำให้ประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย หากหนังสือมีไม่เพียงพอ
นักศึกษาต้องไปหาจากที่อื่น ซึ่งจะเป็นการสิ้นเปลืองเวลา และงบประมาณ นอกจากนี้ควรมี
หนังสือ ตำราใหม่ ๆ เพราะในการทำวิทยานิพนธ์จะต้องนำหนังสือมาอ้างอิง ซึ่งต้องใช้หนังสือที่
ตีพิมพ์ พ.ศ. ที่ไม่นานจนเกินไปมาใช้ในการอ้างอิง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวไว้ว่า “น่าจะเพิ่ม
ตัวอย่างวิทยานิพนธ์แหล่งค้นคว้าที่ทันสมัย บางที่เราค้นคว้ามาจากอินเทอร์เน็ต ข้อมูลที่ได้มานั้น
ไม่เหมือนค้นฉบับ ไม่เหมือนของจริง ที่นี้ของจริงถ้าเราไปหาที่ไกล ๆ ก็ลำบาก เพราะฉะนั้น
อยากให้มีวิทยานิพนธ์ที่หลากหลายเยอะ ๆ ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัย” รวมทั้งระบบการสืบค้น
ฐานข้อมูลต่างๆ ของมหาวิทยาลัยน่าจะลงในระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อความสะดวกในการค้นคว้า
สำหรับนักศึกษาที่ไม่สามารถมาค้นคว้าข้อมูลได้โดยตรงที่มหาวิทยาลัยโดยนักศึกษาสามารถสืบค้น
ข้อมูลได้จากบ้าน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “น่าจะลงระบบสืบค้นฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ใน
ระบบอินเทอร์เน็ต เวลานั้นนักศึกษาไม่ว่าก็สามารถสืบค้นได้จากบ้าน”

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์

ผู้ให้ข้อมูลหลักให้เหตุผลว่าการติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาควรมีความกระชั้นชิด
และมีวิธีการติดตามที่ให้นักศึกษาทุกคนมารายงานความก้าวหน้า รวมทั้งอยากให้มีการนำเทคโนโลยี
มาใช้ในการติดตาม เช่น การสนทนาผ่านทางอินเทอร์เน็ต และในการติดตามควรมีความกระชั้นชิด
เพราะบางครั้งนักศึกษาต้องการการกระตุ้น รวมทั้งทางมหาวิทยาลัยจะต้องค้นหาเครื่องมือที่จะช่วย
ให้นักศึกษาเดินไปตามกรอบหรือแผนที่ได้วางไว้ และให้นักศึกษาจัดเวลามาทุ่มกับการทำวิทยานิพนธ์
ให้มีเวลาไปค้นคว้าข้อมูล ในส่วนนี้มหาวิทยาลัยจะต้องมีการหาเครื่องมือว่าจะไบบ้างที่เป็นปัจจัย
ทำให้นักศึกษาปล่อยทิ้งวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจจะศึกษาพฤติกรรมของคนว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็น
ตัวกระตุ้นให้นักศึกษากลับมาทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า “พี่ขอ
เสนอแนะให้มีการติดตามให้กระชั้นชิด บางครั้งนักศึกษาต้องการการกระตุ้น ซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยไม่
สามารถบังคับนักศึกษาได้ว่าถึงเวลาแล้วคุณต้องทำอย่างนั้น อย่างนี้ นอกจากทางสถาบันจะต้อง
ค้นหาเครื่องมือที่จะช่วยให้เขาเดินไปตามกรอบ ให้เขาจัดเวลามาทุ่มเท ให้มีเวลาไปค้นคว้า”

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า การติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาควรมีความกระชั้นชิด
และมีวิธีการติดตามที่ให้นักศึกษาทุกคนมารายงานความก้าวหน้า ควรมีความกระชั้นชิด รวมทั้ง

อยากให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตาม รวมทั้งทางมหาวิทยาลัยจะต้องค้นหาเครื่องมือที่จะช่วยให้นักศึกษาเดินไปตามกรอบหรือแผนที่ได้วางไว้ และให้นักศึกษาจัดเวลามาทุ่มเทกับการทำวิทยานิพนธ์ ให้มีเวลาไปค้นคว้าข้อมูล

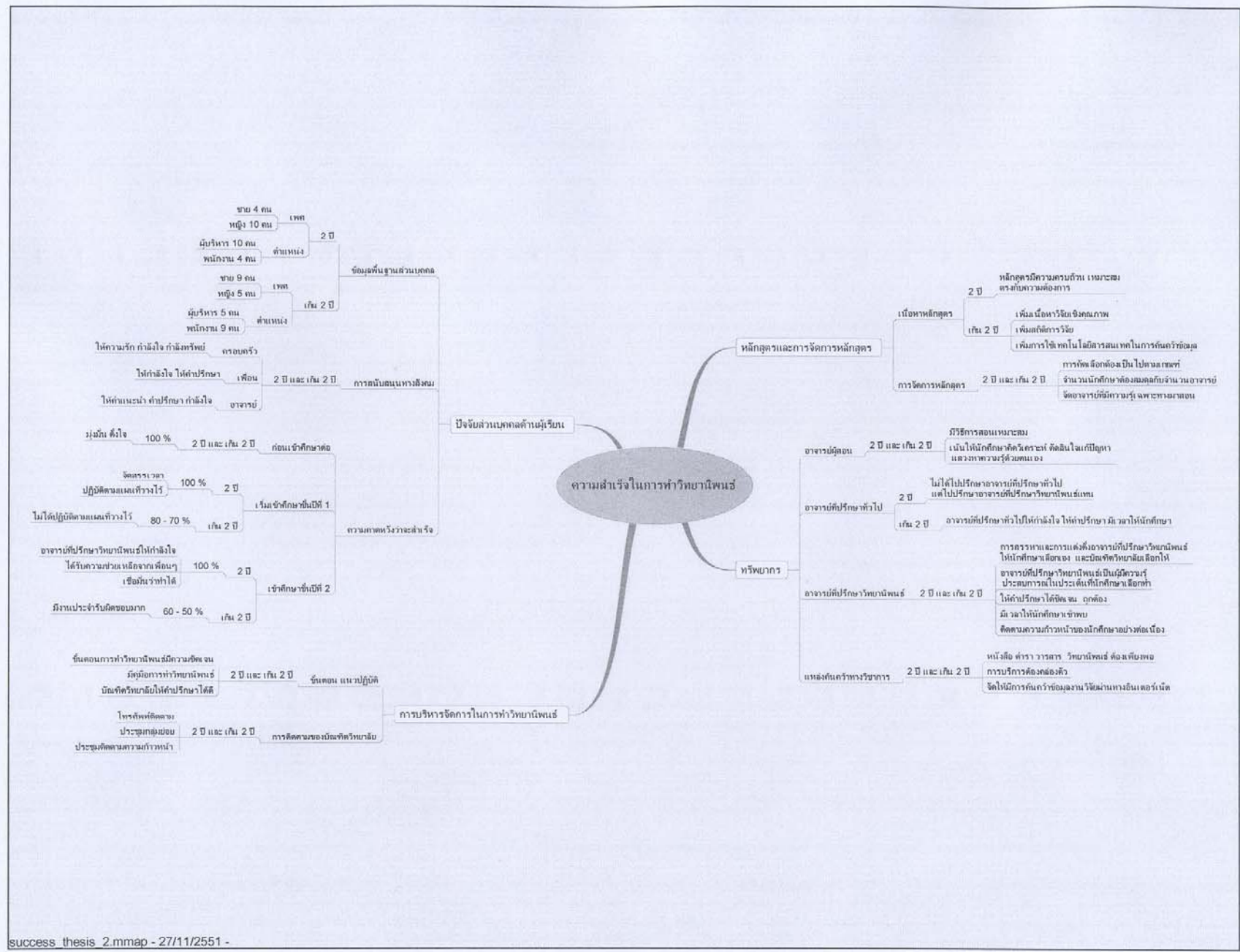
ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลักให้เหตุผลว่าการทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบความสำเร็จนั้น นักศึกษาต้องไม่ท้อถอย พบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ต้องวางแผนการเรียนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จัดสรรเวลาให้เหมาะสม ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า

พื้คิดว่าตัวนักศึกษาเองต้องไม่ท้อถอย คิดสู้ และปฏิบัติตามขั้นตอน คือ อย่างที่วิทยานิพนธ์ ถ้าทิ้งไป 1-2 วัน ก็ต้องกลับมาเริ่มต้นใหม่ เพราะฉะนั้นให้วิทยานิพนธ์อยู่กับตัวนักศึกษา และทุกวันนักศึกษาต้องไปเปิดไปอ่าน ต้องปรับและเมื่อไหร่ที่นักศึกษาทำ นักศึกษาก็ต้องพบอาจารย์ที่ปรึกษาตลอด เมื่อมีปัญหาก็ต้องปรึกษาทันที อย่าปล่อยให้ปัญหาทิ้งช่วง คือ การทำวิทยานิพนธ์กับตัวนักศึกษายเปรียบเหมือนฟันเฟืองที่ต้องเดินควบคู่ไปด้วยกัน เมื่อไหร่ที่หยุดทุกสิ่งทุกอย่างก็หยุดชะงักหมด สุดท้ายก็เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย เมื่อกำลังใจนักศึกษามาก ทุกอย่างก็จบ และผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวว่า

ในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ต้องวางแผนการเรียนไว้โดยการจัดสรรเวลาให้ถูกกว่าเวลาเรียน เวลางาน เป็นช่วงไหน จะต้องไม่เรียนแบบหลักลอย ต้องเข้าใจว่าการเรียนโดยใช้เวลาเรียนในวันเสาร์- อาทิตย์ และวันจันทร์- ศุกร์ ก็ต้องทำงาน เมื่อใดมีเวลาว่างก็ต้องรีบมาทำงานของตนเองให้เสร็จ ไม่ปล่อยเวลาว่างไปโดยเปล่าประโยชน์ ต้องตั้งใจเรียนจะได้จบเร็ว ๆ ถ้าเกิดไม่ใส่ใจในการเรียน ก็จะทำให้การเรียนยืดเวลาไปอีก ส่งผลให้เสียทั้งเงินเสียทั้งเวลา เพราะฉะนั้นต้องวางแผนการเรียนให้รัดกุม นอกจากนี้การทำวิทยานิพนธ์ควรมีเพื่อนคู่คิดที่สามารถโทรคุยกันได้ตลอด เมื่อเกิดปัญหาหรือเกิดความไม่เข้าใจในเรื่องที่ทำ เพื่อนสามารถให้ข้อเสนอแนะได้

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า การทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบความสำเร็จนั้น นักศึกษาต้องไม่ท้อถอย พบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ต้องวางแผนการเรียนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จัดสรรเวลาให้เหมาะสม รวมทั้งควรมีเพื่อนคู่คิดที่สามารถให้คำปรึกษาและโทรคุยกันได้ตลอด เมื่อเกิดปัญหาหรือเกิดความไม่เข้าใจในเรื่องที่ทำ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย มีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์เพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(in-depth interview) ซึ่งเป็นวิธีการพูดคุย ซักถามแบบตัวต่อตัวระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยในการนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ต่อไป โดย ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาดไทย ที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2544–2549 จำนวน 28 คน นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลร่วม ได้แก่ ผู้บริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก/ร่วม จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่ประจำบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 2 คน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด 2 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 35.71) มีกลุ่มอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 32.14) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 42.86) อาชีพรับราชการ (ร้อยละ 35.71) และดำรงตำแหน่งผู้บริหาร (ร้อยละ 35.71)
2. กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด 2 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 32.14) มีกลุ่มอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 39.29) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 42.86) อาชีพรับราชการ (ร้อยละ 35.71) และทำงานในตำแหน่งพนักงาน (ร้อยละ 32.14)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียนของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ความคาดหวังว่าจะสำเร็จ และการสนับสนุนทางสังคม

2.1.1 ความคาดหวังว่าจะสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียนเกี่ยวกับความคาดหวังว่าจะสำเร็จ โดยศึกษา 3 ระยะเวลา คือ 1) ก่อนเข้าศึกษาต่อ 2) เริ่มเข้าศึกษาชั้นปีที่ 1 3) เข้าศึกษาชั้นปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 2 กลุ่ม มีความคาดหวังสูงที่จะสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 2 ปี เนื่องจากมีความตั้งใจ มุ่งมั่น คิดว่าตนเองมีความสามารถและความพยายามเพียงพอ จากนั้นเมื่อเข้าศึกษาในชั้นปีที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนการเรียนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ รวมทั้งมีการจัดสรรเวลาในการเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ความคาดหวังสูงเช่นเดิม ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนการเรียนแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จึงทำให้ความคาดหวังลดลง เมื่อเข้าศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นช่วงที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเริ่มทำวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่ยังคงมีความคาดหวังสูงเช่นเดียวกัน เนื่องจากการได้รับการดูแลและให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ส่งผลให้ความคาดหวังไม่เปลี่ยนแปลง แต่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคาดหวังลดลง เนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษา ไม่สะดวกในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา รวมทั้งมีการะงานประจำที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์

2.1.2 การสนับสนุนทางสังคม

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียนเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนด้านการเรียนจากบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) ครอบครัว มีส่วนสำคัญในการให้ความรัก ความเข้าใจ กำลังใจ และสนับสนุนทุนการศึกษา 2) เพื่อน มีส่วนในการให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาทางการเรียนและปัญหาส่วนตัว 3) อาจารย์ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ มีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์โดยการให้กำลังใจและช่วยเหลือให้คำปรึกษาทางการเรียน รวมทั้งผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานของผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการเปิด

โอกาสให้มาเรียน การลดปริมาณภาระงานที่รับผิดชอบ ให้คำแนะนำคำปรึกษา นอกจากนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี บางส่วนให้เหตุผลว่าผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ เช่น เปิดโอกาสให้มาเรียนแต่ในขณะเดียวกันภาระงานในที่ทำงานกลับมากขึ้น ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย เนื้อหาหลักสูตร และการจัดการหลักสูตร

2.2.1 เนื้อหาหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านหลักสูตร และการจัดการเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรมีความครบถ้วน เหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้เรียน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรยังขาดเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติในการวิจัย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลและการใช้โปรแกรม SPSS ซึ่งในส่วนของผู้ให้ข้อมูลร่วม (ผู้บริหารหลักสูตรฯ) ให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรค่อนข้างครบถ้วนตามหลักที่ผู้บริหารการศึกษาต้องเรียนรู้ และรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยและการค้นคว้าข้อมูลนั้น ได้แก่ รายวิชาระเบียบวิธีวิจัย รายวิชาค้นคว้าอิสระ รวมทั้งรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้บริหารการศึกษา

2.2.2 การจัดการหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านหลักสูตร และการจัดการหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี เห็นสอดคล้องกันว่าการคัดเลือกนักศึกษา ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้สมัครซึ่งต้องจบการศึกษา ทางด้านการบริหารการศึกษาหรือมีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษา ผลการวัดความรู้พื้นฐานทางวิชาการ โดยการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์แบบเข้ม ส่วนจำนวนนักศึกษาที่รับเข้ามาเมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์ประจำต้องสมดุลกัน จึงทำให้อาจารย์สามารถดูแลนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้การจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาต้องจัดให้อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมาทำการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเข้าใจได้อย่างถูกต้อง

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากร

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากรของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

2.3.1 อาจารย์ผู้สอน

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านทรัพยากรเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และที่สำเร็จการศึกษากินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ให้เหตุผลสอดคล้องกันว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษา เนื่องจากอาจารย์ได้ให้คำแนะนำความรู้ต่าง ๆ ข้อคิด และให้กำลังใจทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษา อาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนที่เน้นให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยได้ใช้วิธีการการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เช่น ใช้ข้อมูลจาก internet และ powerpoint รวมทั้งการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ทำให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอนไปประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ได้

2.3.2 อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านทรัพยากรเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษากินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ได้ไปขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปสามารถให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทาง และคอยให้กำลังใจแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังให้ข้อสังเกตว่าอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปต้องมีเวลาให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาได้ตลอด ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี บางคนจะปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัย โดยให้เหตุผลว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่ตรงประเด็น

2.3.3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านทรัพยากรเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษากินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีส่วนสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษา ส่วนวิธีการได้มาซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ดำเนินการโดยบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้สรรหาและแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษา ทำให้นักศึกษามองว่าเป็นการเสี่ยงโชคอย่างหนึ่ง แต่ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่โชคดีที่ได้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เข้าใจนักศึกษาและมีคุณลักษณะในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ที่ดี และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งให้นักศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยในประเด็นที่นักศึกษาเลือกศึกษา และสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้องและชัดเจน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีเวลาเพียงพอในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์และมีความสะดวกในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังให้ข้อคิดเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาคควรมีคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ที่จะสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ คือ ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่นักศึกษาทำ มีเวลาให้คำปรึกษา นักศึกษาสามารถเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาได้ง่าย พุดให้กำลังใจ เสริมแรงให้นักศึกษามีกำลังใจทำงาน มีความเป็นกันเอง ไม่ดูถูก ไม่ตอกย้ำข้อบกพร่อง ให้เกียรติต่อนักศึกษา เสียสละและอดทน ใจเย็น มีเมตตา เอาใจใส่นักศึกษา ติดตามและกระตุ้นนักศึกษอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลามาพบอาจารย์ที่ปรึกษา ในขณะที่อาจารย์มีเวลาในการให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา รวมทั้งนักศึกษายังขาดความต่อเนื่องในการทำวิทยานิพนธ์ทั้งที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ

2.3.4 แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านทรัพยากรเกี่ยวกับแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ โดยให้เหตุผลว่าแหล่งค้นคว้าทางวิชาการมีความสำคัญต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่มีต้นฉบับหรือตัวอย่างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงและแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และเห็นว่าทรัพยากรต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ วารสาร สื่อต่างๆ และคอมพิวเตอร์ ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ รวมทั้งการให้บริการต่างๆ เช่น การบริการถ่ายเอกสาร การบริการยืม คืน หนังสือ ยังขาดความคล่องตัว และเมื่อแหล่งค้นคว้าข้อมูลไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ให้ข้อมูลจึงเลือกไปใช้บริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการจากสถานศึกษาอื่นๆ เช่น หอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ หอสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งมีหนังสือเพียงพอและค่อนข้างครอบคลุมกับประเด็นที่นักศึกษาทำ รวมทั้งเป็นแหล่งค้นคว้าที่ใกล้ที่สุด การเดินทางสะดวก ประหยัดทั้งเวลาในการเดินทางและค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีแหล่งค้นคว้าข้อมูลจาก internet ซึ่งเป็นแหล่งค้นคว้าที่มีความสะดวกที่สุด ในการค้นคว้าข้อมูลมาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ด้วย

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์ ของผู้ให้ข้อมูลหลัก เกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ขั้นตอน แนวปฏิบัติ และการติดตามของ บัณฑิตวิทยาลัย

2.4.1 ขั้นตอน แนวปฏิบัติ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับขั้นตอนแนวปฏิบัติ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ทราบขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี และเห็นว่าขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ที่ยากที่สุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลและการอภิปรายผล เนื่องจากในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลนั้นนักศึกษาไม่ค่อยมีพื้นฐานทางด้านสถิติ และในส่วนของ การอภิปรายผล นักศึกษามีข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการอ้างอิง ไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดการวิเคราะห์และการหาเหตุผลมาสนับสนุนว่าทำไมผลการวิจัยจึงเป็นเช่นนั้น นอกจากนี้ขั้นตอนในการตรวจสอบแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์มีความล่าช้า โดยให้เหตุผลว่าเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์มีการสลับสับเปลี่ยนคนตรวจอยู่บ่อยๆ ทำให้การตรวจไม่มีความแน่นอน เพราะแต่ละคนมีหลักความคิดไม่เหมือนกัน เมื่อสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ได้ให้เหตุผลว่าเนื่องจากนักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนและการพิมพ์และขาดความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบคำผิดคำถูก การอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรม การเว้นวรรคตอน การเว้นระยะพิมพ์ และนักศึกษาบางคนเอาวิทยานิพนธ์ฉบับที่ไม่เป็นปัจจุบันมาให้ตรวจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลาในการตรวจ แต่เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัยสามารถให้คำแนะนำแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี

2.4.2 การติดตามของบัณฑิตวิทยาลัย

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นปัจจัยด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการติดตาม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่าบัณฑิตวิทยาลัยมีการติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา โดยการโทรศัพท์ติดตามและนัดประชุมเพื่อสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งติดตามข้อมูลความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ และมีการประชุมกลุ่มย่อย โดยการกำหนดปฏิทินการดำเนินงาน และนัดประชุมติดตามความก้าวหน้าอีกครั้ง ซึ่งผลจากการติดตามดังกล่าวทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการทำวิทยานิพนธ์ และบัณฑิตวิทยาลัยได้รับทราบปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนหาวิธีการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

การรับเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำวิจัยเข้ามาปฏิบัติงาน เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากขาดทักษะในการจัดพิมพ์เอกสาร ขาดความเข้าใจในการแก้ไขข้อมูลตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขาดการจัดสรรเวลาในการทำวิทยานิพนธ์และการทำงาน รวมทั้งเมื่อมีงานประจำเข้ามาจำนวนมากส่วนใหญ่จะเลือกทำงานโดยทิ้งวิทยานิพนธ์ไปก่อน ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวยังเป็นส่วนสำคัญในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากต้องมียค่าใช้จ่าย เช่น ค่าลงทะเบียนเรียน ค่าจัดพิมพ์เอกสาร ค่าถ่ายเอกสาร ค่าเดินทาง เป็นต้น ดังนั้นหากเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี เงินทุนมีไม่เพียงพอ ทำให้กระทบต่อการทำวิทยานิพนธ์เช่นกัน

ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร

การจัดการศึกษาในหลักสูตรมีการจัดให้เรียนรายวิชาเกี่ยวกับการวิจัยน้อยเกินไป โดยเฉพาะด้านสถิติทางการวิจัย โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้ ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลบางคนต้องไปจ้างให้คนอื่นวิเคราะห์ข้อมูลให้ ซึ่งบางครั้งเป็นการเสียค่าใช้จ่ายโดยเปล่าประโยชน์ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลไม่ได้เรียนรู้วิธีการหรือกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ด้วยตนเองทุกขั้นตอน ดังนั้นเมื่อผู้ให้ข้อมูลสอบวิทยานิพนธ์จึงไม่สามารถตอบคำถามของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในส่วนของบทที่ 3 4 และ 5 ได้ และการจัดแผนการศึกษาที่ให้เรียนรายวิชาให้หมดก่อนที่จะลงทะเบียนเรียนวิทยานิพนธ์ จึงต้องกลับไปทำงานได้เต็มที่ ทำให้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์จึงไม่เพียงพอ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ขาดความต่อเนื่องและล่าช้าไป นอกจากนี้การสอบวิทยานิพนธ์ที่มีตัวแทนจากทบวงมหาวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาร่วมสอบวิทยานิพนธ์ทำให้บรรยากาศในการสอบไม่เป็นกันเอง เกิดความเครียดก่อนเข้าห้องสอบ และคณะกรรมการบางท่านพูดไม่ถนัดน้ำใจ บางท่านเอาตัวเองมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินวิทยานิพนธ์ ทำให้เกิดความท้อแท้ในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งในการจัดสอบวิทยานิพนธ์แต่ละครั้งเป็นการจัดสอบแบบเป็นทีม ทำให้คนที่ยื่นเรื่องขอสอบก่อนต้องรอสอบพร้อมเพื่อนคนอื่นที่ยังทำวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จ ส่งผลให้กระบวนการจัดทำวิทยานิพนธ์ล่าช้า นอกจากนี้อาจารย์ประจำมีจำนวนน้อย ทำให้การแนะนำเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ไม่ทั่วถึง และเนื่องจากเป็นการเรียนภาคสมทบ ซึ่งใช้เวลาเรียนวันเสาร์และวันอาทิตย์ ทำให้ความผูกพันภายในกลุ่มนักศึกษามีน้อย

รวมทั้งทุกคนมีภาระงานมากจึงทำให้มีการติดต่อกันค่อนข้างน้อย ขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มเพื่อน

ปัจจัยด้านทรัพยากร

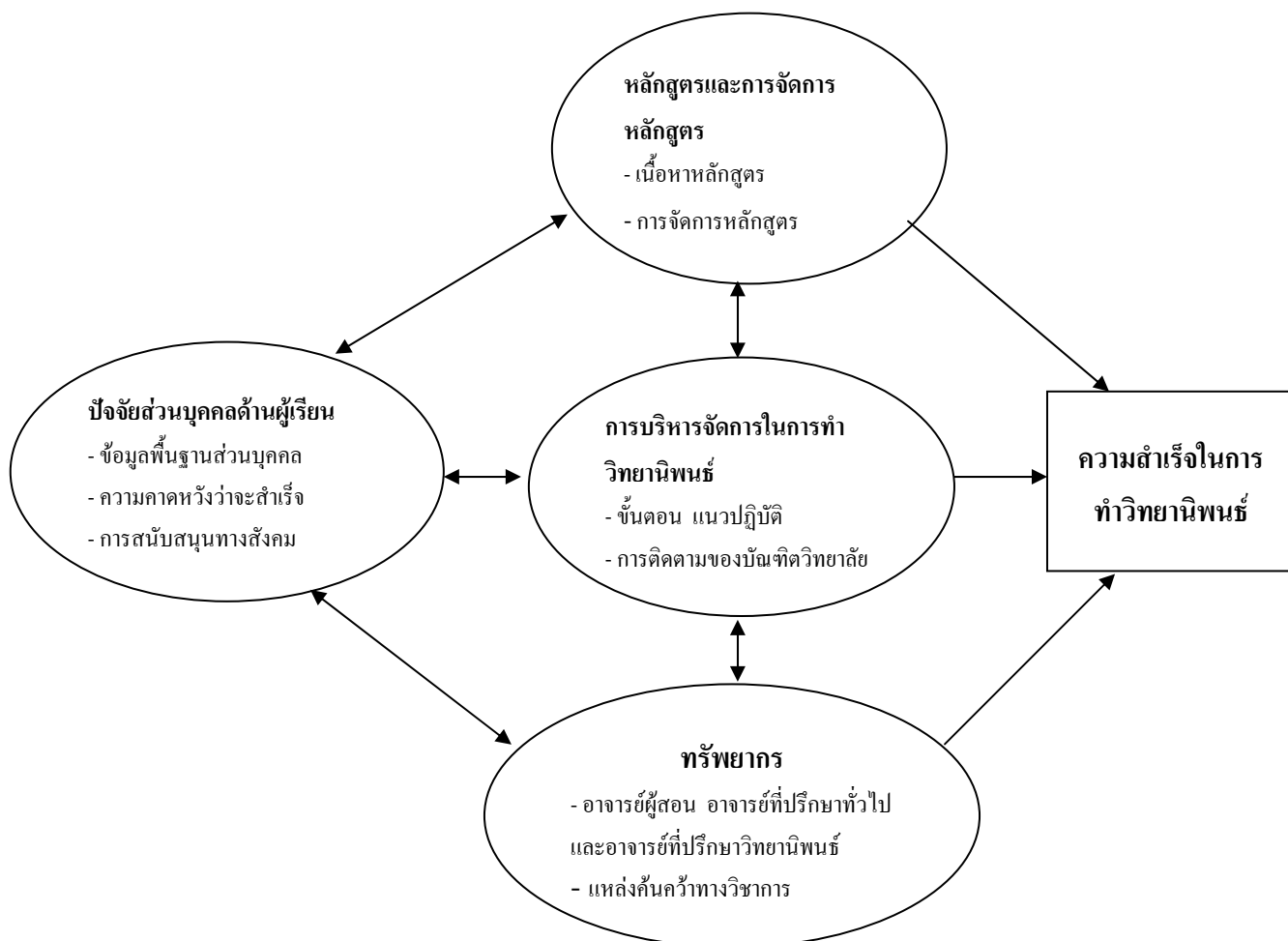
การเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนบางท่านใช้วิธีการสอน โดยเน้นการบรรยายมากกว่าการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการสอน ซึ่งไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย ขาดการเอาใจใส่ ดูแล และไม่ค่อยมีเวลาสำหรับให้คำปรึกษา บางครั้งเกิดปัญหาในการติดต่อประสานงาน รวมทั้งเรื่องสายสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ข้อมูลหลักกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ค่อนข้างจะมีน้อย ทำให้เกิดช่องว่างและความไม่เข้าใจกัน ตลอดจนเกิดความขัดแย้งระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา หรือระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วยกันที่เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักคนเดียวกัน เพราะแต่ละคนถือความคิดของตนเองเป็นหลัก ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความสับสน เหนื่อยใจ นอกจากนี้แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์ ด้านการศึกษามีไม่เพียงพอและไม่หลากหลาย ตำราที่มีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการในการทำวิทยานิพนธ์ และหนังสือที่มีอยู่เก่าเกินไปไม่สามารถนำมาใช้ในการอ้างอิงได้ รวมทั้งการให้บริการถ่ายเอกสารไม่มีความคล่องตัว บางครั้งไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ และปิดให้บริการเร็วเกินไป ทำให้มีเวลาในการค้นคว้าไม่เต็มที่

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์

การตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ยังไม่นิ่ง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจรูปแบบมีการเปลี่ยนคนตรวจอยู่บ่อยๆ ทำให้การตรวจไม่มีความแน่นอน เพราะคนตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์แต่ละคนต่างความคิด

อภิปรายผล

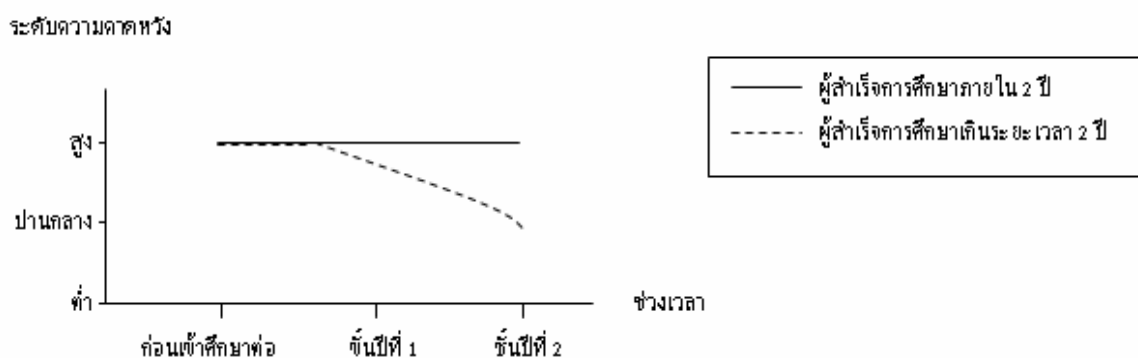
จากการศึกษาผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรค่าแก่การอภิปราย โดยจะอภิปรายตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

1. ความคาดหวังว่าจะสำเร็จ พบว่า ก่อนเข้าศึกษาต่อผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความคาดหวังสูงที่จะสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 2 ปี จากนั้นเมื่อเข้าศึกษาในชั้นปีที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคาดหวังสูงเช่นเดิม และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคาดหวังลดลง เมื่อเข้าศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นช่วงที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเริ่มทำวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคาดหวังสูงเช่นเดียวกัน และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคาดหวังลดลง ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 แสดงระดับความคาดหวังว่าจะสำเร็จของผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี

ผลการวิจัยที่พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ภายใน 2 ปีของผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ลดลง เมื่อเวลาผ่านไป 1 ปี และ 2 ปี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าช่วงก่อนเข้าศึกษาต่อผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคนมีความตั้งใจ มุ่งมั่น คิดว่าตนเองมีความสามารถและความพยายามเพียงพอในการเรียนให้สำเร็จภายในเวลา 2 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ แบนดูรา (อ้างถึงใน กุลวรรณ นาครักษ์, 2550 : 12 – 13) กล่าวถึงความคาดหวังของบุคคลไว้ 2 ลักษณะ คือ ความคาดหวังในความสามารถ (efficacy expectation) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่า ตนเองสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่างที่กำหนดไว้ได้เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ และความคาดหวังในผลลัพธ์ (outcome expectation) เป็นการคาดคะเนของบุคคลว่าพฤติกรรมที่จะปฏิบัตินั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง และเมื่อเริ่มเข้าศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคาดหวังสูงเช่นเดิม เนื่องจากได้มีการวางแผนการเรียนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีการจัดสรรเวลาในการเรียนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเมื่อเริ่มทำวิทยานิพนธ์ได้รับการดูแลและให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่มีความคาดหวังลดลง เนื่องจากส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนการเรียนแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และไม่ได้จัดสรรเวลาในการทำวิทยานิพนธ์อย่างชัดเจน รวมทั้งเมื่อเริ่มทำวิทยานิพนธ์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษา ไม่สะดวกในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา ตลอดจนมีภาระงานประจำที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ แบนดูรา (อ้างถึงใน กุลวรรณ นาครักษ์, 2550 : 12 – 13) มองพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมไม่แยกจากกัน เชื่อว่ามนุษย์มักจะใช้เงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล และ

ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของบุคคลจะมีส่วนช่วยตัดสินใจในการปฏิบัติครั้งต่อไป พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรขึ้นอยู่กับการเรียนรู้จากสังคม สิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในบุคคล และสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (อ้างถึงใน ณัฐพงษ์ จันทร์ก้อน. 2546 : 49) กล่าวว่า การวางแผนการเรียนมีทั้งการวางแผนระยะยาวตลอดหลักสูตรเพื่อให้เรียนได้ครบตามหลักสูตรและการวางแผนในแต่ละภาคเรียน การจัดการตารางเรียนก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนการเรียน เนื่องจากนักศึกษาที่เรียนดีจะรู้จักการจัดการตารางเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปฏิบัติตามตารางเวลาได้ ซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา รวมทั้งความมีวินัยในตนเอง เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ แม้จะมีอุปสรรคก็จะไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนประสบความสำเร็จ นอกจากนั้น การแบ่งเวลาในการเรียนสำหรับผู้ที่ไม่มีเวลาเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติได้ ผู้เรียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพหรือมีงานทำอยู่แล้ว การศึกษาของบุคคลดังกล่าวจะศึกษาไปพร้อมกับการทำงาน ฉะนั้นต้องมีการแบ่งเวลาให้เหมาะสม อย่งไรก็ตามผู้เรียนบางคนมีภาระการทำงานมากทำให้มีเวลาในการศึกษาน้อยจึงทำให้เกิดปัญหาในการเรียน ซึ่งอาจจะทำให้การเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

2. การสนับสนุนทางสังคม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน อาจารย์ และผู้บังคับบัญชา มีส่วนช่วยผลักดันไปสู่ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ โดยการให้กำลังใจ กำลังกาย และกำลังทรัพย์ แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เม็คเน็ด (อ้างถึงใน สุธีรา ตั้งตระกูล. ม.ป.ป : 19) ได้ศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมกับการเผชิญความเครียดในผู้ป่วยที่ไร้ความสามารถ โดยการประเมินสิ่งที่คุกคามและการตอบสนองต่อความเครียด ผลการศึกษา พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด กล่าวคือ แรงสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อการลดอุบัติการณ์ของความเครียดในชีวิต ช่วยให้ผู้รับรู้เหตุการณ์เครียด สามารถควบคุมตนเองและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคมทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง มีอารมณ์มั่นคง รู้สึกมั่นใจและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ตลอดจนมีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียนและการดำรงชีวิต จึงส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลหลักประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กุลาธรรม นาครักษ์ (2550 : 13-14) ได้กล่าวไว้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง สิ่งที่ได้รับแรงสนับสนุนได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนด้านจิตใจจาก

ผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่ม แล้วมีผลทำให้ผู้รับได้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ผู้รับต้องการ

ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการหลักสูตร

1. เนื้อหาหลักสูตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรมีความครบถ้วน เหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้เรียน แต่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรยังขาดเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติในการวิจัย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลและการใช้โปรแกรม SPSS ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้ามาศึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างทั้งในด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ พื้นฐานความรู้ ความสามารถ และจุดมุ่งหมายในการศึกษาต่อ จึงทำให้ความสามารถในการรับรู้แตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารซึ่งจะมีโอกาสได้รับการอบรมความรู้ด้านการวิจัยมาบ้างแล้ว ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่เป็นพนักงานและประกอบอาชีพทางธุรกิจซึ่งมีโอกาสได้รับการอบรมความรู้ด้านการวิจัยน้อยกว่า แต่ทั้งนี้เนื้อหาสาระของหลักสูตรต้องมีความเหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้เรียนด้วย จึงทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างครบถ้วนตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540 : 7-9) ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน มีการกำหนดเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน ซึ่งเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ มีความสำคัญในฐานะที่เป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่สมบูรณ์จะผนวกความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะคิดเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้ พัฒนานิสัย ระบบความคิดและการกระทำที่เหมาะสมประกอบกันไป

ในขณะที่เดียวกันกลับพบว่าผู้ให้ข้อมูลร่วม (ผู้บริหารหลักสูตรฯ) ได้ให้ข้อมูลว่าการจัดรายวิชาไว้ในหลักสูตรค่อนข้างครบถ้วนตามหลักที่ผู้บริหารการศึกษาต้องเรียนรู้ ส่วนรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยนั้น ทางหลักสูตรได้จัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัย รายวิชาค้นคว้าอิสระ รวมทั้งรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้บริหารการศึกษาเพื่อใช้สำหรับการค้นคว้าข้อมูลในการทำวิจัย

2. การจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่ามหาวิทยาลัยต้องมีมาตรฐานในกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้สมัครซึ่งต้องสำเร็จการศึกษาทางด้านบริหารการศึกษาหรือมีประสบการณ์ทางด้านบริหารการศึกษา รวมทั้ง

วัดความรู้พื้นฐานทางวิชาการด้วยการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์แบบเข้ม ส่วนจำนวนนักศึกษาที่รับเข้ามาต้องสมดุลกับจำนวนอาจารย์ประจำ และการจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาต้องจัดให้อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมาทำการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตน์ ยี่นานาน (ม.ป.ป. : 1-3) ได้ทำวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏนครปฐม (พ.ศ. 2542 – 2545) พบว่า ข้อเสนอแนะในการเปิดสอนระดับปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ได้แก่ การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาควรเป็นผู้สำเร็จปริญญาตรีที่สาขาตรงกับหลักสูตร และสถาบันควรมีอาจารย์ผู้สอนในสาขาอย่างเพียงพอ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการไม่เคร่งครัดเรื่องเกณฑ์คัดเลือกนักศึกษาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาไม่ประสบความสำเร็จ รวมไปถึงความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนระดับปริญญาโท ได้แก่ ภาษาอังกฤษ และระเบียบวิธีวิจัย แต่ในสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ นั้นค่อนข้างเป็นเรื่องยากที่จะได้นักศึกษาที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ดังกล่าว เพราะนักศึกษาที่มาสมัครส่วนใหญ่จะมีคุณสมบัติไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากมีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียงกัน เปิดรับนักศึกษาในสาขาเดียวกัน และเปิดรับเป็นจำนวนมาก บางสถาบันมีหลักสูตรที่ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์เป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ที่ต้องการสำเร็จเร็วมองเห็นว่า การเรียนที่มหาวิทยาลัยใหญ่ที่ต้องทำวิทยานิพนธ์นั้นเรียนยากกว่าและต้องใช้เวลามากกว่า ดังนั้นในโอกาสต่อไปหากจะคัดเลือกด้วยเกณฑ์ที่กำหนดอาจประสบปัญหาว่ามีผู้ผ่านเกณฑ์เพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นมหาวิทยาลัยอาจจะต้องขยับเลิกสาขาดังกล่าวก็เป็นได้ นอกจากนี้การเปิดสอนระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการแข่งขันกันมาก เพราะถือเป็นการหารายได้ของมหาวิทยาลัยวิธีหนึ่ง ดังนั้นโอกาสที่จะคัดเลือกคนเข้ามาศึกษาต่อจึงเป็นเรื่องยาก แต่ควรมีการทดสอบเพื่อปรับพื้นฐาน ความรู้ความสามารถ เพื่อให้มีโอกาสได้เท่าเทียมกัน

ในส่วนของการจัดแผนการศึกษาของหลักสูตรควรจัดรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยให้นักศึกษาเรียนในภาคการศึกษาแรก ๆ เพื่อให้นักศึกษาจะได้นำความรู้และประสบการณ์ในการเรียนไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และการจัดแผนการศึกษาให้นักศึกษาเรียนรายวิชาให้ครบก่อนที่จะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ทำให้นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้การที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสอบวิทยานิพนธ์โดยการเชิญอาจารย์จากภายนอกมาเป็นกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งข้อดี คือ ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจและมีมุมมองในการทำวิทยานิพนธ์ที่ชัดเจนขึ้น ส่วนข้อเสีย คือ บรรยากาศในการสอบวิทยานิพนธ์ไม่ค่อยมีความเป็นกันเอง ทำให้นักศึกษาเครียด รวมทั้งเมื่อเข้าห้องสอบกรรมการแต่ละท่านไม่มีความชัดเจน ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสน และในส่วนของมหาวิทยาลัยควรมีการทำ ความเข้าใจกับกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกในการกำหนดมาตรฐานว่า ควรสอบหรือชี้แนะนักศึกษาให้เข้าใจด้วย

วิธีการใด เพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ของนักศึกษาและระดับที่ศึกษา สาเหตุที่นักศึกษาเกิดความเครียดและไม่มั่นใจในการสอบวิทยานิพนธ์ อาจเนื่องจากความไม่ลึกซึ้งในกระบวนการวิจัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการทบทวนหรือเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาก่อนสอบเพื่อสร้างความมั่นใจ

ปัจจัยด้านทรัพยากร

1. อาจารย์ผู้สอน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษา เนื่องจากอาจารย์ได้ให้คำแนะนำความรู้ต่าง ๆ ข้อคิด และให้กำลังใจทำให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนที่เน้นให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยได้ใช้แหล่งวิทยาการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เช่น ใช้ข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต และ powerpoint รวมทั้งการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ซึ่งนักศึกษสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอนไปประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ได้ สอดคล้องกับ ฉิรนุช จงอารี (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนของอาจารย์ผู้สอนแต่ละคนนั้นขึ้นอยู่กับทักษะและลักษณะของตนเอง (teaching skill and style) และการสอนนั้นเป็นการนำทักษะหลายด้านมาผสมผสานกัน การนำเทคนิคมาประกอบการเสริมทักษะในการสอนนั้นจะช่วยให้การสอนดีขึ้น ดังนั้นในการสอนของอาจารย์จึงต้องใช้ทักษะหลายด้านร่วมกับประสบการณ์ด้วย อาจารย์ต้องสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และต้องมุ่งจัดสรรการเรียนรู้ไปในทิศทางที่ดีและมีคุณธรรมในสังคม บทบาทการสอนของอาจารย์จะต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ ดังนี้ 1) สอนเนื้อหาวิชาการตามหลักสูตรในวิชาที่ตนทำหน้าที่ 2) สอนการปรับตัวให้เหมาะสมในสังคม 3) สอนให้ศิษย์ได้เติบโต มีความคิดที่มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพในสังคม นอกจากนี้อาจารย์จะต้องเข้าใจบทบาทความเป็นอาจารย์ของตนเองแล้ว อาจารย์จะต้องมีความสามารถ ดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างชัดเจน 2) การประเมินการเรียนการสอน 3) จิตวิทยาการเรียนรู้อ 4) การจัดทำแผนการสอน 5) การนำโสตทัศนูปกรณ์มาช่วยสอน 6) โปรแกรมการสอนแบบระบบการศึกษา

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลบางคนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันว่าอาจารย์ผู้สอนบางคนยังไม่มี การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินต์ สังข์เสตม (2544 : 34) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับทหารกองประจำการ พบว่า ผู้สอน หรือครูประจำกลุ่ม ขาดการอบรมเพิ่มเติมในเนื้อหาวิชาเฉพาะ และการใช้สื่อทำให้ไม่สามารถแนะนำแนวทางในการศึกษาให้กับนักศึกษาได้ดีเท่าที่ควร ทำให้กระทบต่อการเรียนการสอน การสอบและการสำเร็จการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ พรศรี โรจน์มณี (2540 : 68-70) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการสอนของอาจารย์วิชาบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการบัญชี ในด้านการเตรียมการสอน ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านผู้เรียน โดยรวมแล้วมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนเป็นปัญหาระดับมาก รองลงมาที่เป็นปัญหาระดับน้อย ในด้านเนื้อหาวิชา ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอนและด้านผู้เรียน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักขาดการบูรณาการเนื้อหาเชื่อมโยงกับการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการค้นหาองค์ความรู้ในศาสตร์ เพื่อหาคำตอบตามที่กำหนดไว้ในวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนบางท่านขาดทักษะหรือประสบการณ์ในการฝึกให้นักศึกษาคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียนรู้การทำวิจัยอย่างชัดเจน ซึ่งในการสอนระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการสอนที่มุ่งเน้นเพื่อถ่ายทอดความรู้น้อยลง แต่ควรเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การเข้าถึงความรู้ด้วยตนเอง และเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนมากขึ้น เน้นการพัฒนาทักษะการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการบูรณาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถไปต่อยอดความคิดได้นั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ นักศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการทำวิทยานิพนธ์เป็นการนำกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการจากสิ่งที่ได้เรียนมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ถ้านักศึกษาได้รับการถ่ายทอดความรู้และการพัฒนาทักษะเหล่านี้ ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ประสบความสำเร็จได้ และสามารถนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่เมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรรณัทศุภพิพัฒน์ (2541 : 167 - 168) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาว่า ควรเป็นผู้มีความสามารถด้านวิชาการ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ทำการสอน ใฝ่รู้ สนใจติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ ต้องก้าวทันโลก มีความสามารถด้านการสอนโดยมีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลการสอนเป็นไปตามจุดหมายที่วางไว้ สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิเคราะห์ กล้าแสดงความคิดเห็นรู้จักใช้กระบวนการหรือสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและติดตามการสอนตลอดเวลา

2. อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ได้ไปขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปสามารถให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทาง และคอยให้กำลังใจแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเมื่อนักศึกษามีปัญหาหรือข้อสงสัยอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปต้องมีเวลาให้นักศึกษาเข้าพบ

เพื่อขอคำปรึกษาได้ตลอด ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยส่วนใหญ่จะปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่ตรงประเด็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ อภิภา ปรัชญพฤทธิ และปัทมศิริ ชีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ (2549 : 2) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา นิสิตระดับปริญญาตรีและปริญญาโทให้ความคิดเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบันมีบทบาทในด้านนี้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตปริญญาเอกให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น 2) บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา นิสิต ทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกมีความคิดเห็นว่าการพัฒนา นิสิต โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา 3) บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงาน นิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความคิดเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบันมีบทบาทด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงานอยู่ในระดับมาก 4) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบัน พบว่า นิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในทุกด้าน ทั้งด้านการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาด้านการพัฒนา นิสิต และด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงาน โดยอาจารย์ที่ปรึกษามีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยสูงกว่าความคิดเห็นของนิสิต ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ข้อค้นพบในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ได้ไปขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักอาจมีปัญหาบางประการกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เช่น ไม่สามารถขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ หรือมีความขัดแย้งกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จึงต้องหาที่พึ่งซึ่งสามารถให้คำแนะนำได้ใกล้เคียงกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปมีการอธิบาย ชี้แจงให้ความเข้าใจที่ง่ายและเป็นรูปธรรมมากกว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และหากอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ตามคู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย เมื่อนักศึกษามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียน หรือการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปสามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่นักศึกษาได้เป็นอย่างดี และแก่นักศึกษาได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ และขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์

ที่ถูกต้องแล้ว ทำให้นักศึกษาสามารถวางแผนล่วงหน้าก่อนลงมือทำจริงได้ มีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมทั้งการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเป็นระบบมากขึ้น

3. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี และผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำเร็จการศึกษาเกินระยะเวลา 2 ปี ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีส่วนสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นั้น บัณฑิตวิทยาลัยได้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษา ทำให้นักศึกษามองว่าเป็นการเสี่ยงโชคอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่โชคที่ได้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เข้าใจนักศึกษาและมีคุณลักษณะในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ดี ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่บัณฑิตวิทยาลัยได้แต่งตั้งให้นักศึกษานั้น อาจารย์แต่ละท่านมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยในประเด็นที่นักศึกษาเลือกศึกษา และสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้องและชัดเจน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีเวลาเพียงพอในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์และมีความสะดวกในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง แต่มีผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนต้องการเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วยตนเอง เนื่องจากมีมุมมองว่าการทราบลักษณะอาจารย์จะช่วยให้สามารถทราบว่าจะทำงานร่วมกันได้หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช มิชาญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ผู้วิจัยน่าจะสามารถเลือกประธานและกรรมการร่วมได้เอง จะช่วยให้ผู้วิจัยและคณะกรรมการที่ปรึกษามีความเข้าใจตรงกันขึ้นการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์

โดยภาพรวมแล้วอาจารย์ที่ปรึกษาควรมีคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ที่จะสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ คือ ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่นักศึกษาทำ มีเวลาให้คำปรึกษา นักศึกษาสามารถเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาได้ง่าย พุดให้กำลังใจ เสริมแรงให้นักศึกษามีกำลังใจทำงาน มีความเป็นกันเองไม่ดูถูก ไม่ตอกย้ำข้อบกพร่อง ให้เกียรติต่อนักศึกษา เสียสละและอดทน ใจเย็น มีเมตตา เอาใจใส่นักศึกษา ติดตามและกระตุ้นนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลามาพบอาจารย์ที่ปรึกษา ในขณะที่อาจารย์มีเวลาในการให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา รวมทั้งนักศึกษายังขาดความต่อเนื่องในการทำวิทยานิพนธ์ทั้งที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกลักษณ์ ล้อมลาย และศศิธร ไทยรินทร์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อการแนะนำ ควบคุม และให้การปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์ควรมีลักษณะของความเป็นคนมีคุณธรรมและเมตตาธรรม ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นประธานหรือกรรมการที่ปรึกษา และควรมีประสบการณ์ในการวิจัยมาก่อน ต้องสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงอาจารย์จะต้องสนใจที่จะหาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ต้องเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาและผู้อื่น ขณะเดียวกันต้องรู้จักใช้คำพูดที่เหมาะสมและสุภาพอ่อนโยน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทรงธรรม ชีระกุล (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า มหบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง คือ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และมีข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบความสำเร็จ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาควรทุ่มเทเวลาเอาใจใส่ดูแลและให้คำปรึกษาแนะนำนิสิตอย่างเต็มที่ อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีประสบการณ์การวิจัยและมีตำแหน่งทางวิชาการ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เปรียบเสมือนสื่อที่สามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้และคำตอบของประเด็นปัญหาที่นักศึกษาได้ทำการวิจัยค้นคว้า ถ้านักศึกษาได้อาจารย์ที่ปรึกษาดี ถือว่าการทำวิทยานิพนธ์มีความสำเร็จไปแล้วเกือบครึ่ง ในทางกลับกันถ้าได้อาจารย์ที่ปรึกษาที่ไม่มีคุณภาพจะทำให้วิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์และมีคุณภาพนั้นเป็นไปได้ยาก โดยทั่วไปการเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของแต่ละสถาบันไม่แตกต่างกันมากนัก และการเลือกอาจารย์ที่เหมาะสมจะช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามีความราบรื่นยิ่งขึ้น การศึกษาลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนจึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งลักษณะสำคัญที่สุดของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ฐิขึ้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ มีเวลาให้นักศึกษาจริงจังต่อนักศึกษา มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการและการวิจัย รวมทั้งมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญที่ทำให้การวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามีคุณภาพและประสบความสำเร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชนิตา รัชย์พลเมือง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549 : 24) ได้กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ เป็นผู้รู้ด้านวิชาการ และการวิจัย รู้หลักจิตวิทยาในการให้คำแนะนำและคำปรึกษา รู้จักนิสิตนักศึกษาในความดูแล และรู้จักปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่าแหล่งค้นคว้าทางวิชาการมีความสำคัญต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่มีต้นฉบับหรือตัวอย่างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงและแหล่ง

ค้นคว้าหาข้อมูลมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในส่วนของทรัพยากร เช่น หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ วารสาร สื่อต่าง ๆ และคอมพิวเตอร์ที่มีในมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ พบว่า ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ รวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ เช่น การบริการถ่ายเอกสาร การบริการยืม คืน หนังสือ ยังขาดความคล่องตัว และเมื่อแหล่งค้นคว้าข้อมูลไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงเลือกไปใช้บริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการจากสถานศึกษาอื่นๆ เช่น หอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ หอสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และวิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งมีหนังสือเพียงพอและค่อนข้างครอบคลุมกับประเด็นที่นักศึกษาทำ รวมทั้งเป็นแหล่งค้นคว้าที่ใกล้ที่สุด การเดินทางสะดวก ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง นอกจากนี้มีการค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นแหล่งค้นคว้าที่มีความสะดวกที่สุด ในการค้นคว้าข้อมูลมาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนัยศักดิ์ โกวิทวิบูล (2543) ได้ศึกษาสภาพการใช้ ความต้องการ และลักษณะการใช้สารนิเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรีรวมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้บริการสารนิเทศ พบว่า บุคลากรที่คอยแนะนำด้านบริการไม่ค่อยตอบคำถาม ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และบุคลากรมีน้อย ส่วนปัญหาด้านครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ที่ใช้ค้นข้อมูลมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้มีปัญหาด้านวัสดุห้องสมุด คือ วัสดุทุกประเภทมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ หนังสือเนื้อหาเก่ามาก ไม่ทันสมัย ไม่สามารถนำมาประกอบอ้างอิงในการค้นคว้าทำรายงานได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนาพร แยมเทศ (2546) ได้ศึกษาบทบาทของห้องสมุดในการสนับสนุน การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัญหาการใช้ห้องสมุดด้านทรัพยากรสารสนเทศด้านปริมาณตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์เห็นว่า ขาดแคลนหนังสือหรือทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัยเป็นปัญหาลำดับที่ 1 ปัญหาลำดับที่ 2 คือ ทรัพยากรสารสนเทศมีไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาด้านคุณภาพของทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษาและอาจารย์เห็นว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่มีไม่สอดคล้องกับวิชาที่เปิดสอนเป็นลำดับที่ 1 ส่วนปัญหาลำดับที่ 2 คือ ไม่พบหนังสือบนชั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พร พรหมหาราช (2544) ได้ทำการศึกษาปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาด้านแหล่งค้นคว้าภายในมหาวิทยาลัยเป็นปัญหาที่นักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะแหล่งค้นคว้าภายในมหาวิทยาลัยจะเป็นสิ่งที่ช่วยในการสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาให้เป็นที่ไปตามแผนการทำวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำวิทยานิพนธ์จำเป็นต้องอาศัยข้อมูล แหล่งอ้างอิงต่างๆ จากวิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา วารสาร มาสนับสนุนงานวิจัย รวมทั้งนำข้อมูล มาเปรียบเทียบและเป็นแบบอย่างในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเอง ดังนั้นการอำนวยความสะดวก

สะดวกและการจัดหาทรัพยากรในแหล่งค้นคว้าวิชาการต้องมีความพร้อมทุกด้าน โดยเฉพาะตัวอย่างวิทยานิพนธ์จากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ต้องมีความหลากหลายและมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา รวมถึงการบริการอินเทอร์เน็ตและการมีเครือข่ายในการขอใช้ฐานข้อมูลงานวิจัยร่วมกับสถาบันอื่นๆ ซึ่งปัจจุบันการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์มีความจำเป็นมากต่อการทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากใช้งานได้สะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย ตลอดจนหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้ทำให้นักศึกษามีข้อมูลที่พร้อมสำหรับการนำไปพัฒนาวิทยานิพนธ์ของตนเองให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉิรนุช จงอารี (2542 : 122) ได้ศึกษาแนวทางการเร่งรัดการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ด้านการบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ควรจะมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดซื้อ จัดหา เอกสาร หนังสือ ตำราที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ให้มีจำนวนเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ควรจะมีการสำรวจหนังสือ ตำราที่เก่า ล้าสมัย ซึ่งไม่สามารถนำข้อมูลมาประกอบการอ้างอิงได้ และควรพัฒนาวิธีการที่จะบริการผู้ใช้ห้องสมุด โดยให้เข้าถึงหนังสือได้อย่างรวดเร็ว

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์

1. ขั้นตอน แนวปฏิบัติ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่าทราบขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี และขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ที่ยากที่สุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลและการอภิปรายผล เนื่องจากในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลนั้นนักศึกษาไม่ค่อยมีพื้นฐานทางด้านสถิติ และในส่วนของ การอภิปรายผล นักศึกษามีข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการอ้างอิงไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดการวิเคราะห์และการหาเหตุผลมาสนับสนุนว่าทำไมผลการวิจัยจึงเป็นเช่นนั้น ส่วนขั้นตอนในการตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์มีความล่าช้า ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล เอกวางกุล (2541) ได้ทำการวิจัย ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา ได้แก่ ไม่ได้เตรียมตัวในการหาประเด็นปัญหาและไม่เข้าใจกระบวนการทำวิทยานิพนธ์

ในทางกลับกันเมื่อสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ ได้ให้เหตุผลว่าเนื่องจากนักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนและการพิมพ์และขาดความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบคำผิดคำถูก การอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรม การเว้นวรรคตอน การเว้นระยะพิมพ์ และนักศึกษบางคนเอาวิทยานิพนธ์ฉบับที่ไม่เป็นปัจจุบันมาให้ตรวจรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลาในการตรวจ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำวิทยานิพนธ์มีความสำคัญทุกขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนขึ้นอยู่กับทักษะและประสบการณ์ของนักศึกษา ถ้านักศึกษาขาดทักษะหรือประสบการณ์ในขั้นตอนไหน นักศึกษาจะรู้สึกว่ายากกว่าขั้นตอนนั้นยาก โดยจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ขาดทักษะเกี่ยวกับการใช้สถิติ และการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการอภิปรายผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้อยู่ที่การฝึกฝนของแต่ละคน ถ้ามีความเข้าใจในกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน รวมทั้งมีความละเอียด รอบคอบ ย่อมประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชนิตา รัชกุลพลเมือง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549 : 57 - 58) ได้กล่าวว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการอ่านไม่พอ ขาดการบูรณาการความคิด การนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาเขียนต่อกัน โดยไม่มีการสังเคราะห์ ไม่สามารถเสนอความคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ให้เข้าใจได้ รวมทั้งไม่มีความรู้ความเข้าใจระเบียบวิธีวิจัยหรือเข้าใจน้อย

2. การติดตามของบัณฑิตวิทยาลัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่า บัณฑิตวิทยาลัยมีการติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา โดยการโทรศัพท์ติดตามนักศึกษาและนัดนักศึกษามาประชุมเพื่อสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้มีการประชุมกลุ่มย่อย มีการกำหนดปฏิทินการดำเนินงานไว้นักศึกษาควรทำอะไร ช่วงไหน ซึ่งผลจากการติดตามดังกล่าว ทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการทำวิทยานิพนธ์ และบัณฑิตวิทยาลัยได้รับทราบปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนหาวิธีการแก้ไข ปัญหาหรือปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การรับเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำวิจัยเข้ามาปฏิบัติงาน เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ พงกะพรรณ ตะกลมทอง (2551 : 6-7) ได้กล่าวว่า การติดตาม (monitoring) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงวิธีการปฏิบัติให้ผลงานเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมุ่งที่จะตอบคำถามหลักว่าในการดำเนินงานนั้นได้รับทรัพยากรครบถ้วนหรือไม่ ได้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดหรือไม่ ได้ผลตรงตามที่กำหนดหรือไม่ ข้อมูลจากการติดตามจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเร่งรัดให้งาน/โครงการดำเนินไปตรงตามเป้าหมายของแผนและแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำวิทยานิพนธ์ต้องทำอย่างต่อเนื่อง แต่หากนักศึกษาขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ ดังนั้นจึง ต้องมีการติดตามนักศึกษาเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น และเป็นการเร้าใจให้นักศึกษา ทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด เมื่อบัณฑิตวิทยาลัยได้ข้อมูลย้อนกลับสามารถนำไป ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เซอร์ทเซอร์ และ สโตน (อ้างถึงใน อัญชลี การุณวรรณนะ, 2548 : 5) มีแนวคิดว่าการติดตามเป็น วิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อเป็นเครื่องกำหนดว่าบุคคลมีการพัฒนาในหน้าที่การงานของเขาหรือไม่ รวมทั้ง การนำไปใช้หรือปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ และมีการพัฒนาหลังจากนั้นหรือไม่ นอกจากนี้ ยังเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของบุคคลเหล่านี้ด้วย

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

จากการศึกษาผู้วิจัยได้พบประเด็นปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ที่ควรค่าแก่การอภิปราย ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากขาดทักษะในการ จัดพิมพ์เอกสาร ขาดความเข้าใจในการแก้ไขข้อมูลตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ขาดการจัดสรรเวลาในการทำวิทยานิพนธ์และการทำงาน รวมทั้งงานประจำที่มีผลต่อการ ทำวิทยานิพนธ์ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักขาดทักษะในด้านต่าง ๆ ที่ จำเป็นต้องใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ อีกทั้งมีงานประจำเข้ามามาก ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลหลักเลือก ทำงานโดยทิ้งวิทยานิพนธ์ไปก่อน การทำวิทยานิพนธ์จึงไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก เกิดความท้อแท้ หมดความพยายาม คิดว่าตนเองไม่สามารถที่จะทำวิทยานิพนธ์ทันตามเวลาหรือตาม แผนที่กำหนดไว้ได้ ส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์ล่าช้าไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูรา (Bandura) (อ้างถึงใน กุลวรรณ นาครัถย์, 2550 : 12 – 13) ได้กล่าวว่า บุคคลจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ เชื่อว่าเกินความสามารถของตน และจะปฏิบัติพฤติกรรมที่พิจารณาแล้วว่าตนเองมีความสามารถที่ จะปฏิบัติได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองยังเป็นตัวกำหนดความมากน้อย และความคงทนของ การใช้ความพยายามของบุคคล บุคคลที่ไม่ค่อยแน่ใจในความสามารถของตนเองมักไม่ค่อยใช้ความ พยายามหรือเลิกปฏิบัติพฤติกรรมได้ง่าย เมื่อเผชิญปัญหาหรืออุปสรรค ในขณะที่บุคคลที่มีการรับรู้ ความสามารถของตนเองสูง จะใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อเอาชนะอุปสรรคและบุคคลที่มีความ พยายามสูงมักจะปฏิบัติพฤติกรรมได้สำเร็จ

ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการ

การจัดการศึกษาในหลักสูตรมีการจัดให้เรียนรายวิชาเกี่ยวกับการวิจัยน้อยเกินไป ทำให้ได้รับความรู้ด้านการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะด้านสถิติทางการวิจัย รวมทั้งการจัดแผนการศึกษาให้นักศึกษาเรียนรายวิชาให้ครบก่อนที่จะลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ ทำให้นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการทำวิทยานิพนธ์ ส่งผลให้นักศึกษาไม่มีเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ และขาดการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเพื่อนร่วมชั้น

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ความจริง โดยผู้วิจัยจะต้องปรับกระบวนการวิจัยให้สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาค้นคว้า ซึ่งไม่มีขั้นตอนที่คงที่แน่นอน ต้องปรับให้เป็นไปตามเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องเข้าใจกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอนอย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับแนวคิดของ ชนิตา รัศมีพลเมือง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549 : 60 - 61) ได้กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจำนวนมากเห็นว่าการทำวิทยานิพนธ์เป็นเรื่องยาก เพราะเป็นงานวิจัยเรื่องแรกและไม่มีความมั่นใจ กลุ่มที่ทำได้ทุกอย่างยกเว้นวิทยานิพนธ์ มักโทษว่าเหตุที่ทำวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จเพราะการทำวิทยานิพนธ์ไม่มีสูตรสำเร็จหรือมาตรฐานที่แน่นอน ไม่ได้รับการฝึกทักษะการวิจัยที่เพียงพอ และไม่ได้รับความเอาใจใส่จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้การที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสอบวิทยานิพนธ์โดยการเชิญอาจารย์จากภายนอกมาเป็นกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบทำให้บรรยากาศในการสอบวิทยานิพนธ์ไม่ค่อยมีความเป็นกันเอง นักศึกษากังวล เครียด ประหม่า รวมทั้งเมื่อเข้าห้องสอบกรรมการแต่ละท่านถามในประเด็นที่แตกต่างกัน ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสนจนบางครั้งตอบคำถามของกรรมการไม่ตรงประเด็น ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กรรมการสอบวิทยานิพนธ์แต่ละท่านใช้เกณฑ์ในการวิพากษ์วิทยานิพนธ์ในประเด็นที่ต่างกัน รวมทั้งขาดการให้กำลังใจนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียด ไม่มั่นใจในการตอบคำถาม ซึ่งสอดคล้องกับ ปัทมาพร เย็นบำรุง (2546 : 7-10) ได้กล่าวว่า คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ต้องทำหน้าที่ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ร่างรายงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ยังควรสร้างบรรยากาศของการสอบวิทยานิพนธ์ให้มีความเป็นมิตรด้วย

ปัจจัยด้านทรัพยากร

ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย บางครั้งเกิดปัญหาในการติดต่อประสานงาน รวมทั้งเรื่องสายสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ข้อมูลหลักกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ค่อนข้างจะมีน้อย ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมทั้งเกิดความขัดแย้งระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา และระหว่างอาจารย์ที่

ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วยกันที่เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักคนเดียวกัน ไม่ยอมลงรอยกันเพราะถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์ประจำมีไม่เพียงพอและด้วยข้อจำกัดของเกณฑ์ในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยจึงต้องสรรหาอาจารย์จากภายนอกมหาวิทยาลัยมาช่วยในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษา ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาในการติดต่อประสานงาน ปัญหาเรื่องสายสัมพันธ์ ฯลฯ ส่งผลเกิดความขัดแย้งระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา ดังนั้นถ้ามีความจำเป็นที่จะต้องแต่งตั้งอาจารย์จากภายนอกมหาวิทยาลัยมาเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยต้องพิจารณาคุณลักษณะของอาจารย์แต่ละท่านให้ถี่ถ้วนว่ามีความเหมาะสมที่จะแต่งตั้งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช และนางลัดดา วิรัชชัย (2546 : 31-32) ได้สรุปบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ 9 บทบาท คือ 1) บทบาทในฐานะนักวิชาการและนักวิจัยที่ทันสมัย 2) บทบาทในฐานะครู 3) บทบาทในฐานะต้นแบบ 4) บทบาทในฐานะที่ปรึกษา 5) บทบาทในฐานะผู้มีความพร้อมในการเป็นที่ปรึกษา 6) บทบาทในฐานะผู้รอบรู้สาระและแหล่งข้อมูล 7) บทบาทในฐานะผู้บริหารจัดการ 8) บทบาทในฐานะนักประเมิน 9) บทบาทในฐานะผู้ร่วมงาน

นอกจากนี้แหล่งค้นคว้าทางวิชาการยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์ ด้านการศึกษา ยังไม่หลากหลาย ตำราที่มีไม่ตรงกับความต้องการหรือเนื้อหาที่วิทยานิพนธ์ หนังสือที่มีอยู่เก่าเกินไปไม่สามารถนำมาใช้ในการอ้างอิงได้ รวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ ไม่มีความคล่องตัว ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ามหาวิทยาลัยหาใหญ่เพิ่งเริ่มเปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท ทำให้หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ยังมีจำนวนน้อย และนักศึกษาแต่ละคนทำหัวข้อวิทยานิพนธ์แตกต่างกันไป ดังนั้นการจัดหาตำราหรือวิทยานิพนธ์อาจไม่ครอบคลุมทุกหัวข้อวิทยานิพนธ์ แต่ทั้งนี้มหาวิทยาลัยควรจัดหาหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีข้อมูลใหม่ ๆ ที่นักศึกษาสามารถนำไปประกอบการทำวิทยานิพนธ์ได้ รวมทั้งการให้บริการศูนย์สารสนเทศที่มีเครือข่ายข้อมูล กว้างขวางและมีบุคลากรให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอ สอดคล้องกับแนวคิดของ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2547 : 41 -43) กล่าวว่า ห้องสมุดเป็นสถานที่ซึ่งเก็บรวบรวมหนังสือและสื่อการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ทั้งตามหลักสูตรการเรียนรู้ และตามความสนใจของแต่ละบุคคล

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์

การบริหารจัดการในการทำวิทยานิพนธ์ด้านขั้นตอนการตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์มีความล่าช้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์

วิทยานิพนธ์มีการสลับสับเปลี่ยนคนตรวจอยู่บ่อยๆ ทำให้การตรวจไม่มีความแน่นอน เพราะแต่ละคนต่างความคิด เมื่อสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ได้ให้เหตุผลว่าเนื่องจากนักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนและการพิมพ์ และขาดความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบคำผิดคำถูก การอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรม การเว้นวรรคตอน การเว้นระยะพิมพ์ และนักศึกษาบางคนเอาวิทยานิพนธ์ฉบับที่ไม่เป็นปัจจุบันมาให้ตรวจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลาในการตรวจ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าวิทยานิพนธ์เมื่อทำเสร็จแล้วต้องมีการเผยแพร่ หากนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ทำการตรวจรูปแบบไม่มีความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบรูปแบบการเขียนและการพิมพ์ บางครั้งทำให้ข้อมูลหรือเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่ออกไปเกิดความผิดพลาด ส่งผลให้เสียชื่อเสียงทั้งตัวนักศึกษาเอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งสถาบันการศึกษานั้นๆ ดังนั้นการตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์จึงต้องใช้เวลาพอสมควร สอดคล้องกับแนวคิดของ ชนิตา รักษ์พลเมือง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549 : 59) ได้กล่าวว่า รายงานวิทยานิพนธ์เป็นผลงานของนักศึกษา ซึ่งการตรวจแก้ไขสำนวนภาษาในบทความวิทยานิพนธ์ นิสิตนักศึกษาส่วนมากมักนำบทความวิทยานิพนธ์มาส่งในระยะเวลากระชั้นชิดหรือใกล้จะสิ้นสุดระยะเวลา ทำให้บทความจากวิทยานิพนธ์ไม่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพอย่างจริงจัง

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

จากผลการวิจัย ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีแนวทางการบริหารจัดการเพื่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ตามข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

1. นักศึกษาควรเริ่มจากการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มเรียน แล้วพัฒนาหัวข้อวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอทุกวัน จากนั้นวางแผนการทำวิทยานิพนธ์และปฏิบัติให้ได้ตามแผนที่วางไว้ โดยเฉพาะนักศึกษาที่ต้องพิมพ์วิทยานิพนธ์เองทั้งหมด เนื่องจากการพิมพ์ต้องอาศัยเวลา ความละเอียด รอบคอบ รวมทั้งศึกษาขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ แนวปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ต่างๆ ตลอดจนคู่มือเขียนการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด และทำงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2. นักศึกษาควรพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อขอคำปรึกษา ตลอดจนพยายามส่งงานให้ตรงต่อเวลาที่อาจารย์กำหนด และกล้าเผชิญหน้ากับความ

จริงเพื่อจะได้มีโอกาสแก้ไขปรับปรุงงานของตน ส่วนในการติดตามความก้าวหน้าการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษานั้น ก่อนที่อาจารย์จะติดตามนักศึกษาได้ นักศึกษาควรติดตามอาจารย์ก่อนว่าอาจารย์ว่างช่วงไหน และนักศึกษาต้องเตรียมข้อมูลให้พร้อมก่อนที่จะไปปรึกษาอาจารย์ เพราะหากนักศึกษาไม่มีข้อมูลให้อาจารย์อาจทำให้การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้ไม่ดีเท่าที่ควร

3. การเขียนวิทยานิพนธ์นักศึกษควรให้เพื่อนช่วยอ่านวิทยานิพนธ์ เพื่อดูลักษณะการใช้ภาษาและข้อบกพร่องเบื้องต้นซึ่งนักศึกษจะได้แก้ไขก่อนนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

4. นักศึกษาต้องมีความอดทน ความพากเพียร รอบคอบ และมีความตั้งใจจริง เพราะการทำวิทยานิพนธ์บางครั้งอาจเกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ หหมดกำลังใจ เนื่องจากความขัดแย้งกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การขาดทักษะทางด้านสถิติ การวิจัย การใช้ภาษา หรือทักษะในการพิมพ์

ปัจจัยด้านหลักสูตร

1. การคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อควรจะแยกกลุ่มสำหรับคนที่มีประสบการณ์กับคนที่เพิ่งจบใหม่ๆ และไม่ควรรู้ใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการตัดสินใจให้เข้าศึกษาต่อ

2. การจัดการเรียนการสอนควรจัดให้มีการเรียนรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยในภาคการศึกษาแรก และควรมีการสอนให้ลึกและละเอียดกว่าเดิม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและคุ้นเคยกับงานวิจัย สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดได้ และปรับปรุงการทำวิทยานิพนธ์โดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพให้มากขึ้น

3. ควรเพิ่มหน่วยกิตในรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยเป็น 6 หน่วยกิต โดยเรียนรู้ทฤษฎีก่อนแล้วจึงปฏิบัติจริง ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยทราบมาก่อนว่างานวิจัยเป็นอย่างไร และเริ่มมาเข้าใจเมื่อได้เริ่มทำวิทยานิพนธ์ และรายวิชาที่เปิดสอนควรเน้นการปฏิบัติให้มากกว่าทฤษฎี นอกจากนี้ อาจมีการทดสอบความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยและสถิติก่อน หากมีความรู้เพียงพออาจเรียนเพียงรายวิชาเดียวก็ได้ ขึ้นอยู่กับการพัฒนาหลักสูตรในครั้งต่อไป

4. การจัดแผนการเรียนการสอนควรจัดรายวิชาให้เรียนควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ เพราะการที่มีรายวิชาที่ต้องเข้าชั้นเรียนสามารถช่วยทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น เนื่องจากได้พบปะพูดคุยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและอาจารย์ ทำให้การทำวิทยานิพนธ์มีความก้าวหน้า

5. ควรจัดช่วงเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้ 1) ภาคการศึกษาแรกให้นักศึกษาเรียนรายวิชาที่เกี่ยวกับการทำวิจัย 2) ภาคการศึกษาที่ 2 ให้นักศึกษาลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์ 3) ภาคการศึกษาที่ 1 ของปี 2 นักศึกษาต้องสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้เรียบร้อย และ 4) ภาคการศึกษาที่ 2 ของปี 2 นักศึกษาต้องสอบวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

6. ควรจัดให้มีอาจารย์ประจำเพิ่มขึ้น ตลอดจนเชิญอาจารย์จากภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์หรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการบริหารมาช่วยสอนเพิ่มเติมในบางประเด็นที่เป็นเรื่องเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการทำงานได้จริง

7. ควรจัดโครงการหรือกิจกรรมให้รุ่นพี่พบรุ่นน้อง โดยต้องเชิญรุ่นพี่ที่เข้าใจการทำวิทยานิพนธ์มาให้ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่ได้รับ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งส่งผลให้รุ่นพี่สำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้กับรุ่นน้องต่อไปได้

ปัจจัยด้านทรัพยากร

1. อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาควรมีอุปกรณ์เก็บข้อมูล (handy drive) คนละ 1 ตัว เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล นักศึกษาได้บันทึกข้อมูล สื่อการสอนและเอกสารประกอบการสอนที่เป็นไฟล์ข้อมูลของอาจารย์ เพื่อนำไปทบทวนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการถ่ายเอกสารและเป็นการประหยัดกระดาษ

2. การเรียนการสอนอาจารย์ผู้สอนควรใช้วิธีการสอนให้มีความหลากหลายมากขึ้น โดยใช้การสอนแบบคิดเชิงวิเคราะห์ในทุกรายวิชา เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกและพัฒนาตนเอง

3. วิธีการได้มาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรใช้ทั้ง 2 วิธี ประกอบกัน คือ 1) กรณีที่นักศึกษามีอาจารย์ที่ต้องการเลือกเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ให้นักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์เพื่อให้บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาคุณสมบัติ และดำเนินการแต่งตั้งต่อไป 2) กรณีที่นักศึกษายังไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัยต้องดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งให้นักศึกษา โดยพิจารณาจากเรื่องที่นักศึกษาทำต้องสอดคล้องกับความชำนาญของอาจารย์ที่ปรึกษารวมทั้งมีบุคลิกลักษณะที่ดีที่สามารถทำงานร่วมกับนักศึกษาได้

4. ระบบการสืบค้นฐานข้อมูลต่างๆ มหาวิทยาลัยควรมีระบบฐานข้อมูล อินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงงานวิจัยจากต่างมหาวิทยาลัย เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าสำหรับนักศึกษาที่ไม่สามารถมาค้นคว้าข้อมูลได้โดยตรง และนักศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากบ้าน อีกทั้งควรเพิ่มตำราและวิทยานิพนธ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น ถ้ามหาวิทยาลัยมีเอกสารตำราครบและเพียงพอทำให้นักศึกษาประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย ในการค้นคว้าข้อมูลได้

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

1. ควรติดตามความก้าวหน้าวิธีการโทรตามเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะได้คุยกับนักศึกษาตัวต่อตัว ถ้านักศึกษาไม่มีเวลา ก็ให้หาเวลามาพบ พูดคุยกันที่บัณฑิตวิทยาลัย

2. ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตาม เช่น การสนทนาผ่านทางอินเทอร์เน็ต

3. ควรติดตามการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพราะบางครั้งนักศึกษาต้องการการกระตุ้น

4. บัณฑิตวิทยาลัยควรมีเครื่องมือที่ช่วยให้นักศึกษาเดินไปตามกรอบหรือแผนที่ได้วางไว้ โดยอาจศึกษาพฤติกรรมของคนว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษากลับมาทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จและหาวิธีการให้นักศึกษาหันมาทุ่มเทเวลากับการทำวิทยานิพนธ์มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

2.1 ด้านนักศึกษา

2.1.1 นักศึกษาควรเลือกทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องที่ตนเองถนัดที่สุด

2.1.2 นักศึกษาควรมีการวางแผน โดยการจัดสรรเวลาในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ให้ดี

2.1.3 นักศึกษาควรมีความกระตือรือร้น มีความตั้งอกตั้งใจ ต้องมีความมุ่งมั่น มีกำลังใจที่เข้มแข็ง อย่าท้อแท้ อย่าขาดการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และต้องทำอย่างต่อเนื่อง

2.2 ด้านสถาบัน

2.2.1 การกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครเข้าศึกษาต้องคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สำหรับแผนการศึกษาที่เลือกทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านการทำวิจัย รวมทั้งต้องมีความพร้อมทั้งด้านทักษะความรู้ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น งานประจำที่ทำซึ่งต้องเอื้อกับการเรียน การจัดสรรเวลา เงินทุน สิ่งสนับสนุนทางสังคม และต้องมีเป้าหมายในการเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาเรียนและจบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 การจัดแผนการเรียนในส่วนของกลางทะเบียนวิทยานิพนธ์ ควรจัดให้นักศึกษาลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ 6 หน่วยกิตแรก ในภาคการศึกษาที่ 2 ของชั้นปีที่ 1 เพื่อให้นักศึกษาได้มีเวลาในการทำความเข้าใจขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ และสามารถค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ได้เร็วขึ้น

2.2.3 บัณฑิตวิทยาลัยควรสรรหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีความรู้และประสบการณ์สอดคล้องกับเรื่องที่นักศึกษาทำ ต้องมีความจริงใจ เอาใจใส่กับนักศึกษา มีเวลาให้นักศึกษาอย่างเพียงพอ ติดตามและดูแลการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด สม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งในการสรรหา และแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือคณะกรรมการสอบต้องใช้แนวปฏิบัติตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอย่างเคร่งครัด

2.2.4 แหล่งค้นคว้าทางวิชาการต่าง ๆ ต้องมีความพร้อม และเพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้า เช่น หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ และสารสนเทศ

2.2.5 ควรมีการจัดตั้งองค์กรหรือคณะทำงานที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเกิดความคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ จนสามารถทำให้นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์ได้ง่ายขึ้น และเป็นการลดปัญหาการแก้ไขวิทยานิพนธ์แบบไม่มีที่สิ้นสุด

2.2.6 เจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจรูปแบบการเขียนและการพิมพ์วิทยานิพนธ์ต้องมีจำนวนเพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ มีความแม่นยำในเรื่องขั้นตอน กระบวนการทำวิทยานิพนธ์ รูปแบบการพิมพ์และการตรวจวิทยานิพนธ์ รวมทั้งต้องความรู้และประสบการณ์ทางด้านการวิจัยเป็นอย่างดี เพื่อสามารถให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นักศึกษาได้

2.2.7 การติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาต้องเป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดและดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้มีการนัดประชุมเพื่อพบกลุ่มตามปฏิทินงาน 1 เดือน/ครั้ง

2.2.8 มหาวิทยาลัยควรมีทุนสนับสนุนในกรณีในเรื่องวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาที่น่าสนใจ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาที่มีความต้องการทำวิจัย เนื่องจากการรับทุนวิจัย เวลาจะเป็นตัวกำหนดให้นักศึกษาเร่งทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ

2.2.9 ในส่วนของการบริหารจัดการ ควรจัดสอบวิทยานิพนธ์เป็นรายบุคคล โดยนักศึกษาคนไหนทำวิทยานิพนธ์เสร็จก่อน ให้ดำเนินการยื่นเรื่องขอสอบก่อน

2.2.10 ควรจัดโครงการต่างๆ ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา เช่น โครงการการเขียนวิทยานิพนธ์ การนำเสนอทั้งเทคนิคการพูดและการทำสื่อ การวางแผนและการบริหารเวลา การจัดการกับความขัดแย้ง รวมทั้งการจัดโครงการหรือกิจกรรมให้รุ่นพี่พบน้อง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์แก่รุ่นน้อง รวมทั้งมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ในห้องเรียน โดยคนที่มีความรู้ความสามารถจะต้องช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อน ๆ ในชั้น และควรจัดให้มีการทำเว็บไซต์ของรุ่นแต่ละรุ่นขึ้นมา เพื่อเอารายวิชาที่เรียนมาหรือความรู้ที่แต่ละคนค้นคว้ามาได้เพิ่มลงไปในเว็บไซต์ ซึ่งทุกคนสามารถเข้าไปค้นคว้า ใช้ข้อมูลร่วมกัน และดึงข้อมูลมาศึกษาได้ มีการตั้งกระทู้ในเรื่องการเรียน คุยตอบโต้กันทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ได้ความสัมพันธ์ที่ดีในห้องเรียนด้วย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการทำวิจัย เรื่อง ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ และผู้ที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ จากมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน

3.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. 2542. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย ด้านความขยัน อดทน ประหยัดและอดออม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับ บัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลวรรณ นาครัถย์. 2550. วิชาการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วย น.ศ. รุ่น 28 บทที่ 1 หน้า 12-13.
- เกษม วัฒนชัย. 2544. การอุดมศึกษาในคริสต์ทศวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ. (สำเนา).
- จิตราภรณ์ อุดตโม และคณะ. 2539. การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชลวิทย์ บุญถูก. 2542. “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนิดา รักษ์พลเมือง และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ .2549 . อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : หน้าที่และ บทบาท. กรุงเทพฯ : หจก. อรุณการพิมพ์.
- คนัยศักดิ์ โกวิทวิบูล. 2543 . “ความต้องการและลักษณะการใช้สารนิเทศของนักศึกษาในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐพงษ์ จันทร์ก้อน.2546. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสำเร็จการศึกษาของทหารกองประจำการ ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนสังกัดหน่วยบัญชาการอากาศโยธินกองบัญชาการยุทธทางอากาศ” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณิรนุช จงอารี. 2542. “แนวทางการเร่งรัดการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทรงธรรม ชีระกุล. 2546. “ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- ณรุทธ์ สุทธจิตต์ อภิภา ปรัชญพฤทธิ์ และปัทมศิริ ชีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์. 2549. “ความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ.
- นิพนธ์ วรรณเวช. 2548. “การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันราชภัฏ” ปริญญาานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทนาพร แยมเทศ. 2546. **บทบาทของห้องสมุดในการสนับสนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. รายงานการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. 2544. **หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ. 2544**. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- _____. 2550. รายงานสถิติจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาโท ประจำปีการศึกษา 2550. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปัทมาพร เย็นบำรุง. 2546 “แนวคิดเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ทางสารนิเทศ” ในประมวลสาระชุด วิชาวิทยานิพนธ์ 1 หน่วยที่ 1 สาขาวิชาศิลปศาสตร์. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประจวบ ไชยสาส์น. 2542. **ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ปิยนุช มีชาญ. 2544. “ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ปรียาภรณ์ เพ็ญสุขใจ. 2542. “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน : กรณีศึกษาจากนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรภาคพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา” ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ตำนาน).
- พงกะพรรณ ตะกลมทอง. 2551. การติดตามและประเมินผล. <http://kunkroo.com/evaluation.doc> (สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2551).
- พนม พงษ์ไพบูลย์. 2547. ห้องสมุดกับการเรียนรู้. **วารสารการศึกษา กทม.** 28 1(ตุลาคม) : 1.

- พวา พันธุ์เมฆา. 2539. สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพฯ.
- พศิน แดงจวง. 2537. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการสำเร็จการศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาภาคพิเศษ ของนักศึกษาสังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. เชียงใหม่ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. 2545. ปรัชญาและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาศาขการศึกษ
นอกโรงเรียนในสถาบันอุดมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิกุล เอกวางกูร. 2541. “ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พร พรหมมหาราช .2544. ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคณะ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรพรรณ อุทัยวี. 2544. “ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ในนักศึกษาครู” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. 2546. กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภทรพร ยุทธากรณ์พินิจ.2548. รูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต.
รายงานวิจัย.
- มนตรี จุลสมัย และคณะ. 2531. การศึกษาประสิทธิภาพของการศึกษาบางประการของบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. บัณฑิตวิทยาลัย คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัตน์ ยืนนาน. ม.ป.ป. การประเมินผลการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขา
สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏนครปฐม (พ.ศ. 2542 – 2545).
<http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=6955> (สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2551).
- วิชัย ต้นศิริ. 2549. อุดมการณ์ทางการศึกษา : ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิมลวรรณ ศิริวงศ์. 2548. “การสนับสนุนทางสังคมและการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ: กรณีศึกษาโรงพยาบาล เมืองฉะเชิงเทรา”.
วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณัท สุภพิพัฒน์. 2541. **คู่มือการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา**. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศุภลักษณ์ ล้อมลาย และศศิธร ไทยรินทร์. 2542. **ความคิดเห็นของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ต่อการแนะนำ ควบคุม และให้การปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์**. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิทธิ ธีรธรรม. 2547. **การสร้างสรรคงานวิทยานิพนธ์และคู่มือวิทยานิพนธ์**. กรุงเทพฯ : บริษัทกราฟิก สเปซ จำกัด.
- สิริพร ดาวัน. 2540. “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจินต์ สังข์แสดม, นาวาอากาศตรี. 2544. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับทหารกองประจำการ. โรงเรียนเสนาธิการ ทหารอากาศ สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ**.
- สุธีรา ตั้งตระกูล.ม.ป.ป .”การศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมและปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความไว้หว่ในผู้ป่วยสโตร์ค”.วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2543. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรินยา ศรีวาชัย. 2545. “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุมิตร สุวรรณ. 2550. **การวิจัยเชิงคุณภาพ**. <http://pirun.ku.ac.th/~fedusmsw/>
(สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2550)
- สุเมธ แสงนาร. 2549. **ปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. วารสารข่าวบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 10(14) : 3.**

- สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย. 2546. **แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2549. **รายงานประจำปี 2549**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล . 2549. **แรงสนับสนุนทางสังคม**. <http://www.satun.m-society.go.th/> (สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2550).
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. 2541. **การควบคุมดูแลนักศึกษา : การทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อภิญา เจิมประไพ. 2543. “องค์ประกอบบางประการที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อมรา เล็กเริงสินธุ์ .2540. **หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อัญชลี การุณวรรณนะ. 2548. “การติดตามผลการปฏิบัติงาน คุณลักษณะ ความพึงพอใจในงานของผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2541 หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร ชลบุรี” ภาควิชาเภสัชกรรม วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร ชลบุรี.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่. 2550. **รายงานการติดตามและประเมินผลประจำปี 2550 องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่**. กระบี่ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่.
- อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ์ และอุษา ศรีจินดารัตน์. 2549. “การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย”. รายงานการวิจัยฉบับที่ 104. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประเด็นคำถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผู้เรียน

- สภาพการสมรสเป็นอย่างไร มีบุตรจำนวนกี่คน
- มีโรคประจำตัวหรือไม่ สุขภาพตอนเรียนเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือไม่
- ผู้บังคับบัญชา / เพื่อนร่วมงานสนับสนุนในการมาเรียนครั้งนี้หรือไม่ อย่างไร
- ขณะที่ยังเรียนมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง / ย้ายที่ทำงานหรือไม่ อย่างไร ภาระงานมากขึ้นหรือไม่ กระทบต่อการทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ อย่างไร

1. ความคาดหวังว่าจะสำเร็จ

- เหตุใดท่านจึงตัดสินใจเรียนต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่
- ท่านคิดว่าความสำเร็จในการเรียนเป็นตัวกำหนดอนาคตหรือไม่ อย่างไร
- ก่อนเรียนท่านคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนไว้หรือไม่ อย่างไร ถ้าคาดหวังไว้ท่านคิดว่าสามารถทำได้อย่างที่คาดหวังไว้หรือไม่ อย่างไร และผลลัพธ์จากสิ่งที่คุณคาดหวังไว้เป็นอย่างไร
- ท่านได้วางแผนการเรียนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้หรือไม่ อย่างไร
- ท่านมีการจัดสรรเวลาในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ อย่างไร
- วางแผนทำวิทยานิพนธ์อย่างไร ได้หัวข้อเมื่อใด วางแผนจะแล้วเสร็จอย่างไร หากไม่ ให้เหตุผล

2. การสนับสนุนทางสังคม

- ท่านคิดว่างานที่ท่านทำเป็นอุปสรรคต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
- เมื่อเจออุปสรรค / หรือปัญหาในการเรียน/การทำวิทยานิพนธ์ ท่านมีวิธีแก้ไขปัญหามาอย่างไร และใครมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหามาของท่าน
- ท่านคิดว่าครอบครัว เพื่อน และคนรอบข้าง มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนให้การเรียน/การทำวิทยานิพนธ์ ของท่านประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร และใครเป็นคนสำคัญที่สุด
- ท่านคิดว่าสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว มีส่วนในการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการ

1. เนื้อหาหลักสูตร

- ท่านคิดว่า รายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรมีความครบถ้วน เหมาะสม และตรงกับความต้องการของท่านหรือไม่อย่างไร
- ท่านคิดว่าเนื้อหาของหลักสูตร ท่านได้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

- รายวิชาที่คิดว่าน่าจะเพิ่มเพื่อช่วยในการทำวิทยานิพนธ์มีบ้างไหม
- ท่านคิดว่าการศึกษาในหลักสูตรนี้ ช่วยเพิ่มความสามารถในการค้นคว้าและการวิจัยหรือไม่ อย่างไร

2. การจัดการหลักสูตร

- ท่านคิดว่าวิธีการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อ มีมาตรฐานหรือไม่อย่างไร
- ท่านคิดว่าจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าศึกษาต่อ เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร เมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์ประจำที่สอนอยู่
- ท่านคิดว่าการจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าในการจัดแผนการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่แบ่งเป็นเทอม 1 เรียนวิชานั้น เทอม 2 เรียนวิชานี้ มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- แผนการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ เช่น เทอมหลังไม่มีรายวิชา นศ. ไม่ได้พบอาจารย์เลย
- การสอบ 3 บท หรือ 5 บท มีปัญหาใดบ้างที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เช่น การเชิญอาจารย์จากทบวงมหาวิทยาลัยตอนนั้น คือ อ.อุทัย มาสอบวิทยานิพนธ์มีปัญหาหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าการบริหารจัดการหลักสูตรในด้านใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน/การทำวิทยานิพนธ์

ปัจจัยด้านทรัพยากร

1. อาจารย์ผู้สอน

- โดยภาพรวมแล้ว อาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนที่เน้นให้ท่านสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองหรือไม่ อย่างไร
- อาจารย์ผู้สอนใช้แหล่งวิทยากรเรียนการสอนหลายหลายรูปแบบหรือไม่ อย่างไร
- ท่านได้นำความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอนมาประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์มากน้อยเพียงใด
- ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน มีส่วนสำคัญที่ทำให้ท่านสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

2. อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

- เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัย ท่านได้ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งบัณฑิตวิทยาลัยได้แต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาประจำชั้นหรือไม่ อย่างไร และอาจารย์ที่ปรึกษาสามารถให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือแก่ท่านได้มากน้อยเพียงใด
- ท่านคิดว่าอาจารย์ที่ปรึกษาประจำชั้น มีความสำคัญต่อการสนับสนุนให้ท่านสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

3. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

- วิธีการได้มาซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ มีความเหมาะสม ถูกต้องแล้วหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง แล้วควรเป็นอย่างไร (มหาวิทยาลัยดำเนินการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างไร แล้วมีปัญหาหรือไม่ พร้อมข้อเสนอแนะ)

- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของท่านมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยในประเด็นที่ท่านเลือกศึกษาหรือไม่ และสามารถให้คำปรึกษาแก่ท่านได้อย่างถูกต้องและชัดเจน มากน้อยเพียงใด

- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของท่านมีเวลาเพียงพอในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ของท่านมากน้อยเพียงใด และท่านมีความสะดวกเพียงใดในการเข้าพบ

- อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของท่านอย่างต่อเนื่องหรือไม่ อย่างไร

- ท่านคิดว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ควรมีคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่อย่างไร ที่จะสนับสนุนให้ท่านประสบความสำเร็จตามกำหนดเวลา

- ท่านคิดว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีส่วนสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษาของท่านเพียงไร อย่างไร

4. แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

- หนังสือ ตำรา วารสาร สื่อต่างๆ รวมทั้งคอมพิวเตอร์ มีเพียงพอ ทันสมัยและตรงกับความต้องการของท่านหรือไม่ อย่างไร (วารสารด้านการบริหารการศึกษามีเพียงพอหรือไม่ (คอมพิวเตอร์ ค้นหาข้อมูลทาง internet ได้ง่าย / สะดวกหรือไม่ อย่างไร)

- นอกจากใช้บริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาดใหญ่แล้ว ท่านได้ใช้บริการค้นคว้าจากที่ไหนอีกบ้าง และเหตุใดจึงเลือกไปใช้บริการที่นั่น

- ท่านคิดว่าแหล่งค้นคว้าบริการทางวิชาการ มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของท่านมากน้อยเพียงใด อย่างไร (มองในแง่ของการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์)

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

1. ขั้นตอน แนวปฏิบัติ

- ให้ท่านอธิบายขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ของท่านมาพอสังเขป

- ในการทำวิทยานิพนธ์ท่านคิดว่าขั้นตอนใดยากที่สุด เพราะเหตุใด

- เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์ บัณฑิต

วิทยาลัยสามารถให้คำแนะนำแก่ท่านได้มากน้อยเพียงใด

- ท่านคิดว่าขั้นตอนและแนวปฏิบัติของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เช่น ขั้นตอนการลงทะเบียน ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ มีความยุ่งยาก ซับซ้อนหรือไม่ อย่างไร และส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาเร็ว – ช้า หรือไม่ อย่างไร

2. การติดตาม

- บัณฑิตวิทยาลัยมีการติดตามผลความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของท่านหรือไม่ อย่างไร และคิดว่าจะมีรูปแบบการติดตามอย่างไรเพื่อให้สำเร็จได้เร็วขึ้น (ให้เสนอรูปแบบ)

อื่นๆ

- หากจะให้นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด(2ปี) ท่านคิดว่าทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด (ถ้าได้ เพราะเหตุใด ไม่ได้ เพราะเหตุใด)

- ท่านเสนอแนะมาตรการที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จได้ตามที่หลักสูตรกำหนด

- หลังจากที่ท่านจบการศึกษาท่านได้นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้ไปใช้ในการทำงานของท่านมากน้อยเพียงใด อย่างไร

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลร่วม

ผู้บริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

1. ท่านคิดว่ารายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรมีความครบถ้วน เหมาะสม หรือไม่ อย่างไร
2. ท่านคิดว่าการศึกษาในหลักสูตรนี้ ช่วยเพิ่มความสามารถในการค้นคว้าและการวิจัยของนักศึกษาหรือไม่ อย่างไร
3. หากจะทำให้นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด(2 ปี) ท่านคิดว่าทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด (ถ้าได้ เพราะเหตุใด ไม่ได้ เพราะเหตุใด)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ท่านมีเวลาเพียงพอในการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาหรือไม่ อย่างไร
2. นักศึกษามีเวลามาพบท่านบ่อยแค่ไหน อย่างไร
3. ท่านคิดว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านใดบ้าง และอย่างไร
4. ท่านคิดว่าคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ควรเป็นอย่างไร ที่จะสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา
5. ภาระหน้าที่ของท่านนอกเหนือจากการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีหรือไม่ อะไรบ้าง
6. ท่านคิดว่าเหตุผลใดที่ทำให้นักศึกษา สำเร็จและไม่สำเร็จการศึกษาได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด (2 ปี)
7. หากจะทำให้นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด(2 ปี) ท่านคิดว่าทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด (ถ้าได้ เพราะเหตุใด ไม่ได้ เพราะเหตุใด)

เจ้าหน้าที่ประจำบัณฑิตวิทยาลัย

1. ท่านคิดว่าในส่วนของงานที่ท่านรับผิดชอบ นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ตรงส่วนไหน อย่างไร
2. ท่านคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อ 1 มีวิธีแก้ไขอย่างไร
3. หากจะทำให้นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนด(2 ปี) ท่านคิดว่าทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด (ถ้าได้ เพราะเหตุใด ไม่ได้ เพราะเหตุใด)

ภาคผนวก ข

หนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย

ที่ ศธ. 0521.1.11/192

คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

15 ต.กาญจนวณิช ต.คอหงส์

อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

17 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาลี สบายยิ่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ภาคสมทบ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้เปิดสอนระดับปริญญาโท และขณะนี้ นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ โดยนางสาวอรุณศรี พุ่มนวล นักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตร ศศ.ม. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่” และนักศึกษาได้เสนอเครื่องมือในการวิจัย

เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องตามระเบียบวิธีการวิจัย คณะฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย ของนักศึกษา ตามรายละเอียดที่แนบมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา จระจิตฺร)

คณบดี คณะศิลปศาสตร์

ภาควิชาสารัตถศึกษา

โทร 074-286659 โทรสาร 074-286659

ที่ ๑๖.๐๕๒๓ : ๑๑๖๕๐

คณะศิลปศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

15001 กรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

17 กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความกรุณาพิจารณาเรื่องสมัครรับ

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ซึ่งมีตำแหน่งว่างใน สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์

ด้วยข้าพเจ้าชื่อ ศาสตราจารย์ ดร. วิภาดา วัฒนศิริ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้เปิดสอนระดับปริญญาโท และขณะนั้นก็ได้ดำรงอยู่ในตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ โดยนางสาวอรุณศรี ชูสงผล นักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปการบัญชีและสังคม ได้รับทุนจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย" มหาวิทยาลัยหาดใหญ่" และนักศึกษาได้เสนอเสร็จสิ้นในการวิจัย

เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอเสนอขอสมัครรับตำแหน่งรองศาสตราจารย์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ตามตำแหน่งว่างในตำแหน่งรองศาสตราจารย์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเรื่องสมัครรับตำแหน่งดังกล่าว ตามรายละเอียดที่แนบมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความกรุณา จักขอบพระคุณถึง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา วงจิตร)

คณาบดี คณะศิลปศึกษา

ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์

โทร 074-238650 โทรสาร 074-238659

ภาคผนวก ก

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มหาบัณฑิต

ตัวอย่างผลการสัมภาษณ์
มหาบัณฑิต คนที่ 1
ประเด็น “ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์”
สัมภาษณ์โดย อรุณศรี พุ่มนวล
วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2551

- ถาม : สวัสดิ์ค่ะ ก่อนอื่นขอให้พี่แนะนำตัวก่อนค่ะว่าชื่ออะไร อายุเท่าไร ประกอบอาชีพอะไร ตำแหน่งอะไร สมรสหรือยัง ถ้าสมรสแล้วมีบุตรกี่คน และตอนเรียนมีโรคประจำตัวหรือเปล่าค่ะ
- ตอบ : พี่ชื่อนางนฤกร พิณกลับ อายุ 42 ปี อาชีพครูเอกชน ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน ตอนนี้มีบุตร 2 คน ตอนเรียนไม่มีโรคประจำตัว
- ถาม : ทำไมพี่จึงตัดสินใจมาเรียนปริญญาโทที่นี้ค่ะ
- ตอบ : คิดถึงความเจริญก้าวหน้าในชีวิตของเรา รวมทั้งในหน้าที่การงาน เพราะเราทำงานอาชีพครูเกี่ยวกับทางด้านการศึกษาอยู่แล้ว จำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ไขว่คว้าหาความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วย เพราะว่าตอนมาเรียนก็เรียนวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดอยู่แล้ว
- ถาม : พี่คิดว่าความสำเร็จในการเรียนเป็นตัวกำหนดอนาคตหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ : ใช่ค่ะ ในการเรียนนี้ถ้าเกิดเราสามารถทำได้ตามจุดมุ่งหมายที่เราวางไว้ นั่นก็หมายถึงอนาคตที่ดีของเราในวันข้างหน้า เพราะถ้าเราเรียนสำเร็จ เราจะได้มีความรู้และนำความรู้เหล่านั้นไปพัฒนางานของเราด้วย
- ถาม : ตอนเรียนพี่ได้วางเป้าหมายในการเรียนไว้อย่างไรบ้างค่ะ
- ตอบ : พี่วางเป้าหมายไว้ว่าทำอะไรก็จะเรียนให้จบตามหลักสูตรและทันกับเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกัน ตอนแรกก็กังวลใจ เครียดว่าเราจะเรียนให้จบภายใน 2 ปี ได้หรือไม่ แต่เราก็มีความมุ่งมั่นพยายามในการเรียนที่ตั้งหน้าตั้งตาเรียน และก็ในการทำงานก็พยายามทำให้เสร็จตามเวลาที่อาจารย์กำหนดให้ส่ง ถ้างานไหนที่เสร็จไม่ทันก็จะรู้สึกเครียด กลัวว่าจะไม่ทันเพื่อน ๆ
- ถาม : แล้วพี่มีการจัดสรรเวลาอย่างไรบ้างค่ะ
- ตอบ : คือพี่ต้องทำงานทุกวันตั้งแต่เช้า คือ 7 โมง ตอนเย็นกลับมาจากโรงเรียนก็ประมาณ 5 โมงเย็น หลังจาก 5 โมงเย็น พี่ก็ใช้เวลาที่เหลือในการดูแลรับผิดชอบ

- ครอบครัว ก็จะเตรียมอาหารให้กับสามีและลูก ๆ หลังจากนั้นก็คือเวลาเรียนของเราค่ะ ก็คือหลังจาก 2 ทุ่มไปแล้ว พี่ก็จะอยู่บนโต๊ะทำงาน อยู่หน้าคอมพิวเตอร์ จะทบทวนบทเรียนทุกวัน และก็ทำอย่างนั้นตลอดค่ะ บางคืนก็ไม่นอน จนสว่างรุ่งเช้าก็มีเวลาจับสักชั่วโมงก็ตื่นไปทำงานค่ะ จะทำแบบนี้ประจำค่ะ
- ถาม: ก็แสดงว่าเวลาที่อาจารย์ให้งานพี่สามารถทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดหรือเปล่าค่ะ
- ตอบ: ใช่ค่ะ เวลาที่อาจารย์ให้งานพี่จะกลับไปทำ ไปแก้ไข และโชคิที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของพี่ให้ความช่วยเหลือตลอด พี่สามารถติดต่อกับอาจารย์ได้ตลอดเวลา แม้แต่ตอนกลางคืน พี่ติดต่อกับอาจารย์สะดวกมาก อาจจะเป็นโชคิของพี่ก็ได้ที่สามารถสำเร็จได้ตามแผนที่วางไว้
- ถาม: พี่เจออุปสรรคหรือปัญหาในการเรียนบ้างหรือไม่ แล้วพี่แก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไรค่ะ
- ตอบ: ก็มีนะคะ อย่างบางครั้งที่มีการสอบ การ test เราไม่มีเวลาได้ดี ได้ทบทวน ยิ่งก่อนสอบวันสองวันจะไม่ได้นอนเลยคะ ก็ต้องอ่านตลอด แต่บางครั้งเราอ่านไปแล้ว พอไปเข้าห้องสอบ ก็ทำได้บ้าง แต่ก็ไม่ตรงกับที่เราตั้งใจไว้ เนื่องจากเราตกใจ เครียด ทำให้เราลืมสิ่งที่อ่านมา คะเนนที่ออกมาก็ผ่าน แต่ยังไม่พอใจคะ ซึ่งพี่ก็ได้เรียนรู้ข้อบกพร่องที่ผ่านมาจากพี่ แล้วนำไปแก้ไขในภาคเรียนต่อไป คือพยายามไม่เครียด ทำใจให้สบายคะ
- ถาม: แล้วผลของการแก้ไขข้อบกพร่องของเราเป็นอย่างไรบ้างคะ
- ตอบ: ผลก็ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่พอใจเท่าที่ควร เพราะในเรื่องของเวลา การเตรียมตัว การอ่านหนังสือบอกตรง ๆ ว่า แค่ 60% เองคะ แต่ก็พยายามถีบตัวเอง คือไม่ท้อแท้มูมานะ
- ถาม: แล้วนอกจากพี่ต้องช่วยเหลือตนเองเมื่อเจอปัญหาหรืออุปสรรค มีใครอีกบ้างคะที่มีส่วนในการช่วยแก้ไขของพี่คะ
- ตอบ: ก็ที่สำคัญ คือ ครอบครัว ลูก ๆ และสามีจะให้กำลังใจตลอด บางครั้งเกิดความท้อแท้ อยากจะถอยหลัง ไม่อยากจะเดินหน้า แต่ก็ได้กำลังใจจากลูกและสามี ทำให้เราเกิดแรงฮึดสู้ขึ้นมาอีกครั้งคะ
- ถาม: นอกจากครอบครัวแล้วยังมีใครอีกบ้างคะ
- ตอบ: ก็มีเพื่อนร่วมงาน บางครั้งท้อแท้ก็ไปพูดไปปรึกษากับเพื่อน ๆ ที่ทำงาน รวมทั้งเพื่อน ๆ ในห้องเรียน เพื่อนที่ทำงานก็ให้กำลังใจ บางครั้งมีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ เช่น การเขียนเชิงบรรยายพี่เขียนไม่ค่อยถูก เพื่อน ๆ ครูก็ช่วยกัน 2-3

คน ว่าตรงนั้นน่าจะปรับอย่างนั้น ตรงนี้จะปรับอย่างนี้ แต่ก็ไม่มาก นอกจาก
ว่าเรามีปัญหาจริง ๆ เราหาทางออกไม่ได้ เราก็นั่งคุยกับเพื่อนปรับทุกข์กับเพื่อน
เพื่อนก็ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไข

ถาม: พี่คิดว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พี่สำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไรบ้างคะ

ตอบ: อาจารย์ผู้สอนก็มีส่วน เพราะว่าท่านเป็นผู้ให้ความรู้ เพื่อนำความรู้ไปใช้
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เช่น พี่เรียนวิชาวิจัยกับอาจารย์สนั่น พี่ก็นำความรู้
เกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิจัยมาใช้ได้ส่วนหนึ่งหรือวิชาภาษาอังกฤษของอาจารย์
ปริศมน์ พี่ก็นำมาใช้ในการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ซึ่งถ้าพี่ไม่เข้าใจพี่ก็
สามารถขอคำแนะนำและได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์เป็นอย่างดี

ถาม: ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปละคะ ท่านมีส่วนในการสำเร็จการศึกษาของพี่
หรือไม่ อย่างไรบ้างคะ

ตอบ: อาจารย์มีส่วนในความสำเร็จของพี่มากเช่นกัน อาจารย์ให้คำแนะนำช่วยเหลือมา
ตลอด อาจารย์จะถามเสมอว่าไปถึงไหนแล้ว อย่าท้อถอยนะ แล้วก็ให้คำแนะนำ
ในการเขียนวิทยานิพนธ์ว่าควรจะเขียนอย่างไร ต้องเขียนเรียบร้อยเป็นเรื่องเป็น
ราวจนจบ ซึ่งอาจารย์จะคอยเป็นห่วงเป็นใยตลอด สอบถามตลอด คุณเหนื่อย
ไหม อย่างท้อแท้นะ อย่าหยุดทำนะ ถ้าคุณหยุดทำคุณจะต้องเริ่มนับ 1 ใหม่
อาจารย์ก็จะให้เทคนิควิธีการทำวิทยานิพนธ์ตลอดค่ะ

ถาม: แล้วเวลาที่พี่มีปัญหาหรือข้อสงสัย เมื่อไปสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป
อาจารย์สามารถให้ความกระจ่างแจ้ง/ให้คำตอบแก่พี่ได้มากน้อยเพียงใดคะ

ตอบ: ก็ได้คำตอบกลับมาประมาณ 80% ค่ะ

ถาม: ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พี่ได้ไปพบอาจารย์เพื่อขอความ
ช่วยเหลือ/ขอคำปรึกษาเฉลี่ยแล้วกี่ครั้งได้คะ

ตอบ: ทุกสัปดาห์เลยคะ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้งคะ พี่โชคดีตรงที่อาจารย์ที่ปรึกษาของพี่
เป็นผู้บริหารของพี่ด้วย และอีกท่านหนึ่งก็สละเวลาให้กับลูกศิษย์อย่างเต็มที่ คือ
อาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 2 ท่าน จะให้เวลาตลอด ท่านให้เบอร์โทรศัพท์เอาไว้ ถ้ามี
ปัญหาโทรหาท่านได้ตลอด

ถาม: พี่คิดว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้พี่สำเร็จการศึกษา
หรือไม่ อย่างไรบ้างคะ

ตอบ: ใช่คะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีส่วนสำคัญมาก เพราะอาจารย์เป็นผู้คอยให้
คำแนะนำ อย่างเช่น เรามีปัญหาติดขัดในเรื่องของวิชาการ หรือการเขียน

- วิทยานิพนธ์ พอเราเขียนไปแล้วอาจารย์อ่านไปหรือว่าแปลข้อมูลผิดพลาด
วิเคราะห์ข้อมูลผิด เราก็ได้คำแนะนำจากอาจารย์และก็นำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไข
ตรงนี้ใช้ได้มากค่ะ เพราะว่าการแก้ไข พี่ก็แก้ไขมาตลอด เป็นระยะเวลาเกือบ 3
เดือน และตรงจุดแก้ไขตรงนี้ทำให้เราเข้าใจชัดเจนมากขึ้น
- ถาม: แล้วพี่คิดว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์น่าจะมีคุณลักษณะและบทบาทอย่างไร
บ้าง จึงจะทำให้พี่สำเร็จการศึกษา ตามที่ได้ตั้งใจไว้ค่ะ
- ตอบ: ก็คือ ต้องเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และก็มี ความเมตตา กรุณาต่อศิษย์ มี
ความเป็นกันเอง คือในการทำวิทยานิพนธ์ เราก็รู้ว่ามีก็ต้องมีข้อผิดพลาด เราก็
กลัวนะค่ะ กลัวจะโดนตำหนิ แต่อาจารย์ของพี่จะคอยให้กำลังใจ และคำแนะนำที่
ดี ๆ ก็คือ อาจารย์มีความเป็นกันเอง และเปิดกว้างให้กับลูกศิษย์ เหมือนบางครั้ง
เราเขียนไปแล้วก็กลัวว่าอาจารย์จะไม่ยอมรับความคิดของเรา แต่อาจารย์ก็ยอมรับ
นะค่ะ ตรงไหนที่เราควรปรับเราก็ปรับ แต่ไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่เราเสนอไป
ทั้งหมดจะผิดหมด บางครั้งอาจารย์ก็พูดในลักษณะว่าจะเป็นแบบนี้ดีไหม ถ้าเรา
ปรับในลักษณะนี้ดีไหม ก็คือไม่ทำให้เราเสียความรู้สึกค่ะ
- ถาม: ในส่วนของแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ เช่น ห้องสมุดนั้น พี่คิดว่ามหาวิทยาลัยจัด
ให้เพียงพอสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ของพี่หรือไม่อย่างไรค่ะ
- ตอบ: ตอนที่พี่ทำวิทยานิพนธ์ ข้อมูลที่พี่ได้มาอันดับ 1 คือ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย
หาดใหญ่ อันดับ 2 คือ อาจารย์ที่ปรึกษา อันดับ 3 อาจารย์ผู้สอน และสุดท้ายก็
ได้จากข้างนอก ซึ่งแหล่งที่พี่ไปค้นหาข้อมูล คือ หอสมุดคุณหญิงหลง ที่
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยทักษิณ รวมทั้ง
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีก็ด้วยค่ะ ซึ่งข้อมูลที่พี่ได้จาก
ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ได้ประมาณ 80% นอกจากนั้นบางตำราก็ต้อง
ไปสืบค้นมาจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ
- ถาม: ถ้าให้พี่บอกระดับความพึงพอใจของแหล่งค้นคว้าทางวิชาการของมหาวิทยาลัย
หาดใหญ่ คิดว่าน่าจะอยู่ในระดับไหนค่ะ
- ตอบ: ระดับมากค่ะ เพราะมันมีความจำเป็นมากสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งใช้ใน
การเรียน เพราะเวลาที่เรารเรียนในห้อง อาจารย์ก็จะให้ข้อมูลเราบางส่วน ส่วน
ที่เหลือเราก็ต้องไปหาข้อมูลค้นคว้าเอง เพราะฉะนั้นถ้าไม่มีห้องสมุด เราก็ทำ
ไม่ได้

- ถาม: พี่คิดว่าแหล่งค้นคว้าทางวิชาการของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ น่าจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้างคะ เพื่อรองรับในการทำวิทยานิพนธ์
- ตอบ: น่าจะมีหนังสือ ตำราใหม่ ๆ เพราะตอนที่พี่ทำวิทยานิพนธ์จะเอาหนังสือมาอ้างอิง พ.ศ. ที่เขียน จะนานมากแล้ว และน่าจะเพิ่มตำราให้มีความหลากหลายมากขึ้น พี่คิดว่า ถ้าเรามีความพร้อมแต่ขาดแหล่งข้อมูลก็ไม่สามารถทำให้เราไปถึงดวงดาวได้แล้วในส่วน of ความรู้ที่ได้จากการเรียนในแต่ละรายวิชา พี่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ได้มากน้อยเพียงใดคะ อย่างไรบ้างคะ
- ถาม: เยอะมากเลยคะ เนื้อหาวิชาที่ได้จากการเรียนรู้ โดยเฉพาะเนื้อหาทางวิชาการที่เรียนในปี 1 ในเรื่องเกี่ยวกับหลักการบริหาร เราก็นำมาใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์ เป็นแนวทางและเป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำมาประกอบในการเขียนวิทยานิพนธ์
- ถาม: ความรู้ที่ได้รับพี่คิดว่าแน่นหรือไม่อย่างไรคะ
- ตอบ: แน่นไม่แน่นไม่รู้จะคะ แต่พี่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของพี่ได้ อย่างเช่น ที่พี่ทำงานอยู่นะคะ พี่เป็นหัวหน้ากิจการนักเรียน เราทำงานเราก็ต้องอยู่กับนักเรียน อยู่กับครูในฝ่าย เราก็ได้หลักในการบริหารคนบริหารงานมาใช้ได้ นอกจากนั้นในเรื่องของการทำโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียน การสรุปโครงการ การเขียนโครงการเราก็นำมาใช้ได้ด้วย และสามารถแนะนำให้กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานบางคนเวลาไม่เข้าใจอะไรก็มาปรึกษาก็ได้ให้คำปรึกษาเขาไปด้วยคะ
- ถาม: พี่คิดว่าการบริหารจัดการหลักสูตรของบัณฑิตวิทยาลัยเป็นอย่างไรบ้างคะ
- ตอบ: ถ้าถามถึงในแง่ของการบริหารจัดการพี่คิดว่าก็ O.K. ค่ะ หรืออาจเป็นเพราะว่าเป็นรุ่นแรก ทุกอย่างจึงค่อนข้างจะพร้อมคะ ไม่ค่อยมีปัญหา
- ถาม: พี่ได้นำประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิต มากน้อยเพียงใด อย่างไรบ้างคะ
- ตอบ: มากเลยคะ บางสิ่งบางอย่างก็นำไปปรับใช้ในการบริหารงานในฝ่ายการทำงาน หน่วยงาน นอกจากนั้นในการสอนของพี่บางครั้งพี่ก็ใช้เทคนิคในการสอนของพี่ไปยกตัวอย่าง ไปเปรียบเทียบให้นักเรียนที่เขามีปัญหาในด้านการเรียน หรือเบื่อหน่าย ท้อแท้ คิดว่าตัวเองทำไม่ได้ เราก็ให้แนวคิดข้อคิดกับเขาไป อย่างน้อย ๆ สิ่งที่เขาไปสามารถเป็นอุทาหรณ์เตือนใจเขาได้ และนอกจากนั้นเพื่อนร่วมงานในที่ทำงานของพี่ พี่ก็ให้คำแนะนำแก่เขาได้เช่นกัน บางครั้งเขาท้อแท้พี่ก็แนะนำให้เขา พลิกวิกฤตเป็นโอกาส

- ถาม: พี่คิดว่าขั้นตอนแนวปฏิบัติต่าง ๆ เช่น ขั้นตอนการลงทะเบียน ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ มันมีความยุ่งยากซับซ้อนหรือไม่อย่างไรคะ
- ตอบ: สำหรับพี่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพราะตอนนี้นักศึกษามีประมาณ 38 คน การลงทะเบียนก็ไม่มีปัญหา การทำวิทยานิพนธ์ตอนนั้นก็มีการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้นักศึกษา 1 คน อาจารย์ที่ปรึกษา 2 คน แคมมมหาวิทาลัยจัดให้อาจารย์ที่ปรึกษาทั้งหมดที่ปรึกษามาพบนักศึกษาพร้อมกับเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พบในสถานที่เดียวกัน วันเดียวกัน ทำให้เราได้รู้ว่ำนั่นคืออาจารย์ที่ปรึกษาของเรา
- ถาม : แล้วขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ เช่น การยื่นแบบฟอร์มไหนก่อนหลัง เป็นอย่างไรบ้างคะ
- ตอบ: พี่ทำตามขั้นตอนทุกอย่าง ซึ่งพี่ก็ได้ศึกษาขั้นตอน และถ้าไม่เข้าใจตรงไหนก็ไปสอบถามจากเจ้าหน้าที่ห้องบัณฑิตวิทยาลัยซึ่งสามารถให้ข้อมูลได้ตลอดเช่นกัน
- ถาม: ในส่วนของการทำวิทยานิพนธ์ที่มีขั้นตอนอย่างไรบ้างคะ
- ตอบ: คือพอเราได้หัวข้อและรู้ว่าใครเป็นที่ปรึกษาของเราแล้ว ก็จะมีการทำปฏิทินงานซึ่งวางไว้เป็น Gantt Chart ในส่วนนี้ก็ได้รับความช่วยเหลือมาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ค่ะ โดยก่อนที่เราจะทำวิทยานิพนธ์เราต้องวางแผนว่า เดือนนี้สัปดาห์นี้วิทยานิพนธ์ของเราจะต้องไปถึงขั้นไหน ก็จะวางไว้ตลอดค่ะ และก็ทำไปตามแผนที่เราวางเอาไว้ตาม Gantt Chart
- ถาม : แล้วมีบ้างไหมคะที่เราทำไม่ทันตามแผนหรือตาม Gantt Chart ที่เราวางไว้คะ
- ตอบ: บางครั้งก็มีเหมือนกันค่ะ อย่างเช่นเวลาทำงานประจำของเรายุ่งมาก เราก็ทำงานที่โรงเรียนให้เสร็จก่อน หรือบางครั้งเรื่องครอบครัวบ้างทำให้ต้องหยุดการทำวิทยานิพนธ์ไป แต่ก็หยุดไม่นาน ประมาณ 1-2 วัน ก็ต้องกลับมาเร่งทำให้ทัน พี่รู้สึกอย่างไรบ้างคะ ที่ทำวิทยานิพนธ์ไม่ทันตามที่ตั้งไว้
- ถาม: แรก ๆ ก็เครียด บอกได้เลยนะค่ะว่าเครียดมาก แต่พอช่วงระยะเวลาหลัง ๆ พอเราสามารถทำงานได้ตามแผนที่วางไว้ มันก็คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ก็ทำให้ไม่เครียดเท่าไรค่ะ แต่ในช่วงแรก ๆ ปีแรก ๆ บอกตรง ๆ ว่าเครียดมาก ๆ ค่ะ
- ถาม: บัณฑิตวิทยาลัยได้มีการติดตามผลในระหว่างที่พี่ทำวิทยานิพนธ์ บ้างไหมคะ
- ตอบ: มีค่ะ คือตอนที่พี่ทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัย จะโทรมาสอบถามตลอดว่าพี่ทำถึงไหนแล้ว มีปัญหาอะไรหรือเปล่า รวมทั้งทางบัณฑิตวิทยาลัยได้นัดประชุม นักศึกษาเพื่อติดตาม

ความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งทำให้พี่คิดว่าอาจารย์และทุกคนไม่ทิ้งเรานอกจากบัณฑิตวิทยาลัยติดตามผลแล้ว พี่คิดว่าตัวเราเองก็ต้องไม่ทอดทิ้ง คิด้สู้และปฏิบัติตามขั้นตอนที่พี่บอก ก็คือ อย่างที่ วิทยานิพนธ์เราจะทิ้งไม่ได้ ถ้าเราทิ้งไป 1-2 วัน เราก็ต้องกลับมาเริ่มต้นใหม่ เพราะฉะนั้นให้มันอยู่กับตัวเราเลย ทุกวันเราต้องไปเปิดไปอ่าน ต้องปรับและก็เมื่อไหร่ที่เราทำ เราก็ต้องพบอาจารย์ที่ปรึกษาตลอด เมื่อมีปัญหาที่ต้องปรึกษาทันที เราอย่าปล่อยให้ปัญหาทิ้งช่วง คือมันเหมือนฟันเฟืองมันต้องเดินควบคู่ไปด้วยกัน เมื่อไหร่ที่เราหยุดทุกสิ่งทุกอย่าง มันก็หยุดชะงักหมดเลย สุดท้ายเราก็เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย เมื่อกำลังใจเราหมด ทุกสิ่งมันก็จะจบ

ถาม: อยากให้พี่จัดอันดับ 5 อันดับ พี่คิดว่ามีส่วนทำให้พี่สำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนดไว้ค่ะ

ตอบ: อันดับแรก พี่ให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
อันดับ 2 คือ ครอบครัว

อันดับ 3 คือ ตัวเอง และแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ อันนี้พี่ให้ความสำคัญเท่ากัน

อันดับ 4 คือ เพื่อน ๆ ทั้งเพื่อนร่วมงานและเพื่อนในชั้นเรียน

อันดับ 5 คือ ขั้นตอนการปฏิบัติ

ถาม : แล้วใน 5 อันดับที่พี่บอกมา ถ้าคะแนนเต็ม 10 คะแนน พี่จะให้แต่ละอันดับกี่คะแนนคะ

ตอบ: อันดับแรก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4 คะแนน

อันดับ 2 ครอบครัว พี่ให้ 2 คะแนน

อันดับ 3 ตัวเอง และแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ อันนี้พี่ให้ความสำคัญเท่ากัน พี่ให้ 2 คะแนน

อันดับ 4 เพื่อน ๆ ทั้งเพื่อนร่วมงานและเพื่อนในชั้นเรียน พี่ให้ 1 คะแนน

อันดับ 5 ขั้นตอนการปฏิบัติ พี่ให้ 1 คะแนน

ถาม: ตอนนี่ยังมีนักศึกษา/รุ่นน้องที่ยังไม่จบเนื่องจากยังอยู่ในขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์อยู่เป็นจำนวนมาก พี่พอจะมีข้อเสนอแนะในการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้างคะ

ตอบ: ก็อยากจะให้น้อง ๆ มีกำลังใจที่เข้มแข็ง อย่างท้อแท้ ปัญหามีไว้แก้ไข ทุกสิ่งทุกอย่างมีทางออก ถ้าเราสามารถใช้ทางออกในทางที่ถูก เช่น ผู้ที่ให้คำปรึกษาเราที่ดีที่สุด คือ อาจารย์ที่ปรึกษาและที่สำคัญ คือ ตัวเราเอง

- ถาม : แล้วพี่อยากจะให้บัณฑิตวิทยาลัย ช่วยเหลือหรือปรับปรุงอะไรอีกบ้างคะ
- ตอบ : คือตอนที่พี่เรียนอยู่ อาจารย์ประจำยังมีอยู่จำนวนน้อย อยากให้มีอาจารย์ให้มาก และหลากหลายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งตอนนั้นรู้สึกว่าจะมีอาจารย์จาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มาช่วยสอนคะ ส่วนการบริการอื่นๆ ก็รวดเร็วทันใจดีคะ
- ถาม : คะ ก็ขอขอบคุณพี่มากนะคะ ที่ให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้ในวันนี้ต้องนำไป ถอดเทปอีกครั้งหนึ่ง แล้วถ้ามีอะไรเพิ่มเติมหรือขาดตกบกพร่องตรงส่วนไหน ขออนุญาตสัมภาษณ์พี่อีกครั้งหนึ่งนะคะ
- จบการสัมภาษณ์ เวลา 15.25 น.

สัมภาษณ์มหาบัณฑิต คนที่ 2
ประเด็น “ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์”
สัมภาษณ์โดย อรุณศรี พุ่มนวล
วันที่ 3 มีนาคม 2551

- ถาม : สวัสดีค่ะ ก่อนอื่นขอให้พี่แนะนำตัวก่อนค่ะว่าชื่ออะไร อายุเท่าไร ประกอบอาชีพอะไร ตำแหน่งอะไร สมรสหรือยัง ถ้าสมรสแล้วมีบุตรกี่คน และตอนเรียนมีโรคประจำตัวหรือเปล่าค่ะ
- ตอบ : พี่ชื่อนางประภาพร สังคีรี อายุ 43 ปี อาชีพครูเอกชน ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน ตอนนี้ไม่มีบุตร 1 คน ตอนเรียนไม่มีโรคประจำตัว
- ถาม : ขณะเรียนผู้บังคับบัญชาสนับสนุนให้มาเรียนหรือเปล่าค่ะ
- ตอบ : ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้มาเรียน
- ถาม : แล้วตอนเรียนที่มีการเปลี่ยนตำแหน่งงานบ้างหรือเปล่าค่ะ
- ตอบ : ขณะเรียนได้เลื่อนจากหัวหน้าหมวดมาเป็นหัวหน้าฝ่าย ทำให้ภาระงานมากขึ้น แต่ก็ไม่กระทบต่อการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์เพราะเราแบ่งเวลาได้ถูกต้อง
- ถาม : ถ้าให้พี่บอกความคาดหวังเป็นเปอร์เซ็นต์ในเวลา 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนมาเรียน เมื่อเข้ามาเรียนปี 1 และช่วงทำวิทยานิพนธ์ พี่จะให้แต่ละช่วงกี่เปอร์เซ็นต์
- ตอบ : ก่อนเรียนคาดหวังไว้ว่าจะจบ 100% , ปี 1 100% , ปี 2 90%
- ถาม : เหตุใดพี่จึงตัดสินใจเรียนต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยมหาดไทยล่ะ
- ตอบ : สาเหตุที่ตัดสินใจมาเรียนเพราะผู้บริหารส่งให้มาเรียน เพราะต้องการ/สนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
- ถาม : พี่คิดว่าความสำเร็จในการเรียนเป็นตัวกำหนดอนาคตหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ : ความสำเร็จในการเรียนเป็นตัวกำหนดอนาคต คือ ทำให้หน้าที่การงานก้าวหน้าขึ้น
- ถาม : ก่อนเรียนที่คาดหวังเกี่ยวกับการเรียนไว้หรือไม่ อย่างไร ถ้าคาดหวังไว้พี่คิดว่าสามารถทำได้อย่างที่คาดหวังไว้หรือไม่ อย่างไร และผลลัพธ์จากสิ่งที่พี่คาดหวังไว้เป็นอย่างไร
- ตอบ : ก่อนเรียนได้คาดหวังเกี่ยวกับการเรียนไว้ว่าเรียนแล้วต้องได้ความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น เมื่อเรียนแล้วก็ได้ตามที่คาดหวังไว้ นอกจากนี้หวังไว้มากคือได้เป็นตัวอย่งให้ลูก ลูกจะได้เอาเราไว้เป็นแบบอย่าง
- ถาม : พี่ได้วางแผนการเรียนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้หรือไม่ อย่างไร (วางแผนกี่ปี

เหตุผลที่ไม่เป็นไปตามแผน)

- ตอบ : ตอนเรียนได้วางแผนการเรียนไว้โดยการแบ่งเวลาให้ดีกว่าเวลาเรียน เวลาว่างเป็นช่วงไหน จะไม่เรียนแบบหลัดลอย ต้องเข้าใจว่าเรามาเรียนโดยใช้เวลาเรียนแค่วันเสาร์-อาทิตย์ วันจันทร์-ศุกร์ ก็ต้องทำงาน เพราะฉะนั้นก็ต้องตั้งใจเรียน จะได้จบเร็ว ๆ ถ้าเกิดไม่ใส่ใจในการเรียน ก็จะทำให้การเรียนยืดเวลาไปอีก เสียทั้งเงินเสียทั้งเวลา เราก็ต้องวางแผนให้รัดกุม การเรียนของพี่จะเป็นแบบเรียนปริญญาโทแบบประหยัด ทำอย่างไรก็ได้ให้ใช้งบประมาณน้อยที่สุด ให้คุ้มกับค่าเหนื่อยของเรา
- ถาม : พี่มีการจัดสรรเวลาในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ : ตอนทำวิทยานิพนธ์ก็ได้วางแผนไว้เช่นกัน คือ ต้องทำอะไรช่วงไหน ก็ปฏิบัติไปตามขั้นตอน ก็เป็นไปตามแผนที่วางไว้ แต่ก็มีที่คลาดเคลื่อนไปบ้าง ช่วงทำวิทยานิพนธ์บทที่ 4-5 คือข้อมูลเราไม่ชัดเจนต้องหาข้อมูลใหม่
- ถาม : พี่คิดว่างานที่ทำเป็นอุปสรรคต่อการสำเร็จการศึกษาของพี่หรือไม่คะ
- ตอบ : งานที่ทำไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน/การทำวิทยานิพนธ์
- ถาม : เมื่อเจออุปสรรค / หรือปัญหาในการเรียน/การทำวิทยานิพนธ์ พี่มีวิธีแก้ไขปัญหาอย่างไร และใครมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหของพี่คะ
- ตอบ : เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเรียน/การทำวิทยานิพนธ์ ก็จะไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เช่น ตอนสอบวิทยานิพนธ์ กรรมการสอบเสนอแนะอะไรมาเมื่อเราไม่เข้าใจหรือมีปัญหา ก็จะไปปรึกษาอาจารย์ทันที จะไม่ปล่อยให้มันค้างค้างไว้ ถ้าพี่ได้คำแนะนำมาก็จะรีบแก้ไข
- ถาม : พี่คิดว่าครอบครัว เพื่อน และคนรอบข้าง มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนให้การเรียน/การทำวิทยานิพนธ์ ของพี่ประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ : คนในครอบครัวสนับสนุนและให้กำลังใจมาตลอด โดยเฉพาะลูกชาย ตอนแรกลูกชายไม่เห็นด้วยที่พี่มาเรียน ป.โท เพราะไม่มีเวลาให้ลูก แต่พี่ก็พยายามพูดให้ลูกฟัง ลูกก็เลยมาช่วยพิมพ์ ช่วยให้กำลังใจ รวมทั้งสามีก็นั่งให้กำลังใจและช่วยดูแลเรื่องสุขภาพบำรุงร่างกาย
- ถาม : แล้วคิดว่าสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว มีส่วนในการสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไรคะ

- ตอบ : สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นส่วนสำคัญในการสำเร็จการศึกษา เนื่องจากในการทำวิทยานิพนธ์จำเป็นจะต้องใช้เงิน ถ้าขาดตรงส่วนนี้ก็ปัญหาเหมือนกัน ทำให้งานวิทยานิพนธ์เดินไปช้า เพราะฉะนั้นจะต้องมีทุนไว้
- ถาม : พี่คิดว่า รายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรมีความครบถ้วน เหมาะสม และตรงกับความ ต้องการของพี่หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ : เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความครบถ้วน ตรงกับความต้องการของพี่ ซึ่งจากที่พี่ เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านการบริหารงาน การเรียนการสอน การครองตน สามารถนำมาใช้ได้หมด
- ถาม : พี่คิดว่าเนื้อหาของหลักสูตรที่พี่เรียน พี่ได้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยเพียงพอ หรือไม่
- ตอบ : ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการวิจัยมีความเพียงพอแล้ว
- ถาม : รายวิชาที่คิดว่าน่าจะเพิ่มเพื่อช่วยในการทำวิทยานิพนธ์มีบ้างไหมคะ
- ตอบ : รายวิชาที่อยากจะเพิ่มเพื่อช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์ดีขึ้นคงไม่มี เพราะรายวิชาที่จัด ให้เรียนมันก็คืออยู่แล้ว
- ถาม : แล้วคิดว่าการศึกษาในหลักสูตรนี้ ช่วยเพิ่มความสามารถในการค้นคว้าและการ วิจัยหรือไม่อย่างไรคะ
- ตอบ : หลักสูตรนี้ช่วยเพิ่มความสามารถในการค้นคว้าและการวิจัย ถือเป็นตัวกระตุ้นทำให้รู้มากขึ้น ในกรณีที่เรากำทำวิทยานิพนธ์เอง เราจะได้ความรู้เต็ม 100% ถ้าเราให้ คนอื่นทำให้เราก็จะไม่รู้ พี่คิดว่ามันคุ้มที่เราทำด้วยตนเอง ยิ่งเรารู้มากเท่าไรมัน ก็ยิ่งดีกับตัวเรา
- ถาม : ตอนพี่ที่เรียนพี่คิดว่าวิธีการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อ มีมาตรฐานหรือไม่ อย่างไรคะ
- ตอบ : การคัดเลือกนักศึกษาตอนนั้นยังไม่ค่อยมีมาตรฐานเท่าไร เพราะตอนนั้นแค่ สัมภาษณ์และดูเกรดเท่านั้น ยังไม่ได้สอบข้อเขียนที่มีมาตรฐาน ดังนั้นจึงอยากให้มีข้อสอบที่สามารถวัดระดับความรู้ แต่ข้อสอบก็ต้องสอดคล้องกับคณะที่เขาเลือกเรียน
- ถาม : พี่คิดว่าจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าศึกษาต่อ เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร เมื่อเทียบกับ จำนวนอาจารย์ประจำที่สอนอยู่
- ตอบ : จำนวนนักศึกษาที่รับเข้ามาตอนนั้น 40 คน กับอาจารย์ผู้สอนก็ O.K. แต่ขอ เสนอแนะเรื่องการเรียนการสอนยังต้องมานั่งอธิบายกัน อยากให้มันมีความ หลากหลายมากขึ้น แต่เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนก็ O.K. เต็มร้อย

เป็นเครื่องมือที่ทันสมัย แต่มีอาจารย์บางท่านไม่ได้ใช้ตัวเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสอน คือต้องเข้าใจว่านักศึกษาบางคนผ่านการเรียนการสอนมามากแล้ว ได้รู้ได้เห็นวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายมาบ้างแล้ว ถ้าจะให้มานั่งฟังบรรยายอย่างเดิwmันก็ไม่ใช่ว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลง อาจารย์บางท่านเวลาสอนก็ไม่เตรียมอะไรมา มาหาเอาแถวนั้น แต่ยอมรับว่าที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนดี

- ถาม : การจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา มีเหมาะสมและหรือยังคะ
- ตอบ : การจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาเหมาะสมแล้ว
- ถาม : แล้วพื้คิดว่าในการจัดแผนการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่แบ่งเป็นเทอม 1 เรียนวิชานั้น เทอม 2 เรียนวิชานี้ มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไรคะ
- ตอบ : การจัดแผนการเรียนการสอนอยากให้มหาวิทยาลัยจัดรายวิชาให้มาเรียนควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ เพราะบางครั้งการที่มีรายวิชาช่วยมันก็จะทำให้เรากระตือรือร้นขึ้น ถ้าเกิดจัดให้ทำแค่วิทยานิพนธ์วิชาเดียว บางทีเดือนนี้เราจ้เก็ยเราก็ไม่ทำ ก็ปล่อยให้มันเข้าไปอีก
- ถาม : ท่านคิดอย่างไรในการเชิญผู้แทนจากทบวงมหาวิทยาลัยหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาสอบวิทยานิพนธ์
- ตอบ : การเชิญผู้แทนทบวงมาสอบตอนนั้น มันก็มีปัญหาเหมือนกัน ก็คือ การสอบวิทยานิพนธ์ ตอนนั้นก็เหมือนกับการวัดดวง ตอนเข้าไปสอบอาจารย์พูดแบบตัดบัวไม่เหลือใย ไม่ถนอมน้ำใจ มันทำให้เราไม่มีกำลังใจที่จะทำในช่วงนั้น แต่ก็ไม่ท้อ
- ถาม : พื้คิดว่าการบริหารจัดการหลักสูตรในด้านใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน/การทำวิทยานิพนธ์
- ตอบ : การบริหารจัดการหลักสูตรในด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไม่ค่อยดูแลนักศึกษา เช่น อาจารย์เบอร์ 1 เบอร์ 2 ไม่ยอมลงรอยกันถือว่าต่างคนต่างก็เก่งกัน ทำให้คนที่อยู่ตรงกลางคือนักศึกษาสับสน เหนื่อยใจ เพราะฉะนั้นในการเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาต้องเลือกให้เป็นอาจารย์ที่มีความเห็นคล้อยตามกันทั้ง 2 ท่าน ไม่ใช่อาจารย์อีกคนบอกให้แก้แต่อีกคนบอกว่าไม่ต้องแก้ต่างคนต่างไม่ยอม สุดท้ายนักศึกษาเองนั่นแหละตาย
- ถาม : โดยภาพรวมแล้ว อาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนที่เน้นให้พื้สามารถคิดวิเคราะห์ตัดสินใจ แก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองหรือไม่ อย่างไรคะ

- ตอบ : โดยภาพรวมคิดว่าอาจารย์ผู้สอน สอนให้คิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง คือ ส่วนมากอาจารย์จะให้นักศึกษาไปค้นคว้าด้วยตนเอง แล้วนำเสนอในห้องเรียน เป็นประชาธิปไตย มันก็เป็นการฝึกเราด้วย
- ถาม : พี่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอนมาประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์มากน้อยเพียงใดคะ
- ตอบ : ได้นำความรู้จากที่ได้เรียนมาช่วยในการทำวิทยานิพนธ์ได้เยอะ หลากหลาย รูปแบบ เช่น การสืบค้นข้อมูล การจัดระบบ การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ
- ถาม : พี่คิดว่าอาจารย์ผู้สอน มีส่วนสำคัญที่ทำให้ท่านสำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ : อาจารย์ผู้สอนมีส่วนในการสำเร็จการศึกษา คือ ท่านทุ่มเทให้เราทุกอย่าง สอนให้นักศึกษาได้ความรู้ ถ้านักศึกษาไม่ค้นคว้าด้วยอาจารย์ก็ท้อแท้เหมือนกัน สอนไปเท่าไรหรือนักศึกษาก็ไม่เข้าใจ
- ถาม : เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัย พี่ได้ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งบัณฑิตวิทยาลัย ได้แต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาประจำชั้นหรือไม่คะ
- ตอบ : เวลามีปัญหาได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาตลอด เนื่องจากอาจารย์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วย จะสนิทกัน อาจารย์ให้คำปรึกษาได้ดี ประทับใจ พี่คิดว่าพี่โชคดีมาก
- ถาม : แล้วพี่คิดว่าอาจารย์ที่ปรึกษาประจำชั้น มีความสำคัญต่อการสนับสนุนให้พี่สำเร็จการศึกษาหรือไม่ อย่างไรคะ
- ตอบ : อาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษามาก เพราะถ้าเกิดไม่มีอาจารย์เราอาจจะจบช้าไป
- ถาม : วิธีการได้มาซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ พี่คิดว่ามีความเหมาะสม ถูกต้องแล้วหรือยังคะ
- ตอบ : วิธีการได้มาซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับพี่ตอนนั้นมหาวิทยาลัยแต่งตั้งให้ เผอิญไปเจอกับอาจารย์ที่เอาใจใส่ลูกศิษย์ก็ถือว่าโชคดี แต่กระแสดจากที่ฟังเพื่อนร่วมห้องเขาเจอปัญหามากมายเลย พี่คิดว่าวิธีการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้งให้คืออยู่แล้ว
- ถาม : อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของพี่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยในประเด็นที่พี่เลือกศึกษาหรือไม่ และสามารถให้คำปรึกษาแก่ท่านได้อย่างถูกต้องและชัดเจน มากน้อยเพียงใด

- ตอบ : อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้ในประเด็นที่นักศึกษา อาจารย์มีความแม่นยำ อ่านทุกตัวอักษรละเอียด
- ถาม : อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของพี่มีเวลาเพียงพอในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ของพี่มากน้อยเพียงใด
- ตอบ : อาจารย์ท่านมีเวลาเพียงพอในการให้คำปรึกษาและสะดวกในการให้เข้าพบ อีกอย่างคือท่านผู้บริหารที่พี่ทำงานอยู่ท่านอนุญาตในการให้ไปหาอาจารย์ที่ปรึกษา
- ถาม : แล้วอาจารย์ได้ติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของพี่อย่างต่อเนื่องหรือไม่ อย่างไรคะ
- ตอบ : อาจารย์ที่ปรึกษาจะติดตามความก้าวหน้าของพี่ตลอด จะโทรสอบถามตลอด คือบางครั้งอาจารย์เขาจะรู้ว่าเราเป็นครูเอกชน จะไม่ค่อยมีเวลา บางทีต้องฝากเอกสารไปให้อาจารย์ อาจารย์จะเข้าใจเรา
- ถาม : พี่คิดว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ควรมีคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่อย่างไรที่จะสนับสนุนให้พี่ประสบความสำเร็จตามกำหนดเวลา
- ตอบ : อาจารย์ที่ปรึกษาโดยทั่วไปควรมี 1. กระตุ้นนักศึกษา 2. ให้ความเป็นกันเอง เหมือนญาติทำให้เราสนิทใจ 3. ชี้แจงนักศึกษาได้ถูกต้อง นักศึกษาไม่ต้องไปแปลงสาร 4. ในการแนะนำนักศึกษาย่างวางอำนาจเกินไปเพราะนักศึกษาที่มาเรียนเขาไม่รู้เขาถึงมาเรียน 5. มีเวลาให้นักศึกษา
- ถาม : หนังสือ ตำรา วารสาร สื่อต่างๆ รวมทั้งคอมพิวเตอร์ มีเพียงพอ ทันสมัยและตรงกับความต้องการของพี่หรือไม่ อย่างไรคะ
- ตอบ : หนังสือ ตำรา มีความเพียงพอในระดับหนึ่ง เพราะบางส่วนพี่ก็ต้องไปค้นคว้าหาข้อมูลจากข้างนอกเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ขึ้น
- ถาม : พี่คิดว่าแหล่งค้นคว้าบริการทางวิชาการมีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของพี่มากน้อยเพียงใดคะ
- ตอบ : แหล่งค้นคว้ามีความสำคัญต่อการสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ถ้าหากว่าเรามีข้อมูลให้ค้นคว้าในห้องสมุดอย่างเพียงพอ เราก็ไม่ต้องเสียเวลาไปหาที่อื่น
- ถาม : อยากให้พี่อธิบายขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ของพี่มาพอสังเขป
- ตอบ : ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ พี่จะหาข้อมูลก่อนว่าพี่สนใจเรื่องอะไรและเรื่องที่ทำสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด และเนื้อหาที่เราจะทำความสมควรหรือไม่ ตัวแปรที่เราเลือกทำมันมีอุปสรรคใหม่ พี่จะวางแผนหมดเลย จากนั้นพี่ก็เข้าสู่กระบวนการทำวิทยานิพนธ์ตามขั้นตอน นอกจากนี้ในส่วนของ

- การเก็บข้อมูล เรารู้จักคนที่เราจะไปเก็บข้อมูล คนที่สามารถช่วยให้ข้อมูลเราได้ ทำให้พี่สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์ไปเยอะเหมือนกัน และอีกอย่างคือให้ไปหาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำปรึกษาให้มากที่สุดที่จะทำได้
- ถาม : ในการทำวิทยานิพนธ์ที่คิดว่าขั้นตอนใดยากที่สุด และเพราะเหตุใด
- ตอบ : ขั้นตอนที่ยากที่สุดในการทำวิทยานิพนธ์ คือ การแปลผลและอภิปรายผล เพราะพอเราแปลผลเสร็จแล้วเราก็ต้องหาเหตุผลมาสนับสนุนข้อมูลว่ามันสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ของใครบ้าง
- ถาม : เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับขั้นตอนและแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัยสามารถให้คำแนะนำแก่พี่ได้มากน้อยเพียงใดคะ
- ตอบ : เวลามีปัญหาบัณฑิตวิทยาลัยได้ช่วยให้คำแนะนำตลอดไม่ว่าจะในเรื่องการทำว่าขั้นตอนต่อไปเราควรทำอย่างไร
- ถาม : คิดว่าขั้นตอนและแนวปฏิบัติของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เช่น ขั้นตอนการลงทะเบียน ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ มีความยุ่งยาก ซับซ้อนหรือไม่คะ
- ตอบ : ขั้นตอน/แนวปฏิบัติ ไม่ยุ่งยาก ไม่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา
- ถาม : บัณฑิตวิทยาลัยมีการติดตามผลความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของพี่หรือไม่ อย่างไรบ้างคะ
- ตอบ : บัณฑิตวิทยาลัยมีการติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาโดยการโทรศัพท์ติดตามว่าช่วงนี้ถึงไหนแล้ว มีปัญหาอะไรบ้าง พี่ขอเสนอแนะให้มีการติดตามให้กระชั้นชิดสักนิดหนึ่ง บางครั้งนักศึกษาต้องการการกระตุ้น
- ถาม : หากจะให้นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาสำเร็จการศึกษา ภายในระยะเวลาที่กำหนด(2 ปี) พี่คิดว่าทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ตอบ : ถ้าจะให้นักศึกษาหลักสูตรนี้สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 2 ปี พี่คิดว่าสามารถทำได้ ถ้าหน้าที่การงานของเรา O.K. แล้ว และต้องเอาตัวเรา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย แหล่งบริการทางวิชาการ มาผนวกเข้าด้วยกันก็จะทำให้นักศึกษาสำเร็จได้
- ถาม : อยากให้พี่เสนอแนะมาตรการที่ทำให้นักศึกษาสำเร็จได้ตามที่หลักสูตรกำหนด
- ตอบ : มาตรการที่น่าจะทำให้สำเร็จ คือ ตัวนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย แหล่งบริการวิชาการ ทั้ง 4 ตัวนี้ ต้องเอื้อซึ่งกันและกัน แต่ที่สำคัญคือ ตัวนักศึกษาเอง ถ้าเกิดนักศึกษาไม่กระตือรือร้นทุกอย่างก็จบ อีกอย่าง

คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งเบอร์ 1 เบอร์ 2 ต้องเต็มทีกับนักศึกษา สรุป
คือทั้งอาจารย์และนักศึกษาต้องเดินไปพร้อมกันจึงจะทำให้ถึงที่หมายเร็วที่สุด

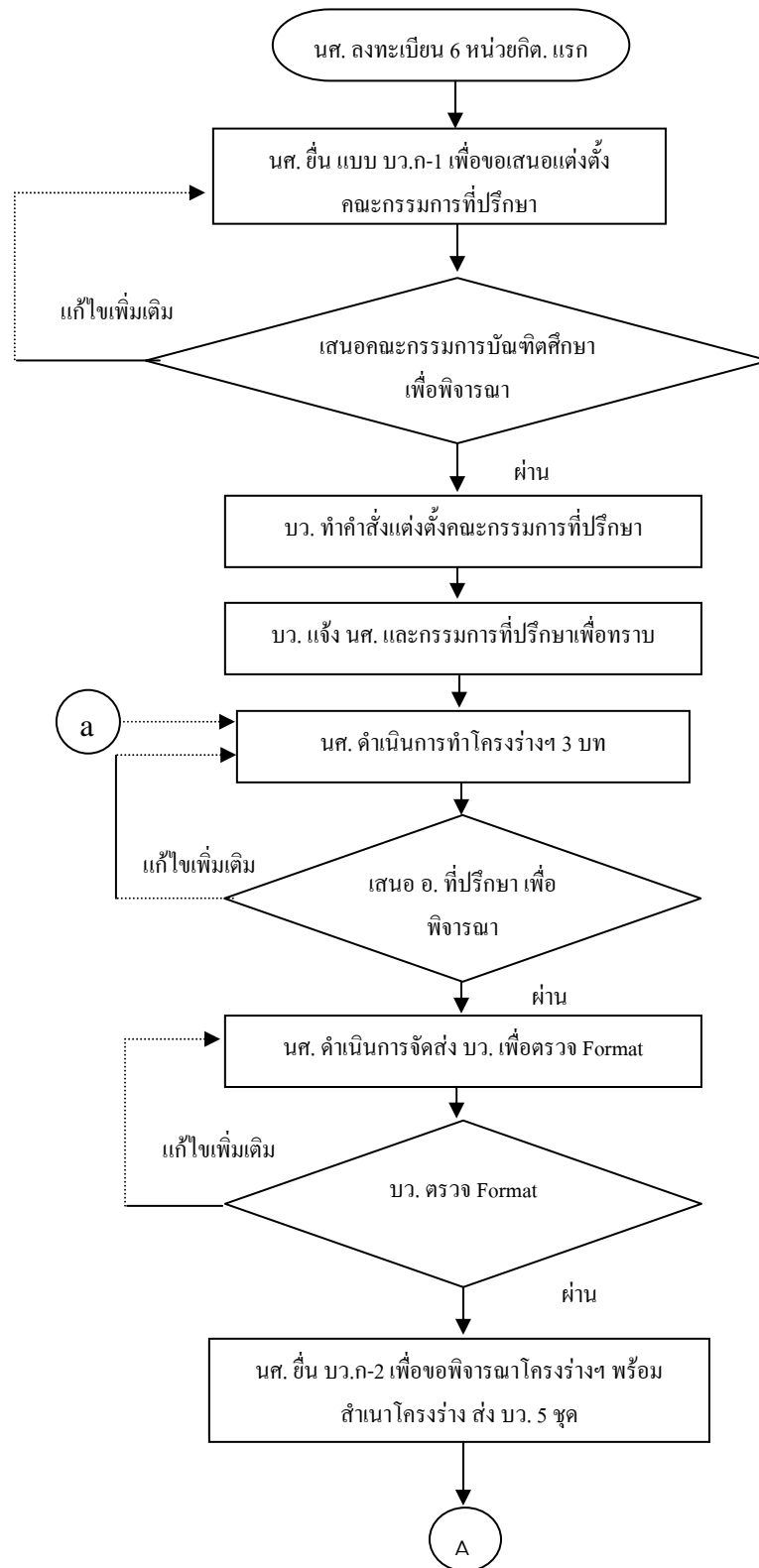
ถาม : หลังจากที่ทำนจบการศึกษาที่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้
ไปใช้ในการทำงานของพี่มาน้อยเพียงใด อย่างไร

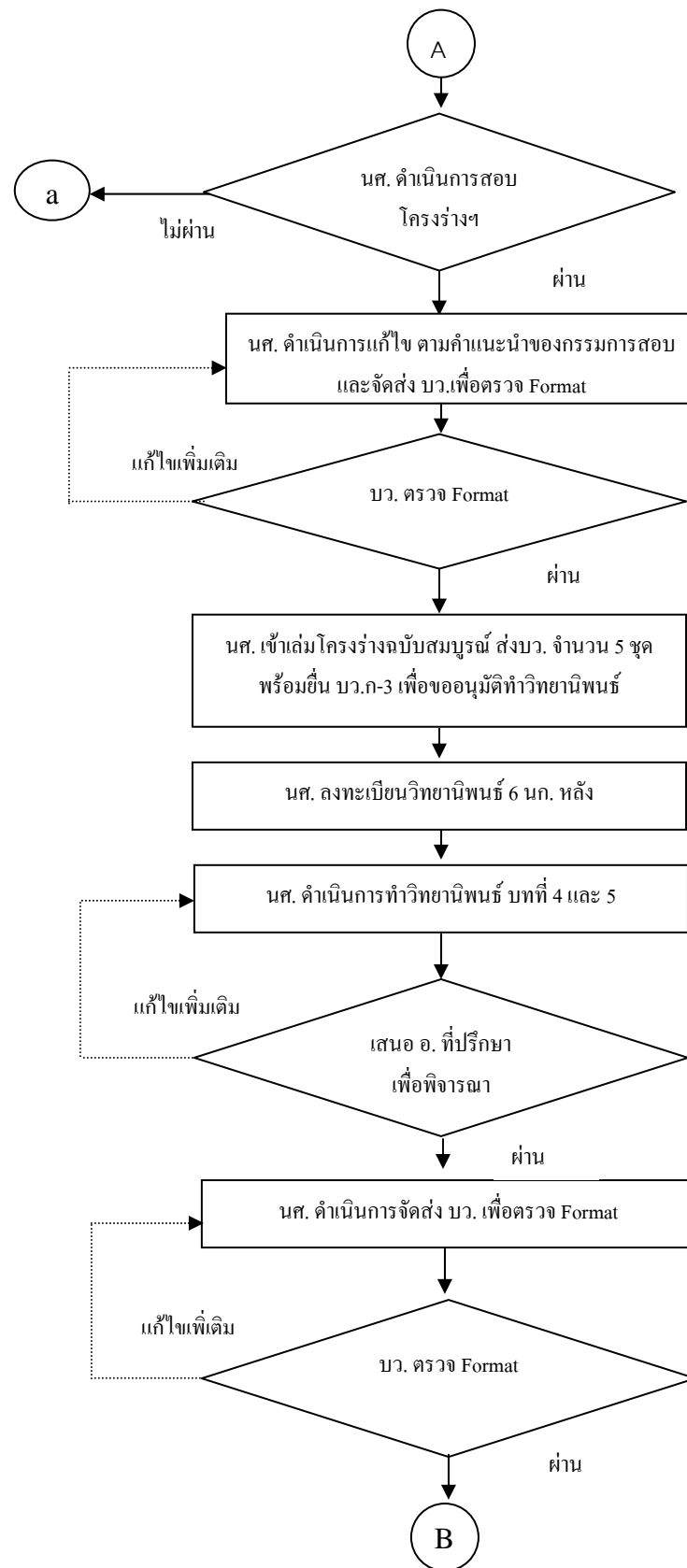
ตอบ : หลังจากจบการศึกษาได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดระบบงานให้ดีขึ้น ได้
แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่คนอื่นได้ด้วย

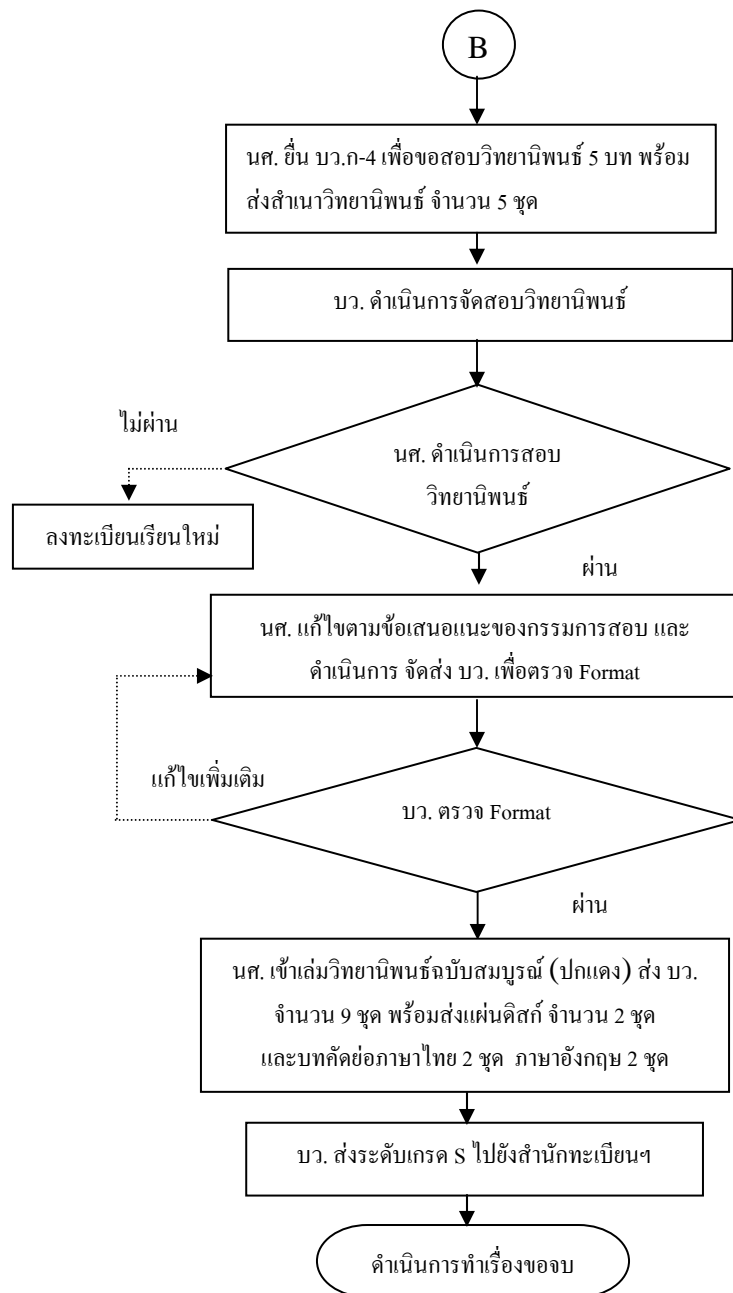
จบการสัมภาษณ์ เวลา 11.40 น.

ภาคผนวก ง
ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยมหาดไทย

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยมหาดไทย

หมายเหตุ : บว. ย่อมาจาก บัณฑิตวิทยาลัย

a คือ การวนกลับไปดำเนินการทำโครงร่างฯ 3 บท ใหม่

